

A NOSA TERRA

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

A CUT celebra
o seu congreso constituinte

11

O Valedor critica aos alcaldes do PP por ocultar
información á oposición

7

Lois Obelleiro:
"O BNG
criará un contrapoder
através
dos concellos"

9

O novo navegador galego
chámase Xis

13

25 aniversario da revolución dos caraveis
en Portugal

14 e 15

22 DE ABRIL • 1999 • ANO XXII • IV XEIRA

FUNDADO EN 1907

Nº 879 • 200 PTA

O escuro papel de Del Moral, Orza, Fraga e Loyola del Palacio na venda a Puleva

Leyma:

a Xunta, caloteira ou enganada?

PEPE CARREIRO

**Fraga recibiu
en Austrália
ao presidente
dun centro
galego
desaparecido
hai varios
anos**

(Páx. 5)

**A Académia
recrimina aos
meios de
comunicación
polo seu escaso
emprego do
galego**

(Páx. 25)

Tucho Calvo

LUZ DE ABRENTE

Unha ambiciosa novela
na que o fantástico e o real
se xuntan nun único mundo.

galaxia

Nacionalismos excluintes

Minutos despois de reunirse con Clinton, a Aznar non se lle veu á cabeza outro comentáριο que o de criticar aos nacionalismos "excluintes". Como non podía ser menos, o presidente da Xunta apuntouse de contado á mesma descalificación. ¿Pero hai, en realidade, algo máis excluinte que multar aos gandeiros galegos por producir leite "en exceso"? ¿Hai algo máis excluinte que guillotinar o movemento cooperativista, base da produción leiteira, que sobrevivía en Leyma, provocando unha venda suicida? ¿Hai algo máis excluinte que expulsar a novas fornadas de mozos e mozas galegos á emigración australiana ou do Canadá? ¿Hai algo máis excluinte que manter un número de parados de longa duración que cuatricula a média europea? ¿Hai algo máis excluinte que separar a pesca galega dos acordos globais da UE con Marrocos? ¿Hai algo máis excluinte que uns medios de comunicación que, tras vinte anos de autonomía, só usan anecdoticamente o galego, como ven de denunciar a Académia?♦

**A OTAN dá
os primeiros
pasos da invasión
terrestre
dos Balcáns**

(Páx. 18 a 21)

A NOSA TERRA

Empresa Xornalística Editora:

Promocións Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración:

PRESIDENTE:
Cesáreo Sánchez Iglesias.VICEPRESIDENTE:
Xaquín Acosta.CONSELLEIRO DELEGADO:
Xosé Fernández Puga.VOGAIS:
Alberte Ansede,
Xosé M^o Dobarro,
Antolín Fernández,
Manuel Veiga, Xosé Castro
Ratón, Manuel Portas e
Xan Costa.SECRETARIO:
Xan Piñeiro.

Directori:

Alfonso Eiré López

Redacción:

Gustavo Luca de Tena,
Xan Carballa, Manuel Veiga,
Horacio Vixande,
Aranza Estévez, Carme Vidal,
Paula Castro, Paula Bergantiños.EDICIONS ESPECIALS:
Xosé Henrique Acuña.DESEÑO DE MAQUETA:
Xoselo Taboada.

Colaboradores:

MADRID:
Manuel Secané.BARCELONA:
Iria Varela.PORTUGAL:
Gonçalo Nuno.SANTIDADE:
Marta Alonso.CULTURAL:
Xoán M Estévez,
Celso López Pazos,
Manuel Vilar, Lupe Gómez,
Óscar Losada, Gonzalo Vilas,
Xosé M. Eiré Val,
Xosé M^o de Castro Erroteta,
Xesus González Gómez, Manuel
Rivas, Borobó.LEGER:
André LucaFotografía:
Andrés Panaro,
Xosé Marra,
Voz Noticias.Ilustración:
Xosé Lois, Pepe Carreiro,
Cairos Silva, Gonzalo Vilas,
Suso Sanmartín.Publicidade:
Carlos Martínez MuñozXefa de Administración:
Blanca CostasSubscripcións:
Lola Fernández PugaVendas:
Xosé M. Fdez. AbraidesRedacción e Administración:
Rúa do Príncipe 22, baixo,
36202 Vigo
Apartado 1371. 36200 VigoEdición Electrónica:
www.anosaterra.com

Teléfonos:

REDACCION:
(986) 43 38 86 - 22 24 05
Fax (986) 22 31 01
Correo Electrónico:
antp@arrakis.esADMINISTRACION, SUBSCRIPCIONS E
PUBLICIDADE:
(986) 43 38 30*Imprenta:
E.C. C-3 1998Depósito Legal:
C-963-1977ISSN:
0213-3105Non se mantén
correspondencia sobre
ortixinais non solicitados.Está permitida a reprodución
sempre que se cite
procedencia.

Calo, vicepresidente de Leyma; Del Moral, director xeral e Mesonero-Romanos, vicepresidente de Puleva; o día que pecharon a operación de venda.

XURXO S. LOBATO / V.N.

Fraga, o Ministerio e a patronal consideraron positiva a operación desde o primeiro momento

O calote da venda de Leyma a Puleva

♦♦ A. EIRÉ / P. CASTRO

O Ministerio de Agricultura avala a operación de venda de Leyma a Puleva, pero os conselleiros Orza e Gago afirman que foron enganados polos rectores da cooperativa galega que, precisamente, impuxeron eles no mes de Outubro. Fraga declara en Austrália que a operación vai ser beneficiosa para Galiza. Os representantes do Grupo Lácteo Galego consideran que se sentiron embaucados e presionados pola Xunta que decidira, supostamente, a venda a Leite Celta. Trataremos de aclarar este misterio.

Javier Tallada, o presidente de Puleva, agardaba no Ministerio de Agricultura a que o chamase o seu vicepresidente, Guillermo Mesonero-Romanos, o 13 de Abril, entre lusco e fusco, para que lle dese a nova de que rematara a negociación cos representantes de Leyma-Ram. O Ministerio, por boca do secretario xeral de Agricultura, o galego Díaz Eimil, avalaba a operación, que consideraba como "moi positiva", ao tempo que rexeitaba as críticas dos "galeguistas" porque lles desbarataron a operación do Grupo Lácteo.

A patronal das industrias lácteas, Fenil, enfrontada á patronal láctea galega, auspiciada por

Leyma, concretamente polo cesado director xeral Cruz Veira, tamén consideraba positiva a operación, afirmando que "a concentración empresarial é boa". No mesmo senso se manifestaba o presidente da patronal pontevedresa, Alonso Jáudenes, que, na liña de António Ramilo, non lle dan importancia ao desmantelamento do tecido empresarial galego. Os datos dos que dispoñemos indican que a FENIL estaba ao tanto da operación, así como da existencia dun pacto entre Pascual e Clesa.

Tamén Manuel Fraga, desde Austrália, correxía ao seu goberno afirmando coa rotundidade

de que o caracteriza que "Galiza sairá gañando coa operación". Daquela ratificáballes a confianza aos conselleiros Orza (Economía) e Gago (Agricultura); agora afirma que non existen discrepancias e que está de acordo co manifestado polos seus conselleiros nun comunicado.

"Precipitada, unilateral, dificilmente xustificábel", foi a valoración que realizaron as consellerías de Economía e Agricultura da venda de Leyma a Puleva nun comunicado que Orza lle deixou escrito a Castor Gago no Parlamento. Criticaban tamén que Leyma "prescindise de atopar outras solucións".

Desde aquela, Orza escabulíuse de dar a cara e foi o director xeral de Agricultura quen compareceu no parlamento para proporcionar explicacións. Dino Grova repetiu o comunicado das consellerías, considerando negativa a venda e afirmou que "non se respetaran as regras por parte de Leyma".

Del Moral e Orza

Temos así que o Ministerio de Agricultura non só semella estar moi ao tanto da operación que se desenrola na Galiza, senón que a avala e considéraa "beneficiosa". Fraga, nun primeiro momento, tamén a califica como de

Pasa á páxina seguinte

22 DE ABRIL DE 1999

Ven da páxina anterior

"moi positiva para Galiza". Pola contra, Orza e Gago, non só a descalifican e a consideran negativa, senón que afirman que foron enganados polos xestores de Leyma.

Dase a circunstancia que o director xeral de Leyma, Javier del Moral foille imposto ás cooperativas pola Xunta despois de cesar a Cruz Veira por mor da crise. Se foi Orza quen trouxo a Del Moral con soldada millonária para xestionar o grupo, como del Moral enganou a Orza?

Opción Lagasa

Na reunión que os rectores de Leyma-Ram, o seu director xeral, Del Moral, o presidente das cooperativas coruñesas, José María Calo e o presidente do Grupo Lácteo, Xavier Taboada, mantiveron en Compostela co presidente da Xunta e os Conselleiros o Xoves 8 de Abril, a Xunta tratou de impoñerlles a opción de que vendesen a Lagasa. Esta empresa, que comercializa Leite Celta, ten a súa casa matriz en Pontedeume, ostentando a propiedade maioritaria o valenciano Antón Marchal.

Ante a negativa dos rectores de Leyma, a Xunta demandoulles que a solución sería logo a de que se entregasen as distintas ofertas ante notario e a Xunta tería despois capacidade de veto para impoñer a que mellor lle parece. Esta imposición da Xunta disgustou ao rectores de Leyma tanto como que neste medio ano de crise non fíxese nada para axudalos e só lles fose dando largas. Agora atopábanse con que o mes que Maio xa non ian poder pagar o leite, algo ao que os cooperativistas non estaban dispostos. A Xunta tamén se negara a que Puleva entrase con capital minoritario, tecnoloxía e xestores no grupo galego.

Despois de sair desta reunión, o

director xeral de Leyma, Del Moral, recibiu unha chamada de Puleva para facerlles unha oferta pola empresa e pedirles que se desprazasen á capital española para negociar. Transmitida esta aos membros do Consello de Administración negáronse, decíndolles que "se algo queredes vides vós a Galiza". O Sábado xa estaban na Coruña. ¿Quen tiña informado a Mesonero-Romanos e Tallada, os máximos responsábeis de Puleva, non só das posicións de Leyma senón das distintas ofertas que barallaban? Era Del Moral, Orza, Fraga ou o Ministerio de Agricultura? Por que Mesonero-Romanos se reuniu con Cuiña para convencerlo da bondade da operación? Existen dúas liñas no PP a este respeito?

O deseño da Xunta

O 10 de Novembro, os grupos Socialista e Mixto solicitaban a comparecencia do conselleiro de Economía Xosé Antón Orza para explicar a crise de Leyma. Na súa vez compareceu o conselleiro de Agricultura Castor Gago que afirmou que "hai algúns grupos moi interesados en ver esnaquizada Leyma", unha empresa da que afirmou "terá un importante futuro", calificando os problemas de "estruturais e pouco sérios".

Gago negouse a explicar no Parlamento a estratexia da Xunta a prol de Leyma amparándose nes ses inimigos "interesados en neutralizar un proxecto, concreto e claro, de concentración das industrias lácteas galegas". Pero, aínda así, tanto daquelas, como agora, a Xunta deixaba claro que a entrada de grupos foráneos no capital de Leyma era a súa opción. Onde estaban logo os inimigos? Cal era o plano da Xunta? Castor Gago poderá explicalo o próximo Venres, pero a operación de Leyma foi cuspidiña á que Fraga realizou con Larsa. Casualidade? Deseño? ♦

A eutanásia, primeira decisión autónoma do Grupo Lácteo Galego

A venda a Puleva foi a primeira decisión autónoma que tomou Leyma despois de constituírse o Grupo Lácteo Galego. Desde que mercou Lactaria e entraron as 18 cooperativas no capital social para formar o Grupo Lácteo Galego, a Xunta exerceu unha tutela total de Leyma, tanto no ámbito empresarial, financeiro como reivindicativo, incluíndo ás cooperativas. As axudas institucionais fixeron ao Grupo Lácteo refén do Goberno autonómico.

Pero hai dúas semanas, cando a Xunta non só tratou de impoñerlles a Lagasa como comprador, senón ter dereito a veto, a última palabra en calquer operación, os cooperativistas de Leyma reveláronse e decidiron obrar pola súa conta. Esolleron, deste xeito, a que lles pareceu mellor opción, das que tiñan, para os seus intereses: a de Puleva.

Para comprender esta toma de postura, hai que situarse desde o seu punto de vista. Trátase de cooperativistas, de gandeiros que o que están é defendendo, antes de nada, a súa explotación, o seu sustento. Tanto Xosé María Calo, presidente de Leyma, como Xavier Taboada presidente da cooperativa Colaga, son agricultores que teñen que mirar polos intereses dos seus asociados. A súa non é unha lóxica empresarial. Eles, fundaron as cooperativas e constituiron unha empresa ou entraron logo no Grupo Lácteo para conseguir mellor prezo polo leite e garantía de pagamento e recollida. Con esa lóxica móvense os máis de 8.000 agricultores que teñen asociados.

Coa venda de Puleva o que intentaron foi asegurarse un mellor prezo e unha garantía de recollida e de fiabilidade. Tres características que para o consello de Administración, que presionou a Calo e Taboada, e para a maioría dos agricultores non ten Leite Celta. Foi esta empresa do valenciano Antón Marchal unha das bestas negras dos agricultores polos relacións que mantíña cos gan-

Gago, Conselleiro de Agricultura, sempre se mantivo seguro de ter un plano para Leyma.

deiros que a acusaron, en numerosas ocasións, non só de pagar menos e non contemplar a calidade, senón de pagar en negro. Os rumores sobre a orixe do capital da sociedade liderada polo valenciano Marchal tampouco axudan a darlle credibilidade. A Xunta sabía deste posicionamento. Presionou logo a man tenta, sabendo que non ian aceptar?

A característica cooperativista de Leyma-Ram e do seu consello de administración leva a que, aínda que semelle totalmente ilóxico, estes non manteñen contactos directos nen con Xosé Luis Méndez, de Caixa Galicia, nen con Xulio Gaioso de Caixa Vigo, nen con outros empresarios ou institucións financeiras galegas, algúns dispostos a estudar posibilidades de cooperación. Caixa Galicia pronunciouse agora a prol de entrar nunha operación na que tamén participasen Leite Celta, Feiraco e Leite Rio, os principais grupos lácteos galegos que aínda quedan. Non se sabe se foi só un "lavado de cara", como afirman os agricultores afectados, se Méndez lle ten medo á entrada de Caixa Madrid através de Puleva en Galiza ou se xa estaba na operación que propuña o seu amigo Marchal. Pero era a Xunta quen realizaba todas estas son-

daxes e tomas de contacto, algo que non sucedía con Cruz Veira en Leyma que tiña liña directa coas máximas instancias económicas galegas.

Se o Grupo Lácteo non dependese directamente da Xunta e os seus rectores pensasen cun pouco de lóxica empresarial, terían agardado a que os gandeiros non cobrasen este mes de Maio nen o de Xuño. Coas eleccións ás portas e os gandeiros na rua, apoiados polos sindicatos e partidos da oposición, Fraga teríase visto na obriga de darlles o seu apoio. Esa foi a táctica seguida por Larsa nun primeiro momento. Pero os rectores das cooperativas non souberon, ou non quixeron, ollar a medio prazo. Saben os problemas que trae non cobrar un mes o leite.

Sexa como fose, a Xunta non atopaba, ou non quería buscar, outra solución que a venda de Leyma a un grupo foráneo. Agora, como Puleva seguirá precisando axuda, os intentos da Xunta van destinados a que a empresa granadina, á que hai dous anos a Junta de Andalucía lle inxectou 10.000 millóns de pesetas, lle venda unha parte a Caixa Galicia para, deste xeito, lavar a cara do Goberno. Fraga afirmou que "aínda hai moito que falar". ♦

A conxura de intereses

Leyma-Ram non era unha empresa calquera, senón unha empresa estratéxica, dentro dun sector estratéxico (o lácteo) e, supostamente, formando parte do deseño político baselar do Goberno galego. A venda de Leyma a Puleva non só significa o fracaso total dunha política tendente a preservar o sector dos ataques das multinacionais, senón a vitoria dos que sempre apostaron como cibaras por reducir á mínima expresión o sector lácteo galego por medio das cuotas lácteas.

As análises realizadas desde hai unha década polo nacionalismo, nas que se poñía de manifesto que, fracasada a política de cuotas pola teimosia dos labregos galegos de seguir a producir leite e modernizar as súas explotacións, a arremetida ia ir contra as industrias lácteas autóctonas que, nas mobilizacións, hai que recordalo, puxéronse ao lado dos gandeiros, enfrontadas coas empresas foráneas. Trátase non só de facerse co mercado galego, senón de evitar a competencia do noso produto nun mercado español polo que puxan as grandes multinacionais que controlan o poder de decisión do núcleo central da UE.

Coa venda de Leyma non só pasa a mans foráneas a comercialización e transformación da maioría do leite producido na Galiza, senón tamén os cimentos do que podería ser un verdadeiro Grupo Lácteo Galego, no que transformación e produción tivesen unha dialéctica de colaboración e apoio mútuo.

Porque Leyma non era unha empresa normal. Leyma era a maior cooperativa agraria da Coruña, con máis de 4.000 asociados. E no Grupo Lácteo participaba ademais COLAGA, a asociación das 18 principais cooperativas lácteas galegas.

Con esta decisión sofre un golpe case definitivo o cooperativismo lácteo na Galiza (só Feiraco semella resistir), que se significou, pola súa estrutura, e pola obriga de aplicalas, na loita contra a cuota láctea e pola defensa do tecido gandeiro do país. Agora xa non hai un custe social para as cooperativas porque non serán elas as encargadas de aplicar a cuota.

Pero aínda existen máis consecuencias negativas. A

demanda de criar unha Interprofesional láctea galega xa non vai ser posíbel. O marco que van impoñer, de momento, vai ser o estatal. Por iso as empresas que forman a asociación Fenil acollen con lédicia o esfarelamento de Leyma e das cooperativas. De aquí en diante van ter o campo galego ben estercoado para as súas prácticas liquidadoras de miles de explotacións que lles permitan unha optimización da recollida e unha menor presión social nas súas prácticas monopolísticas.

Xosé Manuel Beiras afirma que a liquidación do noso tecido transformador lácteo forma parte dunha política "de longo alcance propiciada por Fraga Iribarne que, segundo as directrices de Madrid está a aplicar unha política de terra queimada na que a Autonomía será só a casca dun ovo ao que lle chucharon todo o contido". Poderíase acusar a Beiras de catastrofista se non anunciase xa hai seis meses un final deseñado pola Xunta para Leyma que coincide totalmente coa realidade actual. ♦

A Igrexa decide cales edificios arranxar con escasa intervención de Cultura

A Xunta reabilita o patrimonio eclesiástico con criterio político e sen contrapartida de máis aceso público

◆ X.C. / P.C.

As igrexas de Compostela seguen, ben entrado o Xacobeo, con andamiaxes e fachadas tapadas. Os múltiples convénios asinados, a enxurrada de cartos prometida, non axilizou abondo os traballos amosando unha cara de improvisación en pleno ano xubilario. O convenio anual da Xunta-Igrexa, con partidas de varios centos de millóns espaxadas aquí e acolá nos Orzamentos non permite controlar adecuadamente esta financiación non sempre transparente.

Non é só na capital galega. Outras moitas igrexas de Galiza, esteñan ou non no Camiño de Santiago, están en obras, cumprindo unha presunción de Pérez Varela e Fraga, que agarran a unha institución pensando nos rendementos electorais. Nos orzamentos do 98 só se poden rastrexar 50 millóns directamente relacionados coa Igrexa: 10 para arquivos e 40 para patrimonio eclesiástico. No Orzamento de 1999 tamén aparecen as axudas de maneira pouco clara. Os 90 millóns contemplados para a "protección, conservación, acondicionamento, reabilitación, mantemento, vixianza, divulgación, posta en valor e viabilidade do patrimonio cultural de Galiza", sendo os beneficiarios neste caso antes de ánimo de lucro. Esta forma de denominación repétese no propio convenio Igrexa-Xunta, no que os 50 millóns asignados contémpnanse como "axudas e convénios para conservación, divulgación e protección do Patrimonio Eclesiástico", en concepto de "axudas a familias e institucións sen fins de lucro".

Esa parte do orzamentado corresponde ás adjudicacións de cartos anuais a un convenio asinado xa polo goberno de Fernández Albor no ano 1985, pero segundo diversas fontes desde a chegada de Fraga á presidencia tense producido un salto cualitativo no que atinxe ao peso da Xunta de Galicia e dos organismos técnicos encargados do Patrimonio á hora de priorizar as actuacións, que determina a comenencia a Igrexa dando preferéncia non tanto ás que de meirande urxencia de reparación ou de valor artístico, senón a aquelas igrexas adicadas ao culto.

Os meandros do Xacobeo

Esta sería unha das partes, como establecer a orde dos investimentos, pero a outra é a referida aos cartos que van á Igrexa pola vía da S.A. de Xestión de Xacobeo, con varios miles de millóns de orzamento. Pérez Varela na súa intervención parlamentaria do 23 de Fe-

breiro de 1999 explicou que durante este ano se gastarian 1.738 millóns nos sete Camiños de Santiago, e un dos obxectos deste gasto sería tamén o de restauración de igrexas, ao que se destinarian, dese total, 35,2 millóns. Pérez Varela falou en concreto de actuacións nas igrexas de Santiago de Barbadelo, Santa María de Melide, San Antolín de Toques, San Bartolomé e San Salvador de Lérez.

Pero esa cifra exígua no conxunto dos cartos do Xacobeo, incrementounas o propio conselleiro noutro momento cando afirmou que hai destinados 500 millóns á "recuperación dos campanarios e restauración das igrexas de Santiago de Compostela", en colaboración co Consorcio da cidade.

A recadación popular

Nun traballo do técnico de patrimonio Cesáreo Sánchez Iglésias, de próxima publicación, abórdanse sumariamente as cuestións referidas ao tratamento das institucións gubernamentais a respecto do patrimonio eclesiástico, e a deixación da Xunta da súa responsabilidade en favor dos intereses da propia Igrexa, "coa chegada do PP ao goberno da Xunta, o concepto de *real utilización pública*, que se contempla no convenio Igrexa-Xunta, mudou en que fose a Igrexa a que elixise as de maior valor relixioso e cultural —de uso—, e así unha igrexa urbana, de escaso valor histórico-artístico e con grande afluencia de fieis sempre terá máis preferéncia que unha igrexa románica dun cemiterio que ten media dúcia de funerais ao ano".

O mesmo traballo advirte sobre a perda do apoio vicinal para obras de mantemento dos edificios, do mobiliario e dos seus enxovais nas igrexas parroquiais. "A financiación de obras que nascían das habituais colectas para manter edificios onde os viciños e viciñas celebraron actos fundamentais da vida social (bautismos, vodas, funerais,...) ficaron paradas ao depender non de decisións parroquiais senón de decisións políticas dos bispos e do estatus político do párroco dentro da Igrexa e do seu apoio ao PP na localidade".

Recentemente na parroquia gardesa de Camposancos, o párroco pediu axuda á Comunidade de Montes para facer arranxos na Igrexa. A decisión deste organismo foi esixir ao párroco que aproveitase o arranxo para retirar unha inscrición na que constan os "Caidos pola Pátria", ou sexa a inscrición franquista que sobrancea aínda en moitas Igre-

Na Igrexa de Santiago de Vigo, a Xunta financia a limpeza da fachadas o que inclúe a limpeza da simbología fascista e os mortos falanxistas.

XAN CARBALLA

xas do país. O crego aceptou pero condicionou a decisión definitiva a unha consulta á parroquia en referendo, que aínda non se realizou. Un caso semellante de ausencia de contrapartidas "democráticas" é o da Igrexa de Santiago de Vigo, no centro da cidade olívica, onde a Xunta financia actualmente unha limpeza de fachadas e a inscrición franquista foi cooidosamente limpada con cargo ao erário público.

Como se informaba en *A Nosa Terra* o pasado 4 de Febreiro, igrexas como San Martiño Pinarío, ou determinadas estancias da Catedral de Compostela tampouco obtiveron unha contrapartida ás axudas públicas de rehabilitación que redundasen nunha meirande apertura. A Igrexa cobra da Xunta pero os cidadáns non teñen maior acceso a un patrimonio que debe ser a cada máis accesíbel. ◆

M. VEIGA

Os que están detrás do inquérito

O PP pensa aliviar o seu nervosismo cun inquérito que está a realizar entre os seus votantes. En Vigo por exemplo, o nervosismo é máis ben pesimismo. Estes días está a usar, de forma pouco legal, os baixos do recinto ferial de Cotogrande, como grande salón electoral. Un numeroso grupo de rapaces contratados adicase a chamar por teléfono a todos os domicilios. Cando o cidadán se confesa votante do partido, comeza a sufrir un interrogatorio a respecto do que ve ben ou mal, do que habería que facer, etc. Trátase de non perder moitos máis votos e de arranxar o que se poida estas derradeiras semanas. Pero aos rapaces prometéronlle un salario de cen mil pesetas e se cada máis. Logo descubriron que era sen contrato e, cando o chollo estaba medio feito, resulta que só ían pagar cincuenta mil. O encaregado arengounos con iso de que lle estaban a facer un favor ao PP, que era o mellor partido, e disculpouse decindo que aquel traballo fora contratado a través dunha empresa americana "e eses comen por sete" ou seña que a eses si que había que pagarlle. ◆

Entrada do Victoria Park Centro Gallego Bowling Club de Sydney, hoxe xa pechado. En pequeno, instalacións do mesmo. H.V.

O Centro de Estudos Galegos da Universidade de La Trobe non ten alumnos

Fraga recibe en Austrália ao presidente dun centro galego que non existe desde hai varios anos

→ H. VIXANDE

A viaxe do presidente da Xunta de Galiza a Austrália, ademais de servir para establecer lazos comerciais con empresarios daquel país, deulle a posibilidade a Manuel Fraga de reunirse co suposto presidente dun centro galego de Sydney, pechado hai varios anos, e de recibir un doutorado honoris causa por unha Universidade que se gaba de ter un Centro de Estudos Galegos, aínda que este non ten alumnos.

Manuel Fraga reuniuse en Sydney con Manuel Vilariño, propietario de dous restaurantes desa cidade e tanto antes como despois do encontro o presidente da Xunta dixo que Vilariño é o presidente do centro galego da cidade, pero este hai varios anos que cerrou. Precisamente o peche produciuse sendo Oscar López o seu presidente.

Manuel Vilariño foi o primeiro presidente do Victoria Park Centro Gallego Bowling Club (coñecido como Clube Galego), sito no suburbio de Chippendale. Tras unha desastrosa xestión, Vilariño e a súa directiva foron substituídos por outro comité de dirección que tratou de dar novo pulo ao centro. Durante o mandato desta directiva, Vilariño e os seus desenvolveron un labor de boicote que contou coa colaboración do secretario xeral de Relacións coas Comunidades Galegas, Fernando Amarello de Castro. Amarello fora agasallado por Vilariño na súa visita a Sydney e recibira unha placa-recordatorio que a seguinte directiva atopou sen pagar.

A directiva que sucedeu a Vilariño foi substituída pola presidida por Oscar López, que foi o encargado de pechar o centro, xa sen capacidade de seguir adiante. O Clube Galego era de todos o mellor centro da emigración en Sydney, pois contaba cun parque e unhas instalacións moi amplias.

Honoris causa

Por outra banda, o presidente da Xunta na súa visita a Austrália recolleu o doutorado honoris causa en leis que lle concedeu a Universidade de La Trobe, no estado de Victoria. Precisamente, e máis ser en leis o doutorado, esta universidade está especializada nos campos tecnolóxicos e empresariais, pero non nas leis.

Un exemplo que pon ás claras a incongruencia de que unha universidade científica dea doutorados nas humanidades marcao o Centro de Estudos Galegos do

Departamento de Línguas Ibéricas Románicas desa Universidade. Este centro, que afirma dedicarse a ensinar galego a alumnos australianos, non ten nengun alumno nestes momentos e o último que tivo hai tempo que se trasladou a unha universidade de Nova Zelanda a impartir clases noutra materia. En realidade, esta universidade só ten unha asignatura dedicada a línguas europeas.

O titular do Centro de Estudos Galegos, Ray Boland, destacou que a actividade que el mesmo desenvolveu no campo da lingua galega foi a recopilación e tradución de varias obras de Camilo José Cela e Gonzalo Torrente Ballester, que como é sabido teñen unha produción literaria exclusivamente en castelano. Boland tamén traduciu ao seu amigo Alfredo Conde, que estaba presente no acto de imposición do doutorado a Manuel Fraga. ♦

Varios socios do Victoria Park Centro Gallego, entre eles, sentado e con mostacho, o sucesor de Vilariño na presidencia. H.V.

Rexeitan no Congreso aumentar o orzamento para a mellora do tren

A proposta do BNG na comisión de infraestruturas do Congreso de investir 120.000 millóns de pesetas até o ano 2003 na mellora do ferrocarril na Galiza foi botada abaixo cos votos do PP, PNV e CIU. Votaron a favor da demanda dos nacionalistas o PSOE e IU. Francisco Rodríguez, do BNG, expuxo a necesidade de que se dobre a cantidade convenida coa Xunta -30.000 millóns- e que se garantise a concesión de fondos do Feder en 30 mil millóns "ademais de asegurar os teóricos trinta mil xa comprometidos". Rodríguez considera que son as cantidades precisas para contar con velocidades medias de entre 100 e 150 quilómetros por hora. "Como se ve non se trata de velocidade alta ou alta velocidade, mais si dun ferrocarril aceptábel a comezos do século XXI", sinalou o deputado. ♦

Paro de protesta en Atención Primaria

O Mércores 21 de Abril médicos e enfermeiras do Sergas da comarca de Vigo concentráronse diante da Xerencia de Atención Primaria para protestar polo novo sistema de urxencias extra-hospitalarias, que incrementa as horas de traballo e deteriora a asistencia sanitaria. A protesta produciuse despois de que vintetres responsábeis de centros de saúde da comarca presentasen a súa dimisión. O paro estaba convocado para as dúas da tarde pola coordinadora para a mellora da atención de urxencias. ♦

As universidades terán financiamento plurianual

Para os tres reitores galegos, a confirmación por parte da Dirección Xeral de Universidades de que haberá un plano de financiamento plurianual universitario a partir do ano 2000 foi recibida como un primeiro paso moi positivo. Tras un primeiro encontro, o reitor de Vigo, Domingos Docampo, o da Coruña, Xosé Luis Meilán, e o compostelán, Darío Villanueva, reuníranse cos responsábeis de Educación o vindeiro 24 de Maio para estudar a aportación da Xunta neste financiamento. Os tres reitores universitarios demandaban publicamente desde tempo atrás a renovación dun plano plurianual que permita o desenvolvemento das universidades máis alá do "día a día". ♦

Os cárceres están ateigados, denuncia o PSOE

A deputada socialista Carmela Silva denunciou no Congreso as "graves carencias" dos cárceres galegos. Silva sinala que na Lama a poboación reclusa é un 163% superior á establecida e que, mentres se fixan 450 postos de traballo para cada prisión, nesta só hai 249 funcionarios. Os responsábeis do cárcere da Lama explicaron que esperan a chegada de 82 novos traballadores. Os socialistas afirman que na Lama non funciona nengunha alarma nen cámara de televisión, situación que xeralizan para os centros de Bonxe, Pereiro de Aguiar e Teixeira. ♦

A coordinadora do Umia coida que o TSXG dálle a razón

Os fallos emitidos polo Tribunal Superior de Xustiza de Galiza despois de que os membros da coordinadora anti encoro do Umia pediran a paralización das obras son positivos para os veciños, segundo manifestou o avogado Xosé Luis Aranda. As sentencias consideran que a Xunta non motivou a declaración de urxente ocupación dos terreos afectados. A coordinadora solicita a execución provisional destas sentencias xa que o 90% dos terreos aínda están sen ocupar e se non hai motivos para a declaración de urxencia "non se poden tocar", segundo explican desde a coordinadora. O trámite de expropiación tería que facerse, entón, pola vía ordinaria. O presidente de Augas de Galicia anunciou que ía recurrir o fallo. As obras do encoro, que afecta a terreos de Caldas, Cuntis e Moraña, comezaron hai un ano. ♦

Galiza tamén foi vítima do caos no tránsito aéreo

A centralización na xestión do tránsito aéreo español converteu a Galiza nunha vítima máis. A escaseza de controladores aéreos, a guerra e o empeño das compañías aéreas de facer pasar por Madrid todos os avións con destino a outras latitudes, fixeron que a Galiza tamén padecese, e con especial intensidade, o caos aéreo. Varios voos foron cancelados e moitos outros acumularon fortes retrasos. O ministro de Fomento, Rafael Arias Salgado ofreceu de solucións contratar a máis controladores aéreos e ampliar as pistas, pero non dixo nada de descentralizar os voos para que para saír ao estranxeiros non sexa necesario facelo por Madrid e para buscar vías alternativas através de Compostela, Bilbao, Barcelona ou Sevilla. ♦

OPINIÓN

A PROPÓSITO DOS ATAQUES Ó NACIONALISMO

FRANCISCO CERVIÑO

O redactor do xornal, Manuel Veiga, nunha páxina titulada "Cerviño e os ataques do PSdeG-PSOE ao nacionalismo", aproveitando unhas declaracións miñas sobre o posicionamento de X.M. Beiras sobre a detención de Kantauri e outros membros de ETA, cuestión que por certo nin cita no artigo, e mezclando, como di o refrán castelán (perdón) "churras con merinas", fai un ataque á historia do Partido Socialista Obrero Español no que mixtura feitos certos, lendas, opinións, erros de bulto, cousas discutibles e falsedades, salvando eso sí, faltaría máis, a defensa de Madrid e "o respeito para os vellos militantes socialistas".

Neste contexto, e máis por afán intelectual por polemizar que por interés político, desexo controvertir co señor Veiga, e estou seguro de que *A Nosa Terra* me dará comrida acollida.

Eu como socialista, e supoño que tódolos socialistas, digo que teño todo o dereito de afirmar que o Pacto de Lizarra é un pacto que leva, que contén, o xerme da secesión de Euskadi, o que é lexítimo politicamente, mais dende o meu punto de vista un grave erro porque pode poñer en perigo a estabilidade e a Paz que son bens importantísimos; e teño toda a lexitimidade, tanto como o BNG para apoiar ese pacto e a Declaración de Barcelona, para afirmar que eso é insolidario e perxudicial para os intereses concretos dos galegos.

Cando eu afirmo esto estou marcando o meu terreo político, e polo tanto intentando conseguir que o BNG se defina, ou agudizando as súas contradicións que as ten como todo Dios. Se a continuación se sae decindo que por manter esas posicións son "un españolista", esta-se usando a palabra español como un insulto (como por certo a usaba Sabino Arana), esta-se dando un indicio de nacionalismo identitario excluinte, esta-se cavando unha zanxa. E estase un retrotraendo ó tardo-franquismo, cando, como afirma Muñoz Molina, era política incorrecto ser español e de esquerdas, e polo tanto "españolista" era un alcume. Claro está señor Veiga que esta España xa non é a España de "Una, Grande y Libre" se non a España da Constitución, dos Estatutos de Autonomía, das Liberdades, das políticas socialdemócratas en sanidade, educación e pensións, a España de Europa. Eu, dende logo, atópome cómodo nesta España, que lle vou facer, seguro que máis cómodo que nunha Galicia soberana gobernada pola UPG e os seus aliados. E dígo sin ningún desprecio nin odio (sentimento que me é totalmente alleo) para a UPG, onde teño algúns excelentes amigos. É simplemente unha opinión política.

No seu artigo o señor Veiga di que saco os estandartes socialistas (a Constitución de Cádiz, o Krausismo, a Institución Libre de Enseñanza e a defensa de Madrid) e deixando de lado a Constitución de 1812 e arrimando ó galeguismo a Institución Libre de Enseñanza a través da súa ligazón co Seminario de Estudos Galegos, e a defensa de Madrid porque, e é obvio e dramáticamente certo, os socialistas e os nacionalistas periféricos (non os nacionalistas españois) tiveron na mesma trincheira, despacha o krausismo como unha cousa irrelevante, o que é un erro histórico gravísimo, e que non amosa unha formación mingoante se non unha formación que probablemente nunca se adquiriu. É certo que o krausismo, que non uso para meterme co BNG se non para afirmar a miña identidade como español da anti-España que diría Franco, especie de síntese entre o idealismo alemán e o

Francisco Vázquez e Abel Caballero conversan rodeados doutros dirixente do PSdeG-PSOE.

A.N.T.

neokantismo, é unha filosofía vaga e obstrusa, —pero o énfase do krausismo español— e krausistas foron Fernando de Castro, Ginér de los Rios (fundador da Institución Libre de Enseñanza, o señor Veiga), Nicolás Salmerón, Gumersindo de Azcárate, Pi y Margall— na reforma moral do individuo (e da sociedade) mediante o desenvolvemento autónomo da personalidade a través da razón e da autodeterminación da vontade, o seu escepticismo en materia relixiosa, a súa aspiración á reforma da educación que afirmase a ética da individualidade fronte a todo dogmatismo, e formulación dun pensamento e unha cultura laicas e non confesionais, confírelle unha grande importancia na

‘Cando eu afirmo esto estou marcando o meu terreo político, e polo tanto intentando conseguir que o BNG se defina, ou agudizando as súas contradicións que as ten como todo Dios’

configuración do pensamento político racionalista e progresista na España de fin do XIX e inicios do XX; e desa tradición reclamámonos os Socialistas, porque entre outras cousas había (e aínda hai quen se reclame diso, Gregorio Peces Barba) moitos socialistas krausistas.

O señor Veiga di noutro momento do seu

longo escrito que o liberalismo e o socialismo españois teñen elementos para mostrarse orgullosos pero tamén moitos para avergoñarse. E eu dígo lle claro, que é certo, pero como en tódalas ideoloxías, en toda obra humana. ¿Teño que recordarlle ó señor Veiga a relación do nacionalismo co nacemento do nazismo, ou mes-

mo da esquerda nacionalista Italiana cos Fascio de Combatimento que están no inicio do Partido Fascista Italiano? ¿Teño que recordarlle os 800 mortos de ETA, que é unha organización nacionalista? ¿Que lle parecen as referencias do señor Arzallus ó factor RH dos vascos? ¿Que lle parecen as ameazas e os atentados contra políticos do PP e do PSOE en Euskadi? ¿Ou a situación actual nos Balcanes? ¿Vostede pensa que o nacionalismo como ideoloxía ten algo que ver co que está a pasar nos Balcanes? ¿Teño que recordarlle o comportamento político durante a Guerra Civil e a post-guerra de nacionalistas como Risco, e outros que non cito por respecto a súa memoria persoal e as súas familias coas que me unen lazos de amizade?

Para rematar señor Veiga claro que defender que España é un estado plurinacional non é pecado (eu mesmo o penso), nin xustificación para o fatalismo, e que a colaboración das forzas da esquerda para desprazar a dereita dos distintos ámetos de poder nos que está instalada é un clamor dos progresistas de Galicia. Mais esto esixe unha clarificación neta e previa das posicións de cada que garantice a estabilidade política posterior necesaria para solventar dende unha política de solidariedade e de loita pola igualdade, os numerosos problemas que os galegos e galegas temos. ♦

FRANCISCO CERVIÑO é Vicesecretario Xeral do PSdeG-PSOE

Critica que a Xunta recurra unicamente ás expropiacións urxentes e o uso que fai das ETTs

O Valedor dalle un varapau aos alcaldes do PP por impedir que a oposición fiscalice

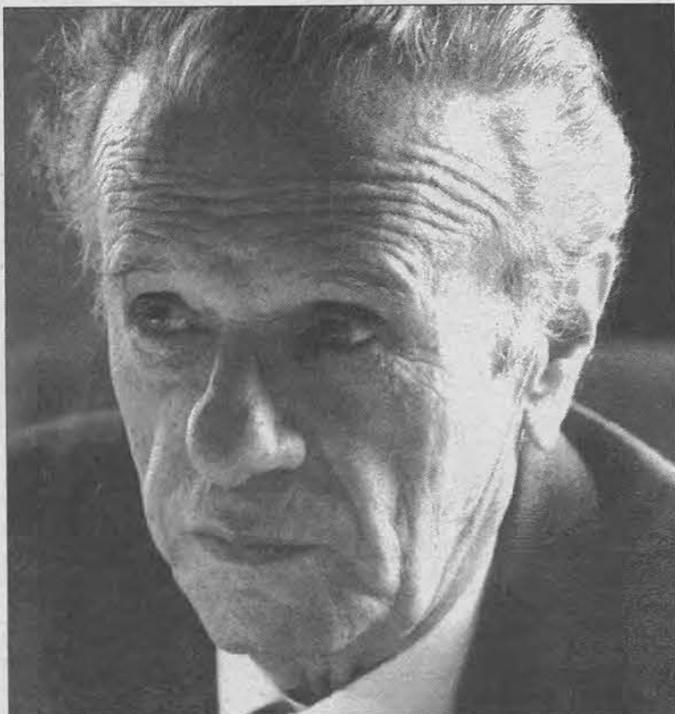
⇨ B. LAXE

"Un alcalde non pode negarse a facilitar, en nengun caso, informacións sobre a actividade municipal á oposición", afirmou o Valedor do Povo ao presentar publicamente o informe de 1998. Tamén criticou á Xunta por recorrer unicamente ás expropiacións forzosas e usar sistematicamente a empresas de traballo temporal (ETTs).

O Valedor do Povo, Xosé Cora, non quer que a Xunta se enfurruñe de novo polos seus informes. Así, deixou claro desde un comezo que esa institución, "xa asentada", non fai "críticas, senón que expoñemos unha realidade social con datos subministrados polas propias administracións e por institucións tan solventes como a Cruz Roxa ou Cáritas".

Despois deste preámbulo protocolario e de boas intencións viña ao mesmo tempo a reforzar o informe que ía presentar. O tono aséptico do mesmo e, aínda, o intento non desimulado de garlopar calquer esguinzo que pudiera fugar o pruido do PP tal a frol de pel, non lle restou gravidade ás súas afirmacións.

Unha das "realidades sociais" que constatou foi a das queixas existentes contra os alcaldes que "son remisos a ofrecer aos concelleiros da oposición a información que solicitan, sobre todo cando se trata de cuestións urbanísticas". Xosé Cora recordou que as leis establecen que un alcalde non se pode ne-

Xosé de Cora, Valedor do Povo.

A.N.T.

gar, en nengun caso, a facilitar información sobre as actividades municipais á oposición". Para corrixir esta falta de democracia remitiu unha "circular concreta a Federación Galega de Municipios e Provincias, no que se recorda o principio democrático de transparencia". O que si non citou foi aos concellos que incumpeen, sistematicamente a legalidade, a maior parte do PP, con contínuas demandas xudiciais algúns deles. Sería por non incomodar máis.

O que referiu foi a negativa sistemática de cinco alcaldes que persisten en non contestar ao requerimento da institución que preside: son os concellos de As Nogais (PSOE), Ferrol, A Garda, Redondela e Avión, todos do PP e con importantes denuncias por parte da oposición.

Expropiacións urxentes e traballo temporal

O informe do Valedor do ano 1998 tamén arremete directa-

mente contra a Xunta noutros dous temas. O primeiro é "o inadecuado tratamento dado polas Administracións públicas ás expropiacións forzosas facendo un uso abusivo das expropiacións por urxencia, que usan case en exclusiva e permiten ocupar os bens antes de facer pagamento das expropiacións". A Xunta debía 4.300 millóns de pesetas en 1998 por expropiacións forzosas. Política Territorial afirma que este ano vai habilitar 1.700 millóns de pesetas para facer fronte aos pagamentos pendentes, pero o Valedor afirma que non son abondo e pídelle que busque diñeiro para pagar antes de comezar as expropiacións.

Xosé Cora tamén fixo unha reflexión especial sobre o uso que fai a Xunta das empresas de traballo temporal (ETT). O Valedor, aínda que afirma non ter recibido nengunha queixa por este motivo, postula "a eliminación desta práctica porque non garante os principios de igualdade, mérito e capacidade que se lle esixe á administración pública".

No seu informe, o Valedor afirma que os traballadores contratados polas ETTs caracterízanse "pola precariedade no emprego e, en moitas ocasións, pola discriminación salarial". Recordou que a Administración "debe velar polo cumprimento da normativa laboral, garantir os principios que deben rexer na contratación pública, entre eles o satisfacer as cuotas á seguridade social", algo que non cumpren as ETTs. ♦

Premonicións

Hai feitos que anuncian o que ha chegar. Se antes son os avisos mellor. Un edil malencarado, con intereses no ramo da construción e defraudador á Facenda rematara por converterse nun conselleiro votado a perder e cun manexo do orzamento particularmente clientista. Un sindicalista derrotado polo uso da moqueta e alelado coa informática será un futuro encubridor de trapicheos patronais e *entreñábel amiguete* do primeiro responsábel institucional que lle pague unhas noites no Grande Hotel da Toxa. Un favorecido polo sistema da Libre Designación nos postos de saída eleitorais gozará formando parte do séquito de aduladores co sector oficial e votará a favor de calquera autoexclusión aconsellada polo *marketing* que signifique ganancia de votos e eliminación de elementos desequilibrantes para a foto de orquestra. O presidente do Compostela ao que a TVG lle paga por retransmitir un partido de fútbol tanto como todo o que vale a gravación de doce capítulos da serie Mareas Vivas era unha alta cantada nas filas do PP cunha cuota mensual de mil pesos para que non o acusen de aforrica. O número un da promoción de xóvenes sectários con aires de grandeza e manias de control estilo matón de discoteca será un bon deputado para quentar o ambiente e provocar estampidas nunha oposición educada e con boas intencións. As cámaras instaladas na verxa de San Caetano que vixilan os accesos as dependencias administrativas serán moi efectivas para tomar nota dos Policías que fan o despistado e non sacan peito cando pase un futuro Presidente distinto a Don Manuel e mesmo se atreven a deixar de saudar militarmente a un delegado do Goberno sen valor probado en combate.

Por non facer caso dos oráculos téñense producido algunhas catástrofes importantes e tamén perdido moito de ganar. O comité básico do Sindicato Profesional da Policía Uniformada, na unidade adscrita á Xunta de Galiza empezou a tomar as primeiras medidas: denunciar publicamente e por escrito ao Director Xeral de Interior e ao Comisario da Unidade por incompetentes e gastarse un talante pouco respetuoso coa liberdade de opinión dos subordinados. ♦

“Avogamos pola construción dunha Europa desde Fisterra até os Urais, unha Europa dos povos e das culturas, das persoas e dos seus dereitos”

POR UNHA EUROPA SOCIAL BASEADA NA SUA DIVERSIDADE !

Camilo Nogueira Román
Candidato ao Parlamento Europeu

BNG
BLOQUE NACIONALISTA GALEGO

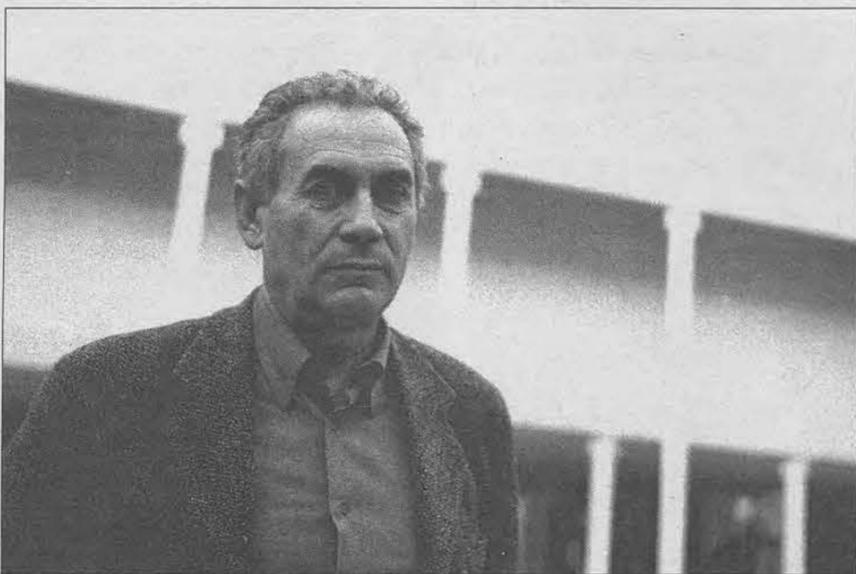
www.bng-galiza.org

PNV, CIU e BNG presentaron o Martes 20 a Declaración de Barcelona no Parlamento Europeo

Nogueira defende en Bruxelas un modelo de estado 'beneficioso tamén para outras nacións europeas'

"Iniciamos un camiño. Este é o primeiro paso", sinala Camilo Nogueira, candidato do BNG ás eleccións europeas, despois de presentar en Bruxelas os contidos da Declaración de Barcelona. O acto do Martes 20 de Abril serviu para reclamar o Estado plurinacional diante do Parlamento europeo. Nogueira reseñou que os acordos acadados entre as forzas nacionalistas do Estado "combinan a reclamación da soberanía das nacións sen Estado coa vontade de pertencer a un Estado común plurinacional, esta proposta supón unha nova forma de participación do Estado español na Unión Europea".

Acompañaban a Camilo Nogueira, delegacións de Euskadi e Cataluña, encabezadas por Jon Ortuondo, Concepción Perre e Pere Esteve. Asimesmo, entre os convidados no Parlamento atopábase un número importante de persoas das tres nacionalidades que desenvolven o seu traballo en Bruxelas. A cerimonia de "bautismo" da Declaración de Barcelona en Europa, segundo a califica Nogueira, deullé pé ao candidato

Camilo Nogueira, candidato do BNG nas Eleccións europeas.

ven reflexadas nas negociacións do Goberno español foron postas como exemplo da necesidade dunha nova participación na UE. "Unha nación ten que estar representada cando se debaten ou negocian aspectos que son vitais para a súa economía ou sociedade. Ese é o Estado plurinacional do que fala a Constitución", sinala Nogueira.

para recoller as aspiracións das tres nacionalidades históricas. Non existiría o Estado das Autonomías se os nacionalismos, democráticos desde a súa orixe, non presionasen. Ben, hoxe é preciso un paso adiante", reseña o candidato do BNG, quen denunciou no Parlamento de Bruxelas o "centralismo españolista que manifesta a pretensión de igualar as competencias de todas as comunidades autónomas como coartada para evitar o autogoberno das nacións, subordinando as linguas propias ante o castelán".

Bruxelas estaba contemplado na Declaración de Barcelona como un dos primeiros destinos para expoñer o acordo tomado en CIU, PNV e BNG. Encontros con europarlamentarios e xornalistas deron a coñecer cal é o modelo de Estado que queren. Por un acordo da organización tiveron que facelo en castelán aínda que Nogueira espera que na próxima visita a súa intervención poda facerse en galego. Insiste en que "a proposta que facemos pode ser beneficiosa para outros lugares de Europa e para mellorar as relacións entre os Estados". ♦

nacionalista a explicar a proposta da Europa dos Povos que defende o BNG. "Por un lado, aspiramos a unha Europa das nacións, sen estados egoístas como se ven de amosar na Axenda 2000, e por outra que se a presenza en Europa tena o Estado español,

pois terá que amosar o seu carácter plurinacional. En que se traduce? En que non defenda a pesca galega un burócrata de Madrid que non ten idea", sinala Nogueira.

As cuestións específicas que atinxen a Galiza e que non se

Constitución e centralismo

Os nacionalistas tamén explicaron en Bruxelas como as aspiracións recollidas na Declaración de Barcelona non están fora do radio da Constitución. "A Constitución existe en boa parte

BOLSAS

99

FUNDACIÓN CAIXA GALICIA

Por un importe de

100 MILLÓNS

DE PESETAS
601.012.10 EUROS

Para ampliar estudos nalgunha das Universidades estranxeiras de máis sona e nivel, ó longo do Curso Académico 1999/2000

Información
Oficinas de Caixa Galicia
e-mail: fundación@caixagalicia.es
www.caixagalicia.es
Tfno: 902 43 44 43

XOVES UNIVERSITARIOS
TÍTULADOS SUPERIORES
Ó 30 DE XUÑO DE 1999

 FUNDACIÓN CAIXA GALICIA

A dereita di que hai que administrar os concellos como unha empresa privada. Vostede que opina?

Penso que cómpre ir máis alá da simples xestión mecanicista. Para nós os concellos deben cumprir catro funcións: axentes de democratización da sociedade, iso significa enfrentarse ao caciquismo e ofrecer máis transparencia; en segundo lugar, o concello, xunto coa comarca e a parroquia, debe ser unha célula básica para a vertebración política e administrativa do país e para a mesma ordeación do territorio; en terceiro, o concello debe ser un axente de dinamización económica e promoción de emprego, ao tempo que debe dotar aos veciños dunha infraestrutura básica en servizos que proporcionen o benestar social; por último, os concellos deben ser elementos activos na recuperación da conciencia da identidade nacional, na recuperación tamén do uso do galego, na promoción da nosa cultura e no coñecemento da nosa historia.

O PP controla na actualidade o 80% dos concellos de Galiza. Como plantea o BNG estas eleccións?

O noso obxectivo é a conquista da Xunta. Para iso necesitamos criar antes un contrapoder a partir das institucións locais. Necesitamos que a xente perciba, na práctica, que existe outra maneira de facer política, necesitamos ir artellando o país. Por outra parte, e como organización, o BNG ten que criar unha estrutura máis forte, máis extensa e máis eficaz, como modo de soste e apoiar no futuro o poder autonómico. Con estas tres orientacións fixemos o esforzo de presentarnos na maioría dos concellos de Galiza, en total uns 300, dos 314 que hai. Hai outra idea que non mencionei e que é a de revalidarnos como segunda forza política.

Insisto en que o PP ostenta o 80% das alcaldías, segundo o resultado de hai catro anos. Cal é o ambiente electoral que vostedes están a percibir hoxe?

En primeiro lugar, todos os estudos demoscópicos coinciden en indicar o inicio dunha tendencia á baixa do PP e unha tendencia clara de crecemento cara o BNG. Isto último xa se fixo patente na capacidade para confeccionar un grande número de listas. Pero hai ademais outros dous indicadores que confirman esa tendencia: o crecemento organizativo e a mellor conexión cos axentes sociais á hora de presentar as nosas alternativas.

O BNG aínda ten problemas para elaborar as listas nalgún pequeno concello?

Dixen que tiñamos confeccionadas 300 candidaturas, iso quere dicir que o 95% da poboación galega vai ter a posibilidade de votar ao BNG. Hai concellos que efectivamente plantean dificultades, ben pola súa estrutura demográfica, ben pola falta dunha dinámica política. Hai que lembrar que o PP preséntase en todos os sitios, pero nalguns con persoas alleas ao municipio.

Até agora en Galiza existiron dúas grandes máquinas políticas, o PP e o PSOE. É este o momento de que o BNG crie unha estrutura de tamaño similar?

O PP ten organización, pero sobre todo ten poder. O PSOE tamén usou o poder político para obter votos. Penso que iso é máis significativo que o seu número de militantes...

Non me refiro aos militantes, senón á introdución social e á fidelidade á organización. Até agora o BNG foi máis débil nisto, aínda que contase cunha pequena militancia moi activa.

O PP usou o poder social nun marco clientelar, ten unha máquina forte e unha práctica caciquil, iso garante un electora-

do. Pero tamén hai xente que votaba ao PP, que está cansa desas prácticas porque ten sensibilidade democrática. O PSOE desde o poder foi capaz de organizar máis candidaturas, pero hoxe penso que ten máis dificultades, en principio porque a mesma situación política ten colocado ao PSOE no seu lugar. O BNG, cunha sintonía cada vez maior cos cidadáns, atópase no momento de dar o salto, de recoller o voto desa poboación coa conciencia galega que o propio BNG foi despertando nos últimos anos. Por iso non desprezamos a posibilidade de

que nos vote xente que antes votou PP. Non estamos tanto ante a clásica división esquerda-dereita, como no dilema de escoller entre defendernos das agresións que sofre Galiza ou permanecer quedos, mentres outros resollen por nós.

Nas últimas autonómicas o PP obtivo un plus de votantes grácias ao voto emigrante, o que lle resulta fácil desde que governa en Madrid e controla os consulados. Hai que lembrar que só a provincia de Ourense conta con 50 mil residentes ausentes.

Lois Obelleiro

'O BNG vai dar un salto nestas municipais'

MANUEL VEIGA

LOIS OBELLEIRO, HISTORIADOR E RESPONSÁBEL DE POLÍTICA MUNICIPAL DA PERMANENTE DO B.N.G., NON AGACHA QUE AS VINDEIRAS ELEIÇÕES MUNICIPAIS GARDAN PARA OS NACIONALISTAS O INTERESE DE CATA-PULTARSE CARA AS AUTONÓMICAS. ASI PLANTEA O B.N.G. OS COMÍCIOS LOCAIS, DESPOIS DE TER CELEBRADO O PASADO DIA 17 EN SANTIAGO UNHA XORNADA MUNICIPAL CON PRESÉNCIA DE BOA PARTE DOS CANDIDATOS.

A.N.T.

Nas municipais o voto emigrante segue os mesmos trámites que o voto por correo. Cómpre un certificado de estar censado no concello, non chega con ir ao consulado. Iso vai dificultar a realización dun pucheirazo como o das autonómicas. É certo, con todo, que hai concellos onde ese tipo de voto pode influir.

Algunhas estimacións sitúan ao BNG na presidencia dalgúnha Deputación.

Se as tendencias se confirman non é descartábel que haxa cambios de maioría nalgúnha Deputación. En todo caso, o que se vai producir seguro é un aumento de deputados nacionalistas e polo tanto unha moito mellor fiscalización destes organismos que son o buque insignia da política clientelar do PP.

O concello é o lugar onde a política se fai máis visíbel para o cidadán. Que pensa o BNG, por exemplo, sobre urbanismo?

O urbanismo está relacionado directamente coa ordenación do territorio. Nos imos revisar, ou elaborar no caso de que non existan, os planos de ordenación urbana e ímolo facer coa participación de todos os axentes sociais para que señen o máis asumidos posíbel. Pero ademais os planos hai que desenvolverlos. Non é só cuestión de elaborar unha disciplina urbanística, senón de facela cumprir. Por outra parte, o tamaño dos concellos dá lugar a casuísticas diferentes.

Entre os especuladores urbanísticos e o nacionalismo existe unha contradición natural?

Nós pensamos que é posíbel consensuar un desenvolvemento ordenado que dea lugar a un crecemento harmónico e que diso se derive un concello máis habitábel e máis atractivo para os cidadáns e para o investimento. Onde o nacionalismo governa tense vixiado a norma e iso non foi contraditório coa rentabilidade, senón incluso ao contrario.

Bonifácio Borreiros ven de afirmar que non pactará co BNG en Ferrol.

O BNG nunca confundiu o seu adversario político. Desaloxar ao PP do poder obrigará nalguns lugares a pactar coa outra forza progresista. Nós quere-mos un pacto global, aínda que logo se estudien circunstancias concretas. Non é unha posición nova. Nós sempre fomos coherentes e sempre respeitamos os acordos. O PSOE será responsable ante o seu electorado da súa práctica.

Aínda que presentou os seus candidatos antes e con menos problemas que outras forzas, o BNG tamén está a ter algun conflito á hora de elaborar as listas, por exemplo en Monforte e Marin.

Se de 300 concellos tivesemos problemas en dous, coído que é ben pouco. Ademais son conflitos que obedecen á propia dinámica local. Con todo, o fundamental para nós, neste sentido, é garantir que o proceso seña democrático, desde as asembleas locais, aos consellos comarcais e finalmente ao consello nacional. ♦

COMARCAS

Guillermo Fontán, presidente da Confederación Viciñal Rosalia de Castro

'Defenderemos a mellora e ampliación dos servizos públicos'

"O noso traballo será en positivo —indica—, cunha profunda participación democrática e un protagonismo das bases esencial para que se constitua un movemento forte". Fontán emprega o plural constantemente, entende que o traballo viciñal, mesmo na cúpula desta nova organización, debe entenderse colectivamente. "O noso espírito parte da premisa do traballo en equipo, no que non caben comportamentos unipersonais, porque sen a participación da colectividade non é posíbel afrontar os problemas viciñais", afirma. Até o momento, os primeiros pasos, dados no Congreso de Patos dos días dez e once de Abril do ano que andamos, indican que "algunhas das organizacións máis organizadas, dinámicas, activas e democráticas" do movemento viciñal galego apoian esta iniciativa. Neste sentido, en Patos houbo representación de Ourense, A Coruña, Ferrol, o Condado, o Morrazo, Vigo, Val Miñor, Ribadavia, Lugo e Compostela. No caso de Vigo, a cidade do país cun movemento asociativo viciñal máis organizado, é a propia Federación de Viciños Eduardo Chao a participante na Confederación Rosalia de Castro. Na Coruña varias asociacións importantes sumáranse ao proxecto.

"De momento estamos dando os primeiros pasos e algunhas organizacións aínda están pendentes de sumarse á Confederación ou de acordalo en asemblea", aclara Fontán, que cre que de todos xeitos haberá unha participación numerosa, como se comprobou no Congreso de Patos.

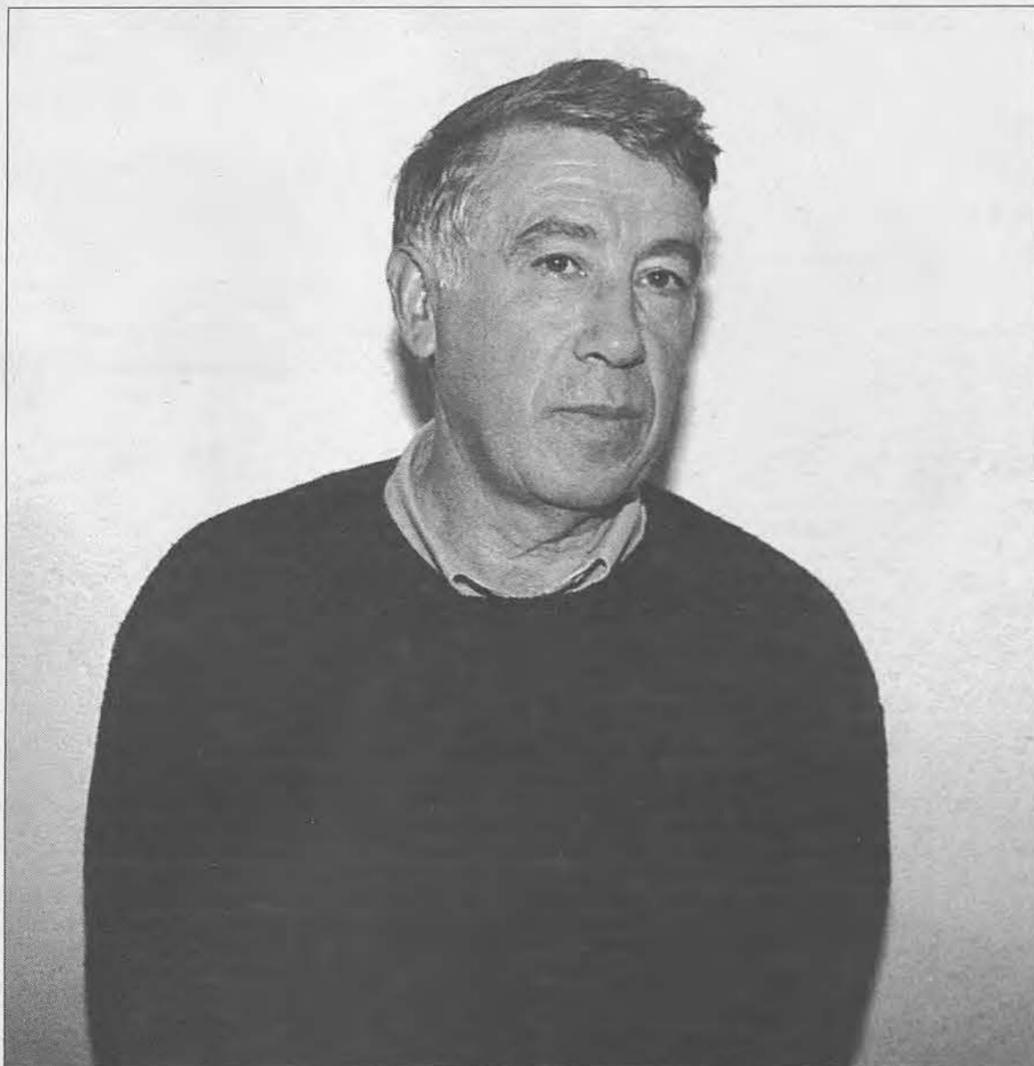
Pésie a que a Confederación comeza a camiñar, aparecen trazados algúns dos obxectivos. Así, a esta organización combinará a acción específica fronte a problemas concretos con outra de carácter global. "Hai que adecuar a cada realidade un programa de traballo, ali onde hai problemas específicos son as bases quen teñen que tomar consciencia deles e buscar a nosa cooperación solidaria, sen esa toma de consciencia mal se poderán solucionar os problemas. Por outra banda, fronte a problemas comúns e globais, haberá que trazar estratexias comúns". En todo caso, Guillermo Fontán manifesta que "non haberá nengunha tutelaxe nen dirixismo, pero si solidariedade e xenerosidade" no momento de axudar ás asociacións de viciños a afrontar os problemas concretos. "Por exemplo —explica—, se os viciños non perciben un problema de marxinación difícilmente poderán afrontalo e a axuda que se lles preste tampouco terá tanta utilidade. Ademais, de estar illados a solución será máis complicada".

Problemas globais

No tocantes aos problemas globais que afronta a sociedade en xeral, o presidente da Permanente da Confederación Viciñal

Guillermo Fontán Feixoo preside a Comisión Permanente da recién constituída Confederación Viciñal Galega Rosalia de Castro (Patos, Nigrán, dez e once de Abril), unha organización nacida despois da marcha de varias federacións e asociacións viciñais dunha Confederación xa existente á que acusaran de "prácticas antidemocráticas". Contodo, Fontán non quer falar dos enfrontamentos do pasado e concibe o traballo de futuro "en positivo".

H. VIXANDE

A.N.T.

Rosalía de Castro sinala un feixe deles: "de marxinación, medioambientais, urbanísticos, de xuventude, sanidade, ensino..." E dentro dos campos que permiten correxir ou mitigar a incidencia dos problemas sociais, Fontán sinala a "importancia dos servizos públicos, por iso imos defender a súa mellora e a súa ampliación como obxectivo prioritario".

Guillermo Fontán nega que as asociacións viciñais ás veces presten atención a problemas mesquinos. "Ao revés —indica—, pola experiencia de trato neste Congreso vemos que principalmente inquetan os problemas globais ou os de marxinación ou demanda de maiores e mellores servizos públicos. Pero isto non significa que se deban descoidar aspectos moi concretos como arranxar un bache, porque xeralmente deben ser as bases quen establezan as prioridades, e como dicía as propias asociacións consideran que estas prioridades están relacionadas con cuestións máis cualitativas".

Formación e relación coas institucións

A formación dos cadros viciñais tamén inqueda a Guillermo Fontán, o líder desta organización cre necesario realizar "cursos, charlas, distribuír material informativo para autocapacitar ao movemento viciñal no momento de localizar os problemas e enfrontarse a eles. Un viciño ten que ter uns coñecementos básicos aínda que non sexa un especialista, porque senón vai levalo ao seu rego quen teña o apoio mediático, por iso é importante a formación, que está algo descoidada".

Outro reto ao que se enfronta

o movemento viciñal é ao relativo á relación coas institucións, por iso Fontán estima necesario "non someterse a

condicionamentos económicos nen de nengun tipo". "Outra cousa —engade— é cooperar coas institucións en aspectos concretos, pero nós temos que respectar ás institucións públicas e elas a nós". Pero acerca deste prisma de respecto mútuo, Fontán matiza que "non podemos suplantar o papel das institucións na provisión de servizos públicos, pola contra, debemos exixir que se cubran esas necesidades e que sexan os poderes públicos quen se encarguen de facelo".

'Non vai haber tutelaxes nen dirixismos, haberá cooperación solidaria'

Cuiña non atende**á coordinadora****contra os encoros do Ulla**

O conselleiro de Política Territorial, Xosé Cuiña, non aceptou a solicitude dos membros da Coordinadora contra os encoros do Ulla para reunirse con el mentres que o de Medioambiente, Carlos del Álamo, argumentou que non tiña o expediente do proxecto e que non era competencia do seu departamento. "Non resulta moi crível que o conselleiro de Medioambiente descoñeza que se van construír doce encoros no río Ulla, por certo, o río máis grande no que a Administración galega ten plenas competencias", din na coordinadora, que vai continuar insistindo para entrevistarse cos conselleiros. Xa hai máis de 5.000 alegacións individuais apresentadas. Os alcaldes afectados, todos do PP menos un, rexeitan tamén o proxecto de Fenosa. ♦

O PSOE leva a Aldemira**como candidato****en Maceda e avala****a moción de censura**

A Executiva Nacional do PSdeG-PSOE decidiu colocar a Xulio Aldemira á cabeza da candidatura deste partido nas eleccións municipais en Maceda. Aldemira chegou á alcaldía despois dunha moción de censura do PP, que desalojou do goberno ao nacionalista Bieito Seara. Inicialmente o PSOE respondeu á moción desautorizando a Aldemira e o coordinador provincial Gonzalo Sueiro chegou a dicir que Aldemira non sería candidato. Agora a Executiva Nacional atendeu unha petición da asemblea local socialista de Maceda e nomeou a Aldemira alcaldable. O BNG pola súa banda considerou que isto proba que o PP e o PSOE pactaron a moción de censura. ♦

Xuizo contra**o vicepresidente****da Asociación****pola Defensa****da Ría de Pontevedra**

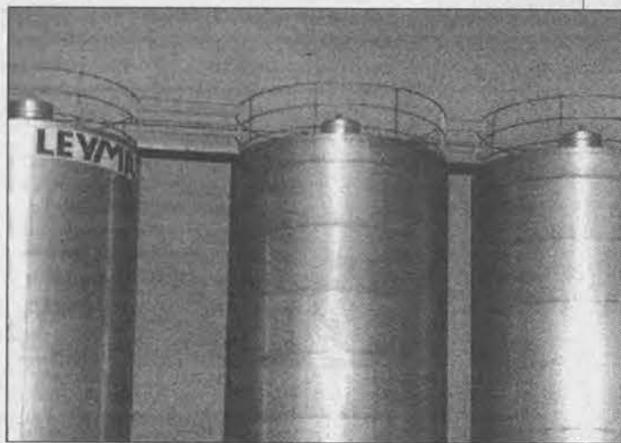
Os membros da Asociación pola Defensa da Ría de Pontevedra non realizan as súas mobilizacións coa mesma liberdade que outras organizacións con paraugas gobernamental. Un exemplo ocorreu o pasado doce de Marzo, cando se celebrou unha mobilización na praza da Ferrería. Na manifestación a policía tratou de identificar ao seu vicepresidente, Xosé Benito Andrade, que se negou por considerar que "pretendía coaccionar o dereito a concentración". Por esa razón o Martes 20 de Abril tivo que comparecer ante o xulgado acusado dunha falta de respecto á autoridade pola que o fiscal pediu dez mil pesetas de multa. ♦

Leyma vendese a Puleva

MANUEL CAO

Moito se leva dito e se dirá da venda de Leyma á empresa granadina Puleva sendo coincidencia xeral que representa un fracaso importante das institucións privadas e públicas galegas que se demostraron incapaces de criar, manter e consolidar un grupo empresarial sólido e competitivo nunha actividade na que os condicionamentos da economía galega non eran para nada negativos. Acabar engulidos por unha empresa andaluza á que os principais accionistas de Clesa non quixeron vender preferindo entregarse a Parmalat é sintomático. O presidente de Clesa, Arturo Gil, diría: "A calquera, menos a Puleva" pois desconfiaba absolutamente dos seus dirixentes J. Tallada e G. Mesonero. Máis, polo que se ve, os traballadores, cooperativistas e dirixentes de Leyma teñen confianza en Puleva. Ninguén coñece o futuro pero se, ao final, un grupo multinacional importante se ten que facer cargo do sector lácteo galego un interrógase se non sería mellor queimar etapas e negociar xa directamente a entrada nun deses grandes grupos. A parte o efecto simbólico e o patético papel da Xunta, queda claro que produtores e empresarios son os principais responsábeis da situación presente e evolución futura do sector leiteiro galego e ao privatizarse os éxitos igual ha de facerse cos fracasos.

Aquí reflexionaremos sobre aspectos pouco abordados que poderían explicar a incapacidade da nosa sociedade para promover empresas e ter empresarios, mesmo en actividade nas que as vantaxes competitivas parecen superar claramente ás desvantaxes. En efecto, do caso que nos ocupa pode derivarse que o modelo organizativo do sector lácteo é pouco axeitado para constituírse e actuar como empresa competitiva cunha dirección e estratexia delimitada pola presión do mercado e dos propios accionistas. A tendencia ao "free rider" e á privatización inmediata das gañancias en lugar de renunciar a elas cara eventuais maos tempos e expansión da empresa común é típica das cooperativas nas que os dereitos e prerrogativas dos sócios son tan grandes que acaban por limitar o poder real dunha xestión profesionalizada, moderna e acorde coa competencia globalizada que afecta xa a case todos os sectores produtivos. Os problemas deste modelo organizativo manifestáanse nun alto grao de aversión ao risco, nunha desconfianza estrutural diante do proxecto común e nunha estratexia basicamente conservadora e defensiva diante dos cambios conxunturais ou estruturais que inevitabelmente se producen en todos os mercados co simple paso do tempo. Por exemplo, a típica demanda de recollida de leite ao prezo máis alto posíbel pode ser boa para o cooperativista individual que mellorará os seus ingresos no curto prazo pero pode ser letal para unha empresa que pretenda competir no mercado vendendo leite ou derivados aos consumidores finais.

‘O modelo organizativo do sector lácteo é pouco axeitado para constituírse e actuar como empresa competitiva’

Un país existe se ten empresas que, para subsistir e gañar cotas de mercado, teñen que dar beneficios e ser xestionadas por profesionais pagados por propietarios ben definidos e con intereses e mentalidade capitalista clásica. Velá unha condición necesaria pero non suficiente para ter unha estrutura produtiva autónoma e capaz de proporcionar emprego e benestar económico nun país. ♦

ECONOMIA

Nº 879 - ANO XXII
22 DE ABRIL DE 1999 11

A.N.T.

Manuel Camaño encabeza a Executiva eleita o Sábado 17

A Central Unitária de Traballadores nace contra a 'burocracia sindical'

A defensa do socialismo e da autodeterminación nacional, a oposición a "farsa autonómica" e o enfrentamento "ao capitalismo e ao imperialismo como sistema explotador dos traballadores e dos povos" son algúns dos obxectivos que se marca a recén criada Central Unitária de Traballadores (CUT). O 17 de Xaneiro celebrou en Vigo a súa asemblea constituínte, á que asistiron ao redor de douscentos afiliados e na que se elixiu a nova Executiva, encabezada por Manuel Camaño. O documento aprobado tamén recolle que a CUT propiciará "a unidade de acción pontoal con calesquer central sempre que a ocasión o aconselle e as asembleas o acorden".

No acto abordouse a problemática dos mariñeiros que faenan no banco canario-saariano e elixiuse executiva nacional que encabeza Manuel Camaño e que está formada por Cándido Villar, Francisco Sebio, Xosé Manuel Romero, Martín García, Manolo Besteiro, Mario Díaz Bustamante, Cándido Gonçalves e Nimo Santaclara.

O manifesto da asemblea constituínte da CUT recolle as análises que levaron aos seus membros á constituición dun novo sindicato. Neste sentido refírense á CIG como "depósito subalterno de traballadores dirixidos polo BNG" e á formación nacionalista como "partido de inspiración pequeno burguesa" que "non tolerou, nen tolera, a autonomía da organización dos traballadores e traballadoras nen a liberdade de pensamento e de expresión no seu seo". Para a CUT "posicións pequeno burguesas" viciaron desde o comezo o proceso histórico

que culminou na unidade sindical do nacionalismo galego. Até o punto de que se produciu "un namoramento dos máis burócratas da CXTG cos seus homólogos da INTG, e todos aceptaron, de comun acordo, a autoridade do punto de vista burgués do BNG e a súa disciplina mecánica".

Na súa declaración de intencións, os membros desta central sinalan que non van caer "na dexeneración de facer da CUT un instrumento de xestión burocrática" e que porfiarán sempre "na organización activa dos traballadores e traballadoras para os combates necesarios pola mellora do contrato de traballo, de horario, das condicións laborais e polo pleno emprego". Outros dos obxectivos que se marcan son que a CUT "cheque a ser un espazo ceibe de creatividade, fomentando o saber, a comprensión

da ciencia, o estudo da filosofía do noso tempo (o marxismo), da cultura nacional, das artes de todo tipo e o cultivo cada vez máis coidado da nosa lingua, enfrentándose neste aspecto, á política letal do bilingüismo armónico dos neorrexionalistas que mandan na farsa autonómica da Xunta".

Por un modelo de cooperación

Por outra banda no documento rexítese a chamada Nova Orden Internacional como proceso de mundialización que ten como soporte ideolóxico o neoliberalismo, o proxecto da Unión Europea e a reforma laboral que se está a realizar no Estado. Ao tempo sinálase a necesidade de pular por un novo modelo de relacións internacionais baseado na cooperación e na solidariedade. ♦

Novidade

A CIDADE MEDIEVAL

ANSELMO LOPEZ CARREIRA
Colección
Historia de Galicia, Monografías.

Pese a ter sido globalmente e de forma abusiva reputada a sociedade medieval de agraria e señorial, o certo é que a partir do século XII o fenómeno urbano adquire rapidamente carta de natureza e erfese nun dos seus elementos característicos, fundamental e mesmo protagonista desde os puntos de vista económico, social e político.

Os mariñeiros non descartan convocar mobilizacións

A UE non renovará o acordo de pesca con Marrocos

⇨ P.B.

A ministra de Agricultura, Pesca e Alimentación, Loyola de Palacio confirmou o pasado Martes 20 de Abril que non se renovará o acordo de pesca entre a UE e o Reino de Marrocos para o banco canario-saariano que remata o 30 de Novembro e que afecta fundamentalmente a frota do Morrazo, Ribeira e A Guarda. A decisión deuse a coñecer logo da reunión que mantivo ese mesmo día co seu homólogo marroquí, El Malky. Fontes do sector apuntan que as declaracións da ministra confirman que nen a UE, nen Marrocos, nen o Goberno central están interesados en negociar un novo documento que garanta a presenza da frota galega no caladoiro co nivel de emprego actual e a súa renovación no futuro.

Euloxio López, portavoz da Plataforma pola defensa do Banco Canario-Sahariano.

De Palacio sinalou que en ningún caso os mariñeiros afectados van quedar desatendidos e que a Comisión mixta hispano-marroquí, que reunirá aos xefes de Estado e do Goberno a próxima semana será unha boa ocasión para buscar alternativas e solucións. Segundo a CIG-Mar todo indica que o futuro para a frota galega que ten deseñado tanto a UE como o Reino de Marrocos é o de constituir sociedades mixtas, o que deixaría en mans do país africano a elección de barcos a abandeirar. Neste sentido o Goberno central xa deu os primeiros pasos ao aprobar unha regulamentación que garante cobertura na Seguridade Social para os

mariñeiros do Estado que traballen en barcos marroquís.

O alcalde de Cangas, Euloxio López, mantén que as declaracións da ministra poñen de manifesto a claudicación do Goberno central ante a UE e a falta de peso da política da Xunta ao non ser quen de garantir o mantimento do sector económico máis importante tanto para esta comarca como para Ribeira e A Guarda. "Pídesenos calma namentres non comezan as conversas oficiais e ao tempo demostran que non están dispostos a negociar un acordo que garanta a conservación da nosa frota", sinala. O Xoves 22 reunírase a Plataforma

que agrupa a todos os grupos políticos —agás o PP— sindicatos, asociacións veciñais, sociais, culturais, colectivos empresariais e armadores da comarca, e non se descarta a posibilidade de que se convoquen mobilizacións.

A pesca, fóra do acordo comercial global

O anuncio da ministra cheou unha semana despois de que o PP rexeara no Parlamento, o Martes 13 de Abril, unha moción do BNG para que a Xunta pedise a UE a negociación dun novo acordo. Ese día o PP votaba no pleno en contra dunha proposta que foi aprobada por unanimidade nos concellos afectados —Marín, Bueu, Cangas, Moaña, Ribeira e

A Guarda—, na Mancomunidade do Morrazo e na Deputación de Pontevedra. Varios dos concelleiros populares que rexearon a proposta viñan de apoiar o texto nos seus concellos. Foi o caso dos deputados Manuel Ruiz Rivas, que é concelleiro en Ribeira, María do Carme García Campele, concelleira en Marín, e Henrique Vilar, concelleiro en Cangas.

Durante o debate, o deputado do PP, Xesus María Fernández Rosende, indicaba que a Administración galega xa estaba traballando para conseguir o novo acordo e acusaba aos nacionalistas de criar dificultades para a negociación, ao tentar presentar un documento co que sentar as bases sobre as que encetar o debate.

Pero, para o deputado do BNG Bieito Lobeira —autor da moción— as declaracións de Loyola de Palacio confirman que o Goberno central non ten interese en manter o potencial pesqueiro da frota galega. Neste sentido lembra que a pesca foi o único sector que no ano 1995 quedou fóra do acordo comercial global con Marrocos, que ten unha vixencia de doce anos fronte aos catro que se acordaron para o acordo pesqueiro. "A UE —engade— non dá unha cobertura válida ao sector. Semella que somos europeos de segunda categoría e que o sector vai volver ser utilizado como moeda de cambio en función dos intereses económicos que defende Bruxelas através dese acordo global, do que a pesca foi a única excluída". ♦

Os empregados de urxencias insisten na redución das horas de garda

Na maioría dos Pontos de Atención Continuada (PAC), postos en marcha polo Sergas, a media de horas de garda anuais sitúase entre as 800 e as 900. CIG-Saude, en nome dos traballadores deste servizo lembra que as directivas da UE establecen unha duración máxima de 384 horas. O Insalud ten xa, desde o ano 90, unha limitación á 425 horas. A Coordinadora de Urxencias solicita unha negociación que revise os termos do actual Decreto. Fontes sindicais indican que o conflito planteado "vai ir a máis". A protesta dos empregados centrase nas quedas "abusivas e sen medios e nalguns casos sen xustificación asistencial (PACs instalados para contentar alcaldes)". Denuncian tamén "irregularidades", por parte do Sergas, como a de "anunciar un concurso público de subcontratación dunha empresa de Seguridade para realizar funcións de recepciónista-celador nos PAC". ♦

Case dous tercios dos parados levan máis de un ano sen traballar, segundo CCOO

Case dous tercios das persoas paradas, o 60%, levan máis de un ano sen traballar e, dentro deste colectivo, o 41%, isto é 79.500 persoas, permanecen no desemprego desde hai máis de dous anos. Estes datos, ofrecidos polo último informe do gabinete económico de CCOO, poñen de manifesto que o paro de longa duración triplica a media da Unión Europea. A consecuencia desta situación, os parados esgotan a súa prestación básica, cuxo tope é de dous anos, afástanse da actividade produtiva, perden cualificación, padece de desmoralización e acaban por xerar graves problemas persoais e sociais. ♦

As empresas que recollen enerxía en Galiza pagan os impostos en Madrid

Nengunha das tres grandes empresas dedicadas á xeneración de electricidade, Endesa, Fenosa e Iberdrola, teñen a súa sede radicada en Galiza e, polo tanto, as rendas de todas elas cotizan fora desta comunidade. Endesa, rexistrada en Madrid, Fenosa, tamén ubicada en Madrid e Iberdrola, radicada en Bilbao, repártense a produción de enerxía eléctrica e hidroeléctrica en Galiza. As empresas mencionadas controlan tamén os parques eólicos que se están a poñer en marcha. Segundo a Consellería de Industria, o 30% da enerxía que se xera en Galiza expórtase. Grupos ecoloxistas teñen protestado polo feito de que Galiza teña que asumir os custos ambientais e non reciba contraprestacións. ♦

RAMÓN MACEIRAS

A guerra, segundo Madeleine Albright

Madeleine Albright, secretaria de Estado dos EEUU, falaba nestes días da íntima relación entre a economía mundial e a política exterior norteamericana nun artigo que deu a volta ao mundo a través das axencias internacionais. Dicia Albright que "vivemos nunha era na que as conexións entre o mundo empresarial, a economía mundial e a política exterior dos EEUU están estreitamente vencelladas".

No caso de Iugoslavia, Albright salientaba que o obxectivo dos EEUU na zona é "integrar aos Balcáns máis plenamente na comunidade euroatlántica democrática". Máis adiante, Albright sinala que "temos que transformar a zona suroriental de Europa nunha áncora de estabilidade". Para iso, a secretaria de Estado pensa traballar cos "...nosos aliados, as institucións financeiras internacionais e o sector privado". Albright apunta a un novo Plan Marshall para a zona dos Balcáns despois de que Iugoslavia quede destruída, Milosevic sexa derrocado e os Balcáns se abran definitivamente ao império do libre mercado.

No mesmo artigo, Albright fala abertamente do papel de liderazo dos EEUU neste momento da historia e sinala as outras prioridades da política exterior norteamericana: "EEUU traballa para construír a paz en Irlanda do Norte, avanzar no proceso de reconciliación no Medio Oriente, resolver as tensións na península coreana e alentar a estabilidade noutras áreas estratéxicas, como o Mar Exeo e o sul de Asia". Esta nova Dama de Ferro que nos toca padecer, di claramente que "está no interese dos EEUU que China

se velle ás mesmas regras que os demais países e que se lle obrigue a reducir ou eliminar as súas múltiples barreiras ao comercio".

Para desenvolver unha política exterior de ámbito planetario, Albright apunta os medios: "o liderazo económico internacional é clave para o futuro que desexamos contruír. Pero debe combinarse tamén cun liderazo e unha forza política eficaz".

A vontade imperial dos EEUU queda abertamente expresada nesta declaración de principios de Madeleine Albright. No caso de Iugoslavia, Albright apenas lle adica dúas liñas

ao tema humanitario no Kosovo. O punto fundamental da intervención norteamericana na zona ten que ver con impoñer "os principios básicos da democracia, os mercados abertos, e o império da lei". E remacha: "para ter éxito neste esforzo, o liderazo económico debe cumprir un papel central".

Para impoñer a "lei" dos mercados abertos, EEUU acaba de comezar a III Guerra Mundial nos Balcáns, aínda que poucos se dan conta diso e moitos prefiren ver a agresión da OTAN como un "esforzo humanitario" para salvar aos refuxiados kosovares.

Para impoñer a "lei" dos mercados abertos, EEUU acaba de comezar a III Guerra Mundial nos Balcáns, aínda que poucos se dan conta deso"

A escalada bélica incrementa-se. Albánia é hoxe unha base militar da OTAN na que se prepara a invasión terrestre, mentres se moldea á opinión pública con propaganda descarada disfrazada de información para xustificar a invasión e a operación de derrocamento do goberno iugoslavo.

A única incógnita é Rúsia. A estratexia de EEUU non ten disimulo. Tenta comprar a complicidade de Ieltsin cos 4,7 millóns de dólares de axuda do FMI. Pero a situación de Ieltsin é precaria. En calquer momento, a Duma pode votar a destitución do presidente e reorientar a política rusa cara á defensa de Sérbia. Unha empresa avaliadora de riscos nos EEUU, Marvin Zonis & Associates, fixo pública esta semana a seguinte análise: "de ver-se de novo ameazado por un proceso de destitución, Ieltsin podería disolver a Duma e adoutar unha defensa de Sérbia máis agresiva nun esforzo por gañar apoio popular". Marvin Zonis pinta Rúsia como un país cunha "economía moribunda, unha poboación que se sente estafada polas reformas liberalizadoras e que é gobernada por un líder cuxa saúde física e mental deteriorou-se aínda máis que a economía rusa". ♦

NAVEGA NA EN GALEGO

[Que é o XIS]
 [Iniciativas do XIS]
 [Como participar]
 [Quen é quen]
 [Outros puntos de información]
 [Novidades]

 NAVEGADOR EN GALEGO

[English version](#)

No enderezo <http://xis.vieiros.com> acédese á páxina oficial de Xis, desde ali unha ligazón leva a outra páxina que dá a posibilidade de baixar calquer das tres versións deste navegador: actualización de Netscape, básica ou completa.

Navega en Galego

XIS

Baixar
 Problemas coñecidos
 Soporte
 Seguraza
 Servizos
 NETiqueta
 Actualizacións
 Regístrate agora

 Na e tempo de navegar en Galego
 Baixate gratis o teu navegador favorito

— VERSIÓN 4.03 ACTUALIZACIÓN
 — VERSIÓN 4.03 ESTANDAR BÁSICA
 — VERSIÓN 4.03 ESTANDAR COMPLETA

Benvindo a páxina de distribución do Navegador Galego para Internet. Dende eiqui poderás baixar a versión 4.03 do navegador Xis, a versión galega do popular Netscape Navigator.

Con este instrumento, un PC e uns requerimentos mínimos é posíbel navegar na internet

XIS, o primeiro navegador en galego

→ H.V.

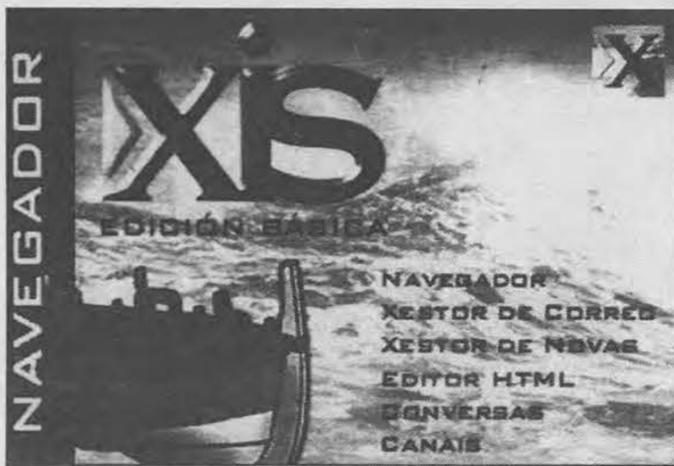
Ven de darse un paso decisivo para a galeguización da internet no noso país ao rematarse o XIS, o primeiro navegador no noso idioma. Con este programa —do mesmo estilo que outros como o Explorer ou o Netscape— pódese conducir pola rede. O instrumento ocupa dez megabytes no disco duro do ordenador na versión básica, e quince noutra máis avanzada. Os autores escolleron a normativa reintegracionista de mínimos (a que tamén emprega A Nosa Terra) para preparar esta versión, que ademais conserva as axudas en portugués.

Un PC de oito megas de RAM, un procesador 486, espazo libre no disco duro de como mínimo quince megabytes e o Windows 95 ou 98 —ademais dun módem conectado a unha liña telefónica e o correspondente acceso a internet— son os requerimentos mínimos para navegar co XIS. Quen só dispoña destes aparellos e programas enfrentarase a un sistema un chisco lento, pero se ten unha equipa máis rápida non atopará nengunha dificultade. O navegador XIS subministrase de balde no enderezo <http://xis.vieiros.com> e o propio bairro galego da internet, Vieiros (www.vieiros.com), proporciona un vencellamento para baixar o navegador. Para a instalación nambos casos só hai que seguir os pasos que aparecen indicados no enderezo oficial de XIS. Hai tres posibilidades: actualizar unha versión de Netscape, baixar unha versión básica ou unha versión estándar completa.

O XIS é un paquete de programas que inclúe o propio navegador, un editor de páxinas web, un xestor de novas e un xestor de correo electrónico, sempre para PC. A versión de Macintosh así como outras ampliacións estarán preparadas nuns meses.

Uso doado

Para calquer usuario de internet será doado empregar este navegador, xa que en aparencia non ten demasiadas diferencias con programas semellantes, agás o idioma, naturalmente. De feito, o XIS é unha versión do navegador

O navegador Xis tamén inclúe un xestor de novas e outros programas de interese na rede, é unha versión en galego do Netscape Communicator.

Netscape que foi posíbel porque esta compañía fixo público o código fonte da súa aplicación. Coa posibilidade de mellorar e personalizar o produto dada por Netscape, na Galiza un grupo de informáticos, deseñadores, lingüistas e xornalistas decidiron preparar o navegador en galego. Todos os participantes no proxecto tra-

ballaron de balde nas súas horas de lecer. "Collimos como base a versión do [Netscape] Communicator en portugués", explicou Camilo Regueiro, coordinador do XIS. Os menus realizáronse na normativa reintegracionista de mínimos e as axudas conserváronse en portugués, en concreto na norma brasileira.

Despedido por tirar unas papeis ao lixo tras doce anos traballando

Xosé Porto foi despedido hai unhas semanas da empresa na que levaba traballando máis de doce anos, Zurich-Seguros S.A, da Coruña. As razóns aducidas para o despedido deste traballador fixo foron ter destruído material váli-

do para a empresa. Porto era xefe de sección e o vindeiro 26 de Abril presentárase no acto de conciliación tras poñerlle unha demanda a empresa. "En todas as empresas hai material que se vai quedando vello, que non vale. Á oficina da Coruña chegou un representante da firma en Barcelona e mandoume tirar unha morea de material. Comportéime como un parvo porque todo se trataba dunha trampa. Dez días despois chegoume a notificación de despedido por terme desfeito de material importante para a oficina", comenta.

Porto é delegado da CIG desde o mes de Xaneiro. Segundo el sinala, até hai pouco era considerado un empregado "magnífico". Co seu despedido, van dous na oficina da Coruña máis o ofrecemento de cartóns á delegada sindical da USO, que se atopa de baixa por depresión. Para substituílos, contrataron a dúas novas traballadoras a través dunha Empresa de Traballo Temporal.

Este navegador ademais incorpora outros aspectos propios. Un exemplo é que algúns iconos están realizados na Galiza, en concreto por parte dun deseñador gráfico de Lugo. Do mesmo xeito, hai funcións específicas, como que as buscas remiten ás páxinas galegas, en lugar das norte-americanas, onde remiten a meirande parte dos buscadores, xa que é nos Estados Unidos onde se preparan a maioría destes programas.

Outras linguas minorizadas, como o catalán ou o euskera, si contaban con aparellos informáticos semellantes. É máis, un número apreciable de programas está dispoñíbel nestes idiomas grazas ao impulso das administracións cataláns e bascas e do seu tecido empresarial. Na Galiza en troques tivo que ser un esforzo da sociedade civil o que dese lugar a esta iniciativa, xa que a Xunta non respostou a esta necesidade e mesmo non intentou a tempo que as versións de Windows 95 e 98 estivesen en galego. ♦

Zurich-Seguros é unha empresa de capital suízo que posúe tres firmas; a que leva este nome, Eagle Star e Caudal. A idea dos seus directivos, segundo conta Porto, é aunar as tres firmas. "Significa que as tres firmas estarían nun mesmo local. Está claro que non van quedar todos os traballadores, téñense que ir desfacendo dalguns e os que primeiro imos somos os que nos poñemos á redución de persoal", comenta Porto, quen xunto aos representantes da UGT recurri- ra o convenio asinado pola empresa e CCOO, un acordo que empeoraba as condicións laborais do convenio xeral do sector.

Cartaces e concentracións de delegados sindicais piden a readmisión de Porto e a paralización do proceso de redución de persoal. Segundo explica Silo Castro, representante da central nacionalista, a concentración de capitais está provocando un proceso de reconversión no sector de seguros moi duro. ♦

Readmitida

a traballadora despedida do Vego-Consum

Finalmente os responsábeis do Vego-Consum do Porriño readmitiron á traballadora Beatriz Pérez, á que tiñan despedido ao estar perto o momento de dar a luz. Durante case tres anos, Beatriz Pérez, viciña de Redondela, estivo contratada como caixeira e comunicáronlle a súa rescisión o pasado mes de Marzo. Acompañada por representantes da CIG-Muller, Beatriz concentrouse dous días diante do centro comercial do Porriño para pedir a volta aos seus postos de traballo. A CIG sinalaba que a contratación abusiva que padecera dáballe dereito a ser considerada como fixa. As mobilizacións conseguiron concienciar a moitas clientes, que tiñan trato coa traballadora. A empresa acedeu a contratala de novo tras as concentracións. ♦

Apresentase

o proxecto de Ecoespacio para O Rexo de Allariz

Unha transformación visual da área do Rexo en Allariz é o obxectivo do proxecto de Ecoespacio que se presenta o Venres 23 de Abril na pousada Torre Lombarda de Allariz. A experiencia é posta en marcha por Renovart, un taller de divulgación que busca achegar á sociedade as aplicacións das enerxías renovábeis e a necesidade de consumo racional de enerxía. Allariz presenta para a empresa un modelo armónico de espazo urbano e méio natural así como a aposta pola utilización de biomasa forestal para obter enerxía. O Ecoespacio será unha intervención pictórica e escultórica do basco Agustín Ibarrola. Na presentación do proxecto participaron os responsábeis de Renovart Luis Collazo e Santiago Villar máis Anxo Quintana, alcalde de Allariz. ♦

Primeira Semana

Gai-Lésbica

en Compostela

Cunha conferencia sobre "Ser lesbiana hoxe", a cárrego de Bea Gimeno, o Luins 19 de Abril botou a andar a / Semana Gai-Lésbica en Compostela, argallada pola coordinadora local. A antropóloga Marián Mariño disertou o Martes sobre lesbianismo na Galiza. Non só conferencias e mesas redondas centraron a semana, que tamén conta con proxeccións de fitas como La ley del deseo de Pedro Almodovar. Polas noites, sesións de contacontos e de poesía nos pubs Atlántico e Tarasca. Esta primeira semana gai terá nunha festa o seu punto final. ♦

O povo deulle a volta a 48 anos de fascismo cunha revolución pacífica na que só se produciron meia dúzeca de mortes. Abaixo, un soldado retira o retrato do ditador Salazar.

EDUARDO GAGEIRO

VINTECINCO ANIVERSÁRIO DA REVOLUÇÃO DE ABRIL

Aquel día no que os portugueses engaiolaron con cravos vermellos os fuis dos militares

♦ PAULA BERGANTIÑOS

Hai vinte e cinco anos Portugal estaba a vivir esa grande aventura colectiva que sonou no mundo coa voz do Zeca ao berro de "o povo e quen máis ordena". Os obxectivos fundamentais dos oficiais do exército, dar unha solución política aos conflitos pola liberación nacional nas colónias e democratizar o país, acadáronse ese 25 de Abril de 1974 no que o povo, á som-

bra do cravos, tornou o golpe militar abandeirado polo *Movimento das Forzas Armadas* nunha das revolucións máis pacíficas da historia.

O prólogo daquela noite de primavera empezárase a escribir a principios dos anos vinte cando António Oliveira Salazar, profesor de Finanzas da Universidade de Coimbra, despois de doce

anos de réxime republicano, entra no Goberno co obxecto de buscar unha saída a crise económica.

En 1933 nasce o que se deu en chamar "Estado Novo" e o ditador mántense como xefe do Goberno ao logo de 36 anos. En 1968, a causa dunha enfermidade pásalle o relevo a Marcelo Caetano até a Revolución dos Cavros en Abril de 1974. ♦

EDUARDO GAGEIRO

O Abril que mudou Portugal

En Marzo de 1961 o réxime ditatorial, un dos máis longos de Europa, entra na súa primeira crise ao desencadearse a guerra contra os movementos pola liberación nacional nas colónias portuguesas, primeiro en Angola e logo en Guiné e Moçambique. A situación agrávase e oito anos máis tarde, despois da morte de Salazar e coas guerras en África como telón de fondo, Caetano ensaia unha especie de apertura do sistema, coñecida como a "primavera marcelista". Admite a constitución dos sindicatos e as organizacións únense na Intersindical. Pero á vista das contínuas convocatorias de folgas —que en número sumaron máis que as que se produciron nos 35 anos anteriores— o ditador recua e reforza a política policial.

Na clandestinidade, e inspirado polo Partido Comunista, críase o *Movimento pola Unidade Democrática*. Eran tempos nos que a situación social empioraba e o povo sofria unha represión cada vez máis dura. Aumentaban as detencións, o número de presos políticos, as torturas e os asasinatos na rua. A emigración desertizara comarcas do interior, nas que non se deixaba notar o desenvolvemento industrial das cidades. Agravárase a crise en ultramar, coa extensión das guerras de liberación a todas as colónias. Había un sentimento

Detención dun axente da PIDE (Policía Política), en Abril de 1974 en Lisboa.

EDUARDO GAGEIRO

xeral de oposición, "do contra", en moitos sectores da sociedade. Sen ser o único, o caso máis visíbel era o da universidade. Lianse libros e vianse películas de esquerda e os xornais eran censurados. Ao tempo os militares chegaran a conclusión da necesidade de dar unha solución política ao conflito nas colónias.

O sino da Grândola

En 1973 escomezan a desencadearse os acontecementos, a un ritmo máis acelerado. No mes de Xaneiro prodúcese un intento fallido de golpe de Estado ultra-

dereitista e tamén é asasinado o líder do movemento independentista guineano PAIGC, Amílcar Cabral. En Xuño un decreto asinado por Marcelo Caetano, polo cal os militares de complemento son equiparados na práctica aos de carreira, sementa o descontento entre os altos mandos e nasce o *Movimento dos Capitáns*, moitos dos caís levaban anos loitando en África.

Dinis de Almeida, Vasco Lourenço, Vasco Gonçalves, Otelio Saraiva de Carvalho, Melo Antunes e Vítor Alves, encabezarán o fronte de oposición nas filas do exército. Cun plantexamento,

democrático, progresista e de oposición ao réxime, no mes de Decembro deciden derrocar ao Goberno do ditador para democratizar, descolonizar e desenvolver o país.

En Marzo de 1974, despois da incorporación de militares de outra gradación, o *Movimento dos Capitáns* pasa a denominarse *Movimento das Forzas Armadas*. O día 16 unha compañía de infantaría acuartelada no reximento de Caldas da Rainha avanza sobre Lisboa pero é detida. Sería o detonante da carreira pola que pouco máis dun mes despois, o povo, en Lisboa, deu a benvinda aos militares colocando cravos nos seus fusis.

Na madrugada do 25 de Abril de 1974, o *Grândola Vila Morena* de José Afonso marcou o inicio do cambio. Á 7:30 horas facíase público un comunicado co que se explicaba que "as forzas armadas desencadearan na madrugada de hoxe unha serie de accións con vistas á liberación do país do réxime que fai longo tempo o domina". E o povo, entusiasta e amosando un sentimento co que os militares, se cadra nen sequer crían contar, saíu a rua para participar nunha grande mobilización social e política que levou a Revolución pacífica de Portugal á primeira plana da prensa internacional. ♦

Rosa Coutinho.

'Os pobres deixaron de ser unha masa amorfa dominada polo fascismo'

Nunha entrevista concedida a este xornal, no vinte aniversario da revolución (ANT 618), Rosa Coutinho, un dos seus protagonistas, comentaba que o socialismo, afogado na contra-revolución, deixou importantes pegadas en Portugal. Referíase, por exemplo, ao alto grao de sindicalismo que sen eliminar a miséria conseguiu que os pobres "deixaran de ser pobres conformados, aquela masa amorfa que o fascismo dominaba". A carreira política do tamén chamado "almirante vermello" rematou co Golpe do 25 de Novembro de 1975, data até a que foi membro do Consello da Revolución. Para Rosa Coutinho o triunfo do *Grupo dos Nove* daquela "foi nen máis nen menos que a sofocación da Revolución".

A este respecto Vasco Gonçalves ten sinalado tamén (ANT nº 244) que a partir do 25 de Novembro de 1975 desenvolveuse "unha política de restauración dos antigos detentadores do poder económico en Portugal, (...) de restauracións das relacións de propiedade favorábeis aos monopolistas e latifundistas (...) a par de medidas de restrición das liberdades e do funcionamento democrático". ♦

A celebración do 1 de Maio volveu constatar na rua o apoio do povo ao golpe militar. Na foto manifestación no Porto en Outubro de 1975.

PEREIRA DE SOUSA

O Tribunal Constitucional admitiu a trámite o pasado día 14 a demanda formulada polo Goberno español contra o acordo da Mesa do Parlamento basco pola que esta autorizou ao Parlamento do Kurdistan no exilio a celebrar sesións de traballo na sede da capital alavesa. Xavier Arzallus sinalou,

ao coñecer esta noticia, que espera que o Constitucional non invalide a reunión, pero que en todo caso esta só poderá ser impedida se o Goberno español rodea de policías a sede basca. Nesta entrevista, laser Kaya, presidente do Parlamento kurdo, denuncia a represión étnica do goberno turco.

◆ AURORA LAGOS

Que opina da actitude do Goberno español respecto á reunión do Parlamento no exilio en Gasteiz?

É moi normal que no Parlamento kurdo no exilio pida reunirse no Parlamento Basco, porque un povo como o español, o basco, o galego e o catalán, que viviron o franquismo, sufriron o fascismo, poden entender unha petición kurda pola liberdade, unha palabra que todos escoitamos pero non entendemos. O Parlamento kurdo no exilio criouuse na cidade holandesa de Lahey, o 2 de Abril de 1995. Sempre fomos ben recibidos como unha representación lexítima do povo kurdo. Exiximos ao Goberno español que en lugar de correr detrás dos seus negocios en Ankara, vendendo armamento contra a poboación civil, envíe oficialmente ao seu Parlamento, para denunciar o terrorismo do Estado turco. E preguntámonos, que é o que busca o Goberno español en Turquía? Qué tipo de intereses relacionan a España cun Estado como o turco, onde non existe a democracia, onde o destino dos políticos está en mans dos xenerais do Exército turco, onde moitos parlamentarios acabaron no cárcere sen un xuízo xusto?

Cómo valora as eleccións en Turquía do 18 de Abril?

Turquía actualmente está convulsionada polas eleccións xerais. Nen o Parlamento turco, nen os partidos políticos son independentes fronte ao poder dos militares turcos, que o dominan todo. As relacións de Turquía cos seus veciños, Grecia, Siria, Irak, Irán e Rusia, baseanse no desacordo. O Estado turco, está gastando uns doce millóns de dólares ao ano na guerra suxa en Kurdistan. Isto significa facer pagar os pratos rotos aos dous povos, kurdo e turco, causando unha crise económica e de pobreza.

Fronte ao xenocidio turco contra a poboación kurda, o ARGK

laser Kaya

'É normal que o parlamento kurdo pida reunirse no País Basco'

SIMELA PANTZARTZ

(Exército de Liberación Popular de Kurdistan), que comenzou a actuar en 1984 no seu propio territorio, en Kurdistan, mantense activo actualmente en varias rexións de Turquía, empezando desde o Leste do Mar Negro, até

as grandes metrópolis turcas.

Turquía é incapaz de solucionar a cuestión kurda. Desde a fundación da República turca, hai 75 anos, a súa política é a mesma: negar os dereitos do povo

kurdo, utilizando o seu Exército contra os civís kurdos desarmados e solucionando o asunto a través de masacres. Sempre intentou cerrar o camiño á paz.

O povo kurdo e os seus representantes sempre deixaron clara a súa vontade de diálogo para unha solución pacífica e poñer fin á guerra. Esta guerra ten graves resultados para ambos lados. Non servirá para ningún. Non hai que esquecer que estamos a falar dunha nación de 40 millóns de persoas, sen ningún estatuto político e todos os seus dereitos están sendo violados polo Goberno turco.

Qué supuxo o secuestro de Abdullah Ocalan?

O señor Ocalan non é só o secretario do seu partido, ao mesmo tempo é o líder de vinte millóns de kurdos, e non porque eu o diga senón porque os kurdos demostrárono, xa que despois da detención do señor Ocalan millóns de kurdos sairon ás ruas en todo o mundo. EEUU protagonizou unha chantaxe a cambio do petróleo de Kurdistan, pero esta chantaxe non é só contra o señor Ocalan, senón contra a nación kurda. Os amantes do sangue de Turquía e EEUU queren pechar o xornal kurdo en Alemaña *Özgür Politika* e cerraron xa o único medio de expresión que ten esta comunidade, a MED-TV. Pódese dicir que a nación kurda está en perigo, e a mercede da chantaxe internacional.

Como valora a celebración do *Newroz* deste ano?

Ademais de que é a festa nacional dos kurdos, o *Newroz* de 1999 foi unha longa marcha kurda hacia a unidade do povo. Desde as catro partes de Kurdistan, dentro e fora do país, saíuse á rúa, a pesar do perigo. Mostrouse o compromiso co seu presidente, en mans do inimigo, para seguir loitando até a vitoria, foi o berro contra os inimigos da humanidade, contra EEUU, Turquía e a OTAN. ◆

Os Grapo reivindicaron a bomba no Valle de los Caidos

Através dunha nota de prensa, os Grupos de Resistencia Antifascista Primeiro de Outubro, GRAPO, reivindicaron a colocación dunha bomba no Valle de los Caidos o pasado sete de Abril. Igualmente, a organización armada atribuíuse a colocación de explosivos en varias empresas de traballo temporal, nunha emisora de rádio, nunha institución pública e na sede dos empresarios cataláns. Os atentados reivindicados producíronse entre o mes de Agosto de 1998 e o 30 de Decembro dese ano, agás o cometido no Valle de los Caidos. A nota dos GRAPO ven a pór de manifesto que esta organización segue apostando pola loita armada, neste sentido fai unha chamada a "incrementar a resistencia". ◆

Os traballadores bascos dan un día de salario pola normalización do euskera

O Acordo *Bai Euskarari*, subscrito pola práctica totalidade das empresas e organizacións do mundo do euskera, consiste nun proceso polo cal se aplicará un Plano Estratégico pola normalización lingüística do euskara que vai estar financiado polos traballadores. Estes últimos, libre e voluntariamente, doarán un día do seu salario para este fin, xa que os promotores do acordo consideran que a supervivencia do basco no século vinteun non está garantida. Por outra banda, os promotores do acordo reiteraron que a doación de cartos é voluntaria. ◆

Máis de 40.000 inmigrantes detidos en 1998

Segundo as cifras que o ministerio de Interior facilitou ao Senado, os arrestos de inmigrantes no Estado sobrepasaron os cuarenta mil durante o pasado ano. Asimesmo as expulsións ao país de orixe medraron un 13% desde o ano 1995, chegando a ser 5.525 durante 1998. Neste ano, producíranse 15.400 detencións; en 1996, algo máis de 20.000; no 97 chegaron a 41.400.

As ONGs, que se adican a informar aos inmigrantes, constatan o aumento de detencións e sinalan que se non hai máis expulsións débese ao custe económico da mesmas. Denuncian o talante do PP na política de inmigración, que repercute na actitude policial e que se reflicte nos campos de extranxeiros de Ceuta e Melilla onde permanecen centos de inmigrantes africanos sen papeis. ◆

XOSÉ M. MEXUTO

Presión ambiental

Respira-se no ar, apalpa-se, a presión ambiental. Acendes a rádio, pos a tele (indiferente o abano: das españolas á CNN), debruzas-te no trinque dos quiosques, navegas polos regos centrais de Internet. É-che o mesmo. Velaf está a turrar dos grilletos e das cadeas a pantasma do nacionalismo, o Inimigo Número Un do estaríbel oficial, dese potente aparato doutrinario que nos alecciona sobre o que é admisible en termos de abstracta modernidade ou sobre o que hai de comun entre Clinton e Aznar (xunguidos agora nesa Terceira Vía que vai collendo corpo de Partido Único Mundial e Totalizador fóra do cal un corre o risco de ser acumado aliado obxectivo de Milosevic).

Esta-se a pór un chisco complicado isto de ser nacionalista na capital do Estado. Ambientalmente complicado. Ve-se un abocado a explicar cousas de primeiro de EXB a supostos intelectuais que pasan perante a opinión pública por seren voceiros da progresía e dunha bonhomía limpa de todo lixo. Fai-no un por patriotismo, mas tamén para transitar cun

certo acougo, algo ceibo (xa non digo muito) de acusacións aberrantes, do tipo de que somos unha sorte de seita filonazi e de que todos levamos dentro o xérmolo da purificación racial. Fai-no un e decata-se de que non é doado o convívio cos que teñen como única sinal de identidade a tua negación. Así é: o españolismo vive hoxe única e exclusivamente da súa afirmación fronte o nacionalismo. Eis a única dialéctica real no Estado. Os que nos negan como povo son os que previamente monopolizan no reparto o carimbo de democratas. Da mesma maneira que identifican democracia con capitalismo selvaxe asimilana asemade coa indisolubilidadade dos Estados que previamente foron santificados polo Império. Dai a importancia simbólica da andanada dialéctica de Aznar aos alcuñados como nacionalismos excluintes: en plena crise dos Balcáns, o xefe do goberno español vai a Washington para garantir que Clinton sabe discriminar entre nacionalismos: é bon o kosovar, é mau o galego-catalán-basco. É bon o kosovar, aínda que se xogue co povo que o

sustenta. Nada, que o relativismo moral se resiste a esmorecer: somos bons se valemos como piñóns da Policía Universal Otánica, somos maus se teimamos en non ter outro amo do que os intereses da imensa maioría da nosa xente (maus e un tanto inxénuos, parvicies que nos ha negar o acceso aos salóns da boa sociedade, ás columnas máis prestixiosas da prensa internacional, a esas entrevistifas dun cuarto de hora no Canal+ que nos habian garantir unha venda desabafada dos nosos libríños de relatos tan vougos, tan esbrancuxados, tan inanes).

Esa presión ambiental temo-la que vencer os que acreditamos que aínda é posíbel a estas alturas de século expresar-se desde a razón, non desde os baixos instintos aos que adoito apelou o fascismo para agromar coma unha planta velenosa.

E ou a vencemos (e para iso cumpre non engruñar-se, non acomplexar-se, ser o que somos) ou nos ha asolagar até desfigurar-nos. ◆

Opositores á ditadura de Pinochet manifestándose en Londres.

O proceso pode prolongarse en apelacións antes de ser enviado a Madrid

Pinochet seguirá preso varios años en Londres

⇒ X.C.

O ministro Jack Straw non lle quedou outra que dar curso ao proceso de extradición de Pinochet, que se vai dilatar, segundo diferentes especialistas xurídicos durante anos. Ao ditador chileno valeulle de ben pouco topar o apoio de Margaret Thatcher. Seguirá no cárcere de ouro londinense e con todas as garantías legais que el suprimiu en 1973 en Chile, pero finalmente preso.

As prerrogativas que a lei inglesa lle dan a Straw, e a cantidade de casos de torturas e represión documentados por Garzón, deron lugar á histórica decisión de 15 de Abril pola que o ditador chileno ten que afrontar unha máis que posíbel extradición a Madrid, se é que sobrevive aos anos de apelación cos que os seus avogados agardan pexar a extradición.

Ao xeneral funcionoulle a trape-la de recusar a un dos lores que intervirá na frustrada primeira decisión da instancia superior da xustiza británica. Pero aquel vincallo de Hoffman con Amnistía Internacional só serviu para prolongar a agonía e esperanzar máis aos seguidores do ditador, que agora se sinten frustrados.

A revisión da decisión conseguiu parcialmente unha vitoria, porque establecía que só se podería extraditar ao ditador a Madrid para que respondese por delitos posteriores a Decembro de 1988. Aos que xa había acreditados e documentados na instrución de Garzón sumáron-

selle axiña unhas cantas dúcias máis, o que pode aumentar nas próximas semanas, para así poder fundamentar definitivamente a extradición.

Straw entendeu que non había lugar a alegar razóns humanitarias —idade ou saúde— ou políticas e de interese público —situación política interna chilena ou relacións bilaterais— para impedir a extradición a España. Rexeita tamén a solicitude da defensa de que Pinochet debería regresar a Chile para ser xulgado alí "porque non se recibiu nengunha solicitude de extradición a Chile"

Hai outro párrafo da densa argumentación de Straw que destaca pola contundencia do xuízo a que será sometido Pinochet, "o ministro do interior considerou as acusacións previas ao 8 de Decembro de 1988 só na medida en que son relevantes para os actos de tortura ocorridos despois xa desta data porque probarían a existencia dunha conspiración para torturar". Ou sexa que, aínda que se aplique a irretroactividade sobre o sucedido denantes de 1988, o cargo de "conspiración para torturar", implicaría que o proceso xudicial deberá

abundar até o fin na mecánica de terrorismo de Estado que se encertou o 11 de Setembro de 1973.

Un proceso de moitos anos

O xornal arxentino *Página 12* recolle as declaracións do avogado Michael Anderson, especialista do Instituto de Dereito Comparado de Londres. A extradición en Gran Bretaña soe traer aparelhados procesos de longa duración. O record teno un banqueiro malaio en 1992, que mantevo a batalla legal viva durante sete anos. Hai pouco dúas británicas foron extraditadas aos Estados Unidos, despois de catro anos de tirapuxa, cando un xuíz ditaminou que o cuarto pedido de revisión xudicial eran abuso legal.

Para Michael Anderson as posibilidades de revisión xudicial no caso Pinochet son case nulas "a lei de extradición incorpora explicitamente unha dimensión política ao lle conceder ao ministro do Interior funcións cuasixudiciais. Jack Straw ten amplas prerrogativas legais para autorizar a iniciación dun procedemento de extradición, tantas que nen sequer tiña que fundamentar a

sua decisión, cousa que fixo cobrindo amplamente todo o espectro da lei de extradición, co que pechou os ángulos polos que a súa decisión podería cuestionarse legalmente".

Anderson aclara que o proceso de extradición non é en si mesmo un xuízo "pero si ten que haber un caso "prima facie" (proba semiplena), que neste caso sera demostrar que as acusacións non son absurdas ou descabelladas. Ou sexa, que os alegatos deben ter fundamento. O proceso iníciase no maxistrado e tómanse en conta varios factores. Por exemplo o tempo pasado entre o delito e a data actual. En caso de que pasara moito tempo e moitos dos testigos morreran, daquela pódese decidir que hai razóns abondo para pór fin ao procedemento. Nesta primeira instancia hai un dereito automático de apelación e o caso pasa á Alta Corte. Aquí segue existindo o dereito de apelación, pero non é automático. Se algunha apelación é exitosa o caso voltaría á Cámara dos Lores".

Se a extradición salva estes obstáculos Straw debería tomar outra decisión, pero denantes diso aínda podía ocorrer que o caso se visé na Corte Europea dos Dereitos Humanos, algo que Anderson considera que é probábel que suceda. En conxunto estima o especialista xudicial inglés que todo o asunto non duraría menos de dous anos. En todo caso o tempo xoga en contra de Pinochet, que aínda nun cárcere de ouro, está pagando unha pena por tanto crime. ♦

Máis de trinta mortos e cen desaparecidos en Timor Leste

Máia o acordo ao que chegaron a Portugal e Indonésia o pasado 12 de Marzo para a convocatória dun referendo de autodeterminación para Timor Leste, máis de trinta persoas faleceron o Sábado 17 de Abril tras os ataques de paramilitares indonesos. Os paramilitares comezaron a disparar indiscriminadamente nun mercado. Días despois, aínda seguían desaparecidas máis de cen persoas. O presidente portugués Jorge Sampaio fixo un chamamento a Yusuf Habibie, o seu homólogo, para que parase a violencia. O Martes 20 o xefe do Exército de Indonésia chegaba a Timor Leste e se reunía con líderes dos paramilitares, que declaraban as "boas intencións" de chegar a paz. Está previsto que o referendo se celebre despois das eleccións xerais do 7 de Xuño. Por outra parte, o Congreso español aprobou unanimemente a solicitude do BNG instar ao Goberno a que se pronuncie a favor da autodeterminación de Timor Oriental. ♦

A fiscalía pede pena de morte para Abdalá Ocalan

Previsiblemente o 30 de Abril comezará o xuízo contra o líder kurdo Abdalá Ocalan, detido pola policía turca en Kenia, e farao coa petición de pena de morte xa solicitada pola fiscalía do tribunal de seguridade do Estado de Ankara. "Traición e ameaza a integridade territorial de Turquía" é o delito do que é acusado o líder do Partido dos Traballadores do Kurdistán. ♦

Os italianos non votan a reforma da lei electoral

Só o 49% dos eleitores italianos acudiron o Domingo 18 de Abril a participar no referendo no que se cuestionaba o actual reparto de votos. Os promotores do referendo, os grandes partidos, querían rematar coa distribución do 25% dos escaños, que beneficia aos partidos minoritarios. Ao non ter acadado que o 50% máis un dos eleitores acudiran a votar, o referendo non ten validez. Tanto os Demócratas de Esquerda, aos que pertence o primeiro ministro Massimo D'Alema, como os dereitistas da Alianza Nacional fixeron campaña polo "si" e amosaron a súa decepción polo resultado. A pregunta que se entregaba aos eleitores para que respostaran constaba de 49 liñas. Os comunistas e os Verdes, no Goberno, sen embargo, quedaron satisfeitos da escasa resposta á consulta. ♦

Despois de que lle fallasen as bazas do ELK e os intentos de dividir ao réxime de Milosevic

A OTAN prepara a ofensiva terrestre

Estados Unidos anunciou a decisión de enviar helicópteros Apache do exército de terra a territorio iugoslavo. Esta primeira entrada da infantería —os helicópteros van ocupados por soldados equipados para o combate sobre o terreo— marca o inicio da ofensiva terrestre que ten xa todos os visos de producirse.

Esta decisión da OTAN ven dada pola actual marcha da guerra. En primeiro lugar, a diferéncia de Bósnia, as forzas occidentais non contan con aliados sobre o terreo, sen os cales é moi difícil gañar. O ELK, que conta con armamento e financiación norteamericana, foi capaz de asestar golpes moi sanguiños sobre a poboación e os militares sérbios, con matanzas nas ruas e bombas en edificios públicos, pero non conseguiu converterse nunha forza de oposición séria dentro de Kosovo. As súas accións foron máis vinculadas ás dun grupo terrorista que ás dun exército.

Por se isto fose pouco, a OTAN encontrouse cun fortalecemento do réxime de Milosevic, en contra do previsto. Semanas antes falárase de que o seu mando consistía nunha ditadura a duras penas soportada pola poboación, pero os bombardeos distan de ter incitado unha rebelión contra el. Xornalistas occidentais que circulan libremente por Belgrado puideron comprobar como oposición e goberno están máis unidos que nunca contra a invasión, conforme a poboación se manifesta unánime todos os días contra os norteamericanos. Sen fisuras no réxime iugoslavo, ao Exército que comanda o español Javier Solana só lle queda a opción de ceder e perder grande parte do seu prestixio ou iniciar xa unha ofensiva corpo a corpo, despois de ter estimado mal o consenso que Milosevic era capaz de reunir ao seu redor. ♦

Belgrado baixo o fume tóxico, tras o bombardeo, por avións norteamericanos, dunha refinería situada a poucos quilómetros do centro da cidade.

Belgrado, catro veces arrasada neste século

Cando nas últimas horas as cadeas de televisión emitían as imaxes do rañaceos do centro de Belgrado, ocupado polo Partido Socialista de Iugoslavia, en chamas a consecuencia do bombardeo da OTAN, estabase a ver a cuarta destrución da cidade no que vai de século. Unha historia turbulenta que non pode ser casual. Días antes unha refinería próxima, tamén atacada por avións norteamericanos, ceibaba o seu fume tóxico que pronto se extendía polos ceos desta cidade tantas veces deruida como outras tantas recomposta polos seus habitantes. Ao final parece que aquel

fume non era velenoso. En todo caso, a capital de Iugoslavia ten presentado xa, nos últimos cen anos, unha das nóminas máis amplias de mortos de todas as cidades do mundo.

Ver arder Belgrado é ver edificios de dez e doce pisos en chamas, bairros novos baixo as bombas. Porque a cidade non conserva zonas antigas. En 1914, durante a primeira guerra mundial, foi atacada polo exército austro-húngaro, invadida e ocupada. Un ano despois atacárona as potencias centrais que tamén chegaron a ocupala. Belgrado ostenta o fustoso honor de ser a primeira

cidade do planeta arrasada polo sistema de bombardeo masivo, através dun deseño de cuadrículas trazadas nun mapa. As toneladas de bombas que caíron sobre ela na I Guerra Mundial representaron unha marca inalcanzable. Tamén daquela, os sistemas armamentísticos máis modernos foron ensaiados sobre os seus tellados.

O 6 de Abril de 1941 Belgrado volvía a ser bombardeada, esta vez pola aviación alemana. A cidade desapareceu literalmente baixo as bombas. A resistencia durou até o día 15, cando os nazis entraron e ocuparon a

capital. O 20 de Agosto de 1944 Tito e os partisanos conseguían expulsar aos nazis. Foi unha das poucas capitais do Leste liberada polos seus propios habitantes e non polo exército soviético.

Agora, Belgrado volve pagar o prezo de ser a capital dunha encrucillada na que varios imperios colisionaron durante séculos. A ministra de Exteriores norteamericana Madeline Albright expresouno con claridade hai poucos días: "Coa guerra tratamos de abrir novos mercados ao Leste e que as regras da libre competencia funcionen coa maior eficacia". ♦

PAULA BERGANTIÑOS

A. PANARO

CCOO, CIG, SLG, BNG, E deG e EU-IU manifestáronse nas sete cidades.

As forzas progresistas, con excepción do PSOE, convocaron actos de protesta contra a guerra en toda Galicia. Na imaxe a manifestación de Vigo celebrada o pasado Venres 16, á que acudiron centos de persoas, baixo o lema: "Paremos a guerra. Xa abonda de agresións". Os convocantes anunciaron que continuarán chamando a manifestarse contra a intervención da OTAN se a guerra se recrudece. ♦

Manifestación en Santiago contra a OTAN e a favor de Kosovo.

ANOC, AMI, COSAL, Adegá, Federación Ecoloxista, CAF, MEU e outros grupos manifestáronse en Santiago o Sábado día 17 seguindo o lema de: "Non á intervención militar en Iugoslavia. Polo dereito de autodeterminación de Kosovo. Paremos a guerra". O Martes 17 producíronse tamén paros nos centros de ensino médio en protesta pola intervención da OTAN, convocados polos Comités Abertos de Estudiantes. ♦

MENTRES IUGOSLAVIA MORRE

X. ANTÓN L. DOBAO

■ **O ESPECIALISTA** Nunha guerra de agresión, a cultura da paz tende á reacción emotiva. Lóxico. É humana. Contrasta coa dos mandaríns pagados que ateigan o universo dos medios con mil voces e unha idea soa xurdida da prolongación craniana das vísceras e dos intereses. Ningún *especialista* poñerá en dúbida as verdades inmutables do discurso dominante tan politicamente correcto; outramente, deixaría de ser *especialista* creador de opinión, palabra certa, xa que logo, mestre da información de guerra. Fánno-lo verdade, opina sobre o proceso de paz de Euskal Herria, sobre as arelas de normalización das linguas nacionais do estado español ou sobre o dereito de autodeterminación, os beneficios dos bancos, as ETT, o mercado, a democracia, a liberdade, a sagrada unidade desa salamántiga lisa e envisgada... Perdón, señor xufz, só quería expresar libremente o meu pensamento... Nunha guerra de agresión, cruel, indigna, contra a República Serbia, contra a República Federal de Iugoslavia e toda a súa cidadanía, incluídas preto de 30 minorías nacionais con dereitos recoñecidos máis poboación multiétnica de Kosovo e Metohija (Kosmet), faise máis necesario este opinador profesional, *especialista*, mestre, ben pensante, observador internacional, progresista, verdade inmutable.

■ **CON ESTILO.** No aire gaseado de información de guerra, no que mesmo aqueles dos que se espera posición crítica nadan espídos de compromiso politicamente ingrato, os medios de comunicación do ceibo e civilizado occidente, garantes da corrección do noso pensamento e das nosas accións (e omisións), corrixen e aumentan o seu Libro de Estilo. Unhas palabras adquiren significados novos, outras desaparecen, outras viven na cuarta dimensión, algunhas fachendean, e os significados están deportados. O benestar e a tranquilidade de conciencias emporcadas dependen do asasinato da nosa facultade da linguaxe. Os signos lingüísticos convértese en íconas. A comunicación imítase máis efectiva. Trátase de que saibamos que se nos quere dicir simplemente con que nos chegue o sinal acústico ou gráfico. Neste proceso comunicativo non cómpre usa-lo cerebro. Aprendemos así moitas cousas gracias á guerra humanitaria. Adquirimos unha dimensión descoñecida da linguaxe. Sabemos, por exemplo, que non existen os adxectivos *refuxiado* ou *fuxido*; aqueles que marchan de Kosovo porque igual non lles apetece que unha bomba lles esfarele os miolos son *deportados*. Se os esnaquizan os avións da OTAN é posible que se convertan en *escudos humanos* despois de mortos, *víctimas dun tráxico erro*. Sabemos, gracias a eses benfeitores da humanidade chamados Clinton, Solana, Blair, Aznar, González e CIA, que non existen *víctimas civís* nin nada semellante; hai *erros de cálculo* e *danos colaterais*. Sexa todo por unha boa causa. Sabemos que as palabras *información* e *propaganda* deben ser aplicadas segundo criterio xeográfico. A primeira é variedade estándar de occidente; a segunda, idiolecto serbio. Algo semellante -corrixanme mestres e *especialistas*- ocorre co léxico relacionado con *ataque*, *defensa*, *agresión*, *represión*. Valoremos, por riba doutras cousas, o feito de por fin sabermos con certeza que o UÇK ou ELK é unha *milicia*, ou o *exército kosovar*, como di o Jamie Shea que nos informa con acento de lumigacha e corazón de verme. Non é unha *banda armada* ou *terrorista* ou algunha das outras denominacións que estabamos afeitos a ler e escoitar tan sobexamente; é *milicia democrática* que recruta voluntarios obrigatorios entre os refuxiados e vai camiño de se converter en *exército regular*. Xa imos relativizando o concepto de *minoría*, e, por suposto, temos ben claro que por fin existe unha *cultura kosovar* fóra de toda dúbida. E, como non, as palabras *régime* e *dictador* adquiren dimensións novas estes días, e mesmo nos decatamos de que llemos podemos aplicar sen temor a presidentes elixidos democraticamente e a estados con democracias parlamentarias. Adobien vostedes este

O portavoz da OTAN, Jamie Shea.

magno xantar fartura occidental coa fermosa palabra *xenocidio* e o incomparable sintagma *criminal de guerra*, delimitado nas fronteiras da cada vez menos real Iugoslavia, e terá o menú libre e gorentoso para calquera padal moderno. Se o acompaña cun viño de *autodeterminación kosovar* e desacordo coa *intervención* da OTAN -cheга coa simple *preocupación*-, ata poderá presumir de *gourmet* nacionalista, e por riba de esquerdas e pacifista. O aparello da guerra non soamente se manifesta no brillo de pulcritude mortal dos mísiles.

■ **E AGORA QUÉ AUTODETERMINACIÓN.** Na segunda semana da guerra, a ANOC publicou un extenso artigo neste semanario. Os amigos antimilitaristas, cos que un concorda en moitas cousas, laiábanse dalgunhas opinións e reclamaban o dereito de autodeterminación do pobo kosovar. Todos estes días houbo clamor na esquerda nacionalista por tal reclamación, desde unha estraña nota da CIG ata manifestacións organizadas polo BNG e outras forzas, artigos de prensa de responsables políticos e opinións de intelectuais. Mais cando identificamos os albaneses de Kosovo con todo o pobo kosovar estamos perdendo a gran guerra da propaganda. A maiores, o concepto de autodeterminación devén esvaído e non sabemos a que nos referimos cando o citamos. A libre determinación dun pobo pode implicar a súa independencia. Por o dicimos doutra maneira; cando se reclama autodeterminación faise porque se cre no dereito a chegar, mediante plebiscito, por exemplo, á independencia. Mais en Galicia aparéllase ultimamente tal dereito a unha caste de renuncia táctica e/ou estratéxica da independencia. Téimase, con todo e iso, en aplicar á rexión serbia de Kosovo e Metohija (Kosmet) unha caste de táboa matemática de aplicación universal que ó mellor non vale. Eu creo no dereito de autodeterminación de Galicia, pero non defendería un proceso semellante para, poñamos por caso, Valdeorras. Entre o nacionalismo e o cantonalismo, ou o localismo, hai certa distancia. Creo eu.

O pensamento único xurdido na USA-OTAN inxéctanos a idea de que Kosovo debe acadala independencia. Se a traslemos, veremos que o obxectivo é a destrución, o xenocidio dun país chamado Serbia. Pero aínda con iso, cumpriría pensar nos dereitos das minorías nacionais non albanesas de Kosmet. Para min que reivindicar a soberanía de Kosovo en termos de comunidade albanesa é

uniformizador e reaccionario. A identificación de Kosovo en exclusiva cos albaneses é unha falsidade xerada en Washington, o reflexo dunha posición non respectuosa dos dereitos das outras minorías nacionais, unha posición política reaccionaria e contraria ó dereito de soberanía e autogoberno de Serbia. Mellor sería concluír nunha defensa da soberanía e a integridade territorial de Serbia e mais dos dereitos de autogoberno, lingüísticos e culturais das minorías nacionais de Kosmet. Pero estas non son importantes porque non as arma a mafia albanesa do narcotráfico nin a mafia USA-OTAN do terrorismo e da guerra. O dereito de autodeterminación correspóndelles a tódolos pobos do mundo, incluído o serbio; nada hai no sangue dos serbios que os faga especialmente perversos. Son os modernos derrotados da historia, os mesmos que sufriron as agresións nazis, os mesmos que sufriron e sofren o fascismo croata dun tal Tudjman e tódolos que o apoian, os mesmos que sofren o terrorismo máis bestial. Deberíamos esixirle ó mundo civilizado respecto para o exercicio da libre determinación do pobo serbio e do pobo iugoslavo. Deberíamos estar en contra da guerra de ocupación. Deberíamos preocuparnos polo futuro das minorías nacionais que tiñan antes do bombardeo as súas casas na rexión de Kosovo e Metohija. Eu preguntome se a *limpeza étnica* non consistirá en situar en Kosmet, despois dos bombardeos, poboación exclusivamente albanesa afecta por medo ou por vergonza ó UÇK,

‘A identificación de Kosovo en exclusiva cos albaneses é unha falsidade xerada en Washington, o reflexo dunha posición non respectuosa dos dereitos das outras minorías nacionais’

cando coas bombas se conseguiu escorrentar minorías serbias, turcas, montenegrinas, exipcias, musulmes e outras. Kosmet baixo o control do UÇK, de Albania, dos EUA, uniformizado, sen dereitos para as minorías nacionais, apoiado pola *comunidade internacional*, as esquerdas ben pensantes e os nacionalismos presos da fascinación simbólico-fetichista da palabra autodeterminación.

■ **MINORIAS E ACORDOS** No bombardeo da propaganda, brillantemente encabezado polos mestres da progresía española, o xornal *El País*, hai tempo que se esvaeceu a delgada liña que separa a información da opinión. Non é cousa de que nos poñamos a analiza-la política informativa dos medios e a opinión fumegante de *especialistas* e directores, papagaios monocromos dos partes de guerra. Podíamos, iso si, determos no presunto obxectivo dos bombardeos. Por que se orixinaron, baixo que condicións cesarán. Cántanos os apoloxetas do terrorismo que Milosevic non quixo asinar en Rambouillet. Dinnos os gozosos da devasta-

ción que a condición para o cesamento da agresión é o autogoberno de Kosovo e o regreso dos refuxiados. Sen embargo, a realidade contradí de pran a versión que os medios nos ofrecen. E ocorre que o 18 de marzo de 1999 asinan en París un acordo os representantes da República Federal de Iugoslavia e da República Serbia con representantes das comunidades nacionais de Kosovo e Metohija. Son representantes das comunidades serbia, montenegrina, musulme, turca, exipcia, gorní, romaní e albanesa. En concreto, por parte da comunidade albanesa asinan o acordo un representante do Partido dos Albaneses para a Reforma Democrática e outro da Iniciativa Democrática de Kosovo. Asíñase o 18 de marzo un acordo para o autogoberno de Kosovo e Metohija que recoñece un conxunto de dereitos para cada unha das comunidades nacionais desa zona, dereitos iguais para tódalas comunidades, incluída a serbia, a montenegrina e, por suposto, a albanesa. Calquera que lea tal documento detidamente comprobará o nivel de autogoberno para Kosovo e Metohija. Non só no tocante ás institucións, non só no tocante á capacidade legislativa e executiva, non só no tocante á representación de cada comunidade nas cámaras federal de Iugoslavia e republicana de Serbia, senón tamén no tocante ó desenvolvemento das súas respectivas linguas e das súas culturas diferenciadas. Veláí teñen, se a queren ver, unha información importante os amigos da ANOC, da CIG, do BNG... O texto ofrecerase íntegro no número de *A Trabe de Ouro* que está para saír. Contra esa realidade actúa o policía xenocida e os seus propagandistas, que nin nos dan a coñece-la existencia dese acordo nin a das comunidades nacionais que o asinaron. E sen embargo existen, mais non sabemos delas; intuímos que desde que derrotadas Iugoslavia e Serbia vagarán polo mundo ou terán que se someter á ideoloxía uniformizadora imperante nos estados que bombardean, no UÇK, en Albania e en quen os apoia. Comparemos, se non, os dereitos das minorías en Iugoslavia cos dereitos das minorías nacionais da Europa civilizada e guerreira, desa entidade fantasma á que os *especialistas* denominan cabronamente *Comunidade Internacional*. E non fai falla que pensemos nas preto de trinta comunidades nacionais que viven no territorio da moribunda Iugoslavia, asasinada por todos nós co noso silencio e a nosa colaboración coa gran mentira, nin nos seus dereitos. E nós veña a pedir para unha rexión multicultural e multiétnica que unha das súas comunidades e os seus guerreiros armados polos EUA decidan para sempre o futuro de todos. As verdades sagradas teñen que seguir sendo sagradas mentiras.

Non se masacra Iugoslavia para garantir autogoberno en Kosovo nin farrapos de gaitas. Bombardéase para matar Iugoslavia, para matar ideas diferentes, para acabar co gran malvado desta fin de milenio, Serbia, esa comunidade de persoas que pouco a pouco están a ser expulsadas do seu propio país polos mesmos que masacran curdos e hispano-americanos, polos mesmos que non saben onde queda Timor Leste ou lle temen á calor dos desertos do Sáhara, polos mesmos que toman a chanza o lexítimo dereito de autodeterminación de Irlanda, Euskal Herria, Córsega, Cataluña, Galicia... E Serbia.

Mais isto só é a continuación dunha limpeza étnica ben planificada. Mañá, xa o veredes, pasará algo na Voivodina. Outro anaco de Serbia será roído para sempre, e nós contentarémonos con lle querer pegar un tiro a Milosevic, como Marujita e o do cerebro de *airbag* recreador dun Xan das Bólas ridiculizante. Os cómodos *gourmet* occidentais seguiremos sen valor para busca-la realidade un chisco máis aló do lugar onde nola amosan esgazada e podre.

Entrementes, hoxe, coma X. L. Méndez Ferrín, eu tamén son serbio. ♦

SOBRE AS GUERRAS IUGOSLAVAS (E II)

CARLOS MÉIXOME

■ **¿ERA POSIBLE A SUPERVIVENCIA DA IUGOSLAVIA FEDERAL?** Non hai ningunha razón para desbotar esta posibilidade. A Federación Iugoslava estaba formada por seis Repúblicas: Eslovenia, Croacia, Bosnia-Herzegovina, Montenegro, Macedonia e Serbia, esta última con dúas provincias autónomas (Kosovo e Voivodina), cada unha delas tiña a posibilidade de exercer o seu dereito á saída da Federación. ¿Por que non ía facelo? Era tan legal a permanencia na estrutura federal como abandonala. E a lexitimidade estaba baseada no dereito de libre determinación.

Intentos para manter a unión houbo desde inicios dos setenta cando a crise económica internacional se deixou notar dun xeito especial na Iugoslavia Federal e comezaron as disensións no seo da Liga dos Comunistas á que Tito pretendía integradora dunha Federación —como acostumaba a dicir— de seis repúblicas, catro idiomas, tres relixións, dous alfabetos e un partido.

O alivio das tensións buscouse coa reforma constitucional de 1971 que limitaba os poderes do Goberno Federal e creaba unha Presidencia colectiva de 23 membros. A constitución de 1974 reforza o carácter federal de Iugoslavia: cada república tiña os mesmos dereitos nas institucións federais máis alá do número de habitantes; as dúas provincias autónomas convertíase en case-repúblicas; a presidencia colectiva é rotatoria e dótase a cada república de Banco Central, política de prezos e impostos, acceso directo aos mercados exteriores etc.

As reformas permitiron ás repúblicas máis desenvolvidas —Eslovenia e Croacia— orientar aínda máis a súa economía cara Italia e Alemaña co que as diferenzas territoriais aumentaron. As repúblicas ricas superaban no PIB a Grecia ou Portugal mentres que nalgúns zonas de Serbia, Kosovo, por exemplo, este era equivalente ao de Bolivia ou Haití. Algúns dirixentes serbios dicían cousas moi semellantes ás que di o presidente de Extremadura ao respecto de Cataluña.

A morte de Tito foi outro dos factores

que impulsou as tendencias desagregadoras. O seu liderato era o garante do difícil contrapeso por el mesmo ideado, a súa persoa a expresión dese equilibrio: de orixe croata, loitou dende Serbia contra os invasores alemáns e os facistas ustachas e mantivo afastados aos rusos sempre interesados protectores do pequeno irmán serbio.

Mais a Historia, que algún propagandista andaba a enterrar naqueles anos, deixara moitos mortos e mal sabor de boca. A primeira Iugoslavia rematara sendo Serbia contra o desexo de eslovenos e croatas e fora desequilibrada polos fascistas croatas cando asasinan ao Rei Alexandre e se propoñen, co apoio alemán, o exterminio dos ciganos e serbios. Os chetniks serbios responderon con matanzas indiscriminadas e os mesmos partisanos cometeron as súas.

Cando se afirma que as guerras iugoslavas veñen orixinadas pola disolución da Federación o que, no fondo, se pretende é desculpar o fracaso dun modelo social, argüír que o socialismo autoxestionario iugoslavo era acertado, responsabilizar ao nacionalismo da desaparición dun sistema social considerado xusto, xeralizar o razoamento ao caso da Unión Soviética e atopar un argumento no que apoiarse para seguir mantendo unha posición de esquerdas. O fracaso dos modelos soviético e iugoslavo son complexos dabondo para tratar aquí pero mal lle vai a ir a unha esquerda que persiga lexitimidades en expe-

riencias fracasadas. O pensamento de esquerda e o marxismo non precisan desas cartas credenciais para seguir sendo motor de transformacións sociais. Ten, en todo caso, outras necesidades.

■ **A DEMONIZACION DO NACIONALISMO.** ¿Chegados a este punto a desintegración da vella Iugoslavia tiña que rematar na guerra? Pois evidentemente tampouco. A independencia das repúblicas podía terse producido doutro xeito, cun mutuo recoñecemento e procurando formas supraestatais de relacións económicas. ¿Por que non ía ser posible que as seis repúblicas independentes buscasen xeitos de integración económica? Non foi así e podemos obviar. E non foi polos efectos perversos do, parafraseando a Lenin, "chovinismo gran serbio" e do "chovinismo gran croata" ou o que é o mesmo do expansionismo, do imperialismo ou como lle queiran chamar, mais non do nacionalismo. Este é substancialmente, a defensa dos dereitos da nación, non o sometemento doutras nacións, a reivindicación da nación cando está negada. Ao ser libre, ao obter os seus dereitos e a súa libre determinación, o nacionalismo deixa de reivindicar a nación. A negación doutras nacións, o intento de sometelas, limitalas, coartalas, non é o obxectivo do nacionalismo senón do expansionismo ou imperialismo.

As ideoloxías expansionistas son as causan-

tes dos enfrontamentos armados do que vai de século na área dos Balcáns. O lema da unha, grande e libre, que non hai moitos anos se empregaba entre nós, é a consigna da Gran Serbia de comezos do século, da Gran Bulgaria da II Guerra Balcánica, da Gran Croacia da II Guerra Mundial, da Grande Albania de Mussolini e da Gran Croacia e a Gran Serbia actuais.

Nas terras balcánicas, sometidas durante séculos á fatalidade histórica de ser lindes imperiais que fan e viñan, houbo —e hai— dirixentes políticos que mamaron o expansionismo dos imperios que antes combateron e pretendieron substituír. Na orixe do desastre da vella Iugoslavia non está o nacionalismo nin pretendamos atopar escuros contubernios das potencias occidentais, aínda que si intereses non sempre confesábeis. A causa da traxedia é interna.

Vasa Cubrilovic un intelectual serbio que desempeñou cargos oficiais importantes tanto na Iugoslavia de entreguerras como durante o período de Tito pronunciou unha conferencia o 7 de Marzo de 1937 en Belgrado, a charla titulábase *O traslado dos albaneses* e nela dixo cousas como estas:

"O erro fundamental dos nosos dirixentes foi esquecer onde se encontraban, nos axitados e sangrentos Balcáns, e buscar unha solución aos grandes problemas étnicos seguindo métodos occidentais. Turquía implantou nos Balcáns o costume, tomado da lei islámica polo que a victoria e a conquista militar dun país confieren ao vencedor o dereito a dispor da vida e dos bens do vencido. Dos seus conquistadores turcos, os cristiáns balcánicos aprenderon que a espada non só fai gañar ou perder o poder, a soberanía, senón tamén casa e bens. Mentres que todos os países balcánicos resolveron ou están a piques de resolver a cuestión das minorías nacionais mediante transferencias de poboación, nós conformámonos con lentos métodos de colonización gradual (...) Só é posible instalar masivamente a nosa etnia nestas rexións apoderándose das terras dos albaneses..." ♦

CARLOS MÉIXOME, membro do IGADI e coautor de *O conflito dos Balcáns. A ex-Iugoslavia*

Neno refuxiado albaniano-kosovar nun campamento de Macedonia.

KOSOVO, A O.T.A.N. E O DIREITO DUN POVO

MANUEL MERA

A guerra non declarada contra Sérvia, por parte dos Estados Unidos, vai deixar máis vítimas das que se pensa. Ante todo a ONU, que pasou de ser un organismo garante do dereito internacional a non contar ren, e por fin plegarse ante a potencia hexemónica, facendo unha proposta moi semellante á da OTAN pero cun novo embrullo. Despois, a propia OTAN que era un organismo militar de "carácter defensivo", e que, sen nengun debate nen consulta, da noite para a mañán se converte nunha forza ofensiva. Por último, a socialdemocracia europea que, de propagar aos catro ventos que tiña un proxecto distinto (máis solidario, menos violento) ao dos Estados Unidos, pasa a defender a capa e espada e con total submisión ao Pentágono, mesmo deixando en mans deste os novos pasos a dar; e todo isto sen a máis mínima consulta e debate parlamentario en cada un dos países afectados, actuando como calquer ditadura de manual.

Solana non entende como, di unha e outra vez, aínda hai tantas persoas en contra da guerra e os bombardeos "cando Milosovic

é tan mau". Seica deberíamos estarlle agradecidos. Non hai dúbida que os medios de información se empregaron a fondo, que hai practicamente unha voz única contra os "crimes dos sérvios", e máis esta enxurrada informativa (de prensa cunha soa versión das desgracias e das causas da guerra) aínda hai moitas persoas que non están a prol dos bombardeos, non lles cabe na testa! Penso que será porque: aínda sendo condenábel, noxento!, que se lle tire a autonomía a Kosovo, que se presione á poboación para que marche, e mesmo que poidan existir fusilamentos e masacres localizadas... non é mellor a postura da OTAN que bombardea cidades indefensas, estraga pontes e fábricas, provoca

centos de mortos e feridos, e agravou a situación de convivencia entre étnias na zona (intencionadamente?). Asemade, calquer saída militar aínda fará menos doada esta convivencia, sendo semente de futuros e maiores conflitos, como se amosou en situacións semellantes.

‘Resulta difícil de crer que a guerra se faga para garantir a autodeterminación aos kosovares, cando se nega todos os días a palestinos, timorenses, kurdos e un cento de povos máis’

Pero, coido que esta oposición á guerra será tamén porque resulta difícil de crer que isto se faga para garantir a autodeterminación aos kosovares, cando se nega todos os días a palestinos, timorenses, kurdos e un cento de povos máis. Ou porque non se entende como hai miles de millóns de dólares para os bombardeos e vinte veces menos para os campos de refuxiados. Ou porque se sabe

que están desfacendo Servia (e Kosovo), cando vai custar décadas recuperala. Ou porque moitos cidadáns non queren que o mundo quede en mans de Estados Unidos, que sexa o seu refén, xa que isto nos quita a todos o dereito de soberanía e autodeterminación. Ou porque nesta guerra (non declarada, na que seica están na legalidade os que bombardean, pero non os que se defenden) pódese perder máis que o dereito á autodeterminación dun povo, afortalando (sen querelo) o proceso de globalización, desregulación laboral e inxustiza social. Por isto, ante todo hai que parar a guerra, voltar ás negociacións, rematar cos desprazamentos forzados de poboación e garantir o retorno dos refuxiados.

É unha falsa escolla tomar partido por Clinton ou Milosevic, pois anque ambos foron elixidos democraticamente isto non é unha garantía, como se demostra desde hai anos. Mais, non podo esquecer que o primeiro representa ao imperialismo agresivo e ao capitalismo selvaxe a nivel planetario. ♦

MANUEL MERA é presidente da CIG

TRES PONTOS DE VISTA SOBRE A GUERRA

Marko Gasic, representante sérbio en Londres

'A OTAN está arrasando
Kosovo con uránio
radiactivo'

A OTAN dixo que só ataca obxectivos militares e que os dous incidentes acontecidos esta semana foron lamentábeis accidentes.

O bombardeo da OTAN é unha acción criminal que sería condenada por calquer Tribunal Internacional. Pero lembremos que o ocorrido esta semana non é unha excepción o un desafortunado accidente. Forma parte dun deliberado plan da OTAN de atacar pontes, estradas, escolas, mosteiros, co obxectivo de destruír a infraestrutura do país.

Antes de que sucedera isto, a OTAN bombardeou zonas residenciais e atacou unha planta automotriz ocupada por milleiros de traballadores que querían protexer a súa fonte de traballo. Agora están a lanzar bombas de fragmentación e misis que conteñen uránio que, daccordo con expertos das Nacións Unidas, están convertindo a Kosovo en terra arrasada. Este tipo de uránio deixa un residuo de radiación que vai envelenar ecolóxicamente esta zona. O que a OTAN está a facer é un asasinato en masa non só da xente que habita en Kosovo hoxe senón dos que a povoarán no futuro.

Cómo é que estes feitos non tiveron repercusión internacional?

O Centro de Acción Internacional de Nova Iork condenou o que se fixo. A subdirectora indicou que se está convertindo a Kosovo nun baldío nuclear. A subdirectora da ONU condena a ilegalidade da acción e o impacto que vai ter o ataque con uránio. O que pasa é que hai unha campaña constante de desinformación. O chanceler Robin Cook dixo hai pouco que masacraran a 20 mestres en

Godan. Pero Godan é unha aldeia kosovar de non máis de 200 persoas. Con sorte se ten un mestre.

Todo o que di a OTAN son mentiras sen fundamento?

Mire, o que fixo Robin Cook é manipular unha formación que desde o punto de vista histórico é certa. En 1941 houbo unha masacre similar, en Zastav, onde está a planta automotriz á que me refería antes. As forzas de ocupación nazis asasinaron a unha serie de mestres en represalia por unha acción armada da resistencia. De modo que este feito histórico foi manipulado e terxiversado para contar unha mentira máis. Agora estase empezando a falar de violacións masivas e sistemáticas de mulleres, como tamén se falou no caso da guerra de Bósnia. Son puras mentiras. Non houbo persecución étnica de nengunha maneira. A xente que fuxiu de Kosovo fíxoo, forzada polo ELK e o bombardeo da OTAN, non pola persecución dos sérbios.

Qué solución ve á situación actual?

A OTAN ten que deixar de bombardear Sérbia e volver a negociar. Debe tamén cesar no seu apoio a ese grupo de terroristas do Exército de Liberación de Kosovo. Estados Unidos creou o problema porque armou á guerrilla, entrenounos e agora o ELK, que quere criar con Kosovo unha Gran Albánia, está reclutando á forza aos homes, separándoos das súas familias e radicalizando á poboación. O obxectivo de Estados Unidos é desestabilizar a zona para promover os seus propios intereses.

Qué intereses estadounidenses están en xogo?

Estados Unidos quere crear un novo orden mundial baixo a súa hexemonía no que as Nacións Unidas non teña peso e a OTAN sexa a forza internacional dominante. Neste caso está a ampliar a súa zona de influencia a rexións máis achegadas a Rúsia e o Medio Oriente que teñen valor estratéxico pola súa riqueza en minerais. Non é casual que debido a esta intervención militar Rusia e China advertisen sobre o perigo dunha conflagración mundial. ♦

Pleurat Segdin, dirixente do Exército de Liberación de Kosovo

'Estamos negociando
axuda da OTAN'

Non proba o acontecido co convoi de refuxiados kosovares a pasada semana que o operativo da OTAN fracasou?

Non. Foi un tráxico erro. Os kosovares aceptámolo así. A intervención da OTAN deu folgos ao noso povo fronte as atrocidades sérbias ás que estamos expostos. O que pasa é que moitos pensaban que Milosevic derrubárase de contado. Só os que coñecemos a realidade de primeira mau sabemos que é capaz de destruír o seu país con tal de permanecer no poder. Canto vai tomar o operativo? Todo dependerá de Milosevic. Se quere que o seu país sexa destruído ou se prefire aceptar as leccións da democracia. Ao meu xuízo o derrubamento do réxime non vai ser gradual senón completo e repentino. O povo sérbio vai comprender que a ofensiva da OTAN non se dirixe a eles senón a un réxime fascista.

Non é cada vez máis evidente que para lograr ese obxectivo vai comprimir unha intervención militar terrestre da OTAN?

Os bombardeos aéreos non abundan. Gostaríanos que si fosen suficientes para non poñer en perigo as vidas de xovenes soldados norteamericanos e británicos. Pero lamentablemente non é así. Penso que a alternativa é que a OTAN aceite que o ELK debe modernizar a súa capacidade militar para defender ao povo kosovar. Temos suficientes cartos, pero necesitamos que se levante o embargo para poder enfrentar á maquinaria militar sérbica.

Hai algunha promesa de que esto vaia suceder?

Si. Estamos en conversas, pero polo de agora preferimos non falar do asunto.

Estamos falando de días, semanas, meses?

É algo que se vai definir dentro

de pouco. Nunha ou dúas semanas.

Cómo afectou ao ELK a ofensiva sérbica dos últimos días?

Perdemos algo da nosa capacidade. Pero tamén aumentamos o noso reclutamento. Cada vez hai máis voluntarios. Temos uns 25 mil membros armados e uns 16 mil máis entrenándose.

Que pasará se a ofensiva da OTAN non consegue os seus obxectivos? Hai un plan alternativo?

Estou seguro de que conseguirán os seus obxectivos. Se non o fixesen, teríamos un Kosovo sen albaneses. A limpeza étnica sería total. Pero non contemplamos esta posibilidade. Non hai un plan B.

Din que os sérbios rexeitaron as propostas de Rambouillet e que vostedes en cambio aceptaron. Esas propostas seguen sendo a meta do ELK?

Xa non. Queremos máis que un período de tres anos pra conseguir a nosa autonomía. Isto xa non é posible. Coído que é necesario establecer un Kosovo baixo o protectorado internacional da OTAN e que despois de tres anos o povo kosovar vote sobre o seu futuro nun referéndum. Unha das opcións será a independencia.

Independencia para ser unha nación autónoma ou para unirse a Albánia e formar unha Gran Albánia?

Iso decidirao o povo kosovar no seu momento. ♦

Andre Gratchev, ex asesor de Mijail Gorbachov

'Non hai unha solución
sen Rusia'

Rúsia, como a ONU, pasou de ser o esquecido do banquete ao invitado máis solicitado. Como explica este retorno de Moscú á escea diplomática?

Hai que recoñecer que Rúsia non é unha potencia que foi no

seu momento a ex URSS. Moscú non conta xa cos medios para pesar tanto como o fixera a URSS. Sen embargo, Rúsia é a única potencia que non rompeu os lazos coas dúas partes en conflito, é dicir, por un lado, digamos Occidente, e polo outro, Milosevic. Tamén é preciso recoñecer que Rúsia é aínda a segunda potencia nuclear.

Vostede declarou hai uns días que a implicación de Rúsia é determinante, non tanto pola súa influencia senon polo cambio xeopolítico que produce.

Efectivamente é así. Se Moscú se auna á comunidade internacional entón o presidente Milosevic aparece de contado como un dirixente illado. Se se dá un marco de lexitimidade internacional, é dicir, se interven a ONU, a Organización para a Seguridade e a Cooperación en Europa, a OSCE, Milosevic verá-se enfrenteado a unha forza colectiva que o deixará nunha posición política fráxil.

Vostede tamén definiu a etapa actual cun vello concepto herdado da Guerra Fria, "a diplomacia dos megáfonos". Isto significa acaso que o queberra máis gaña.

Non, non exactamente. Fíxese, fixo falta que Boris Ieltsin evocase a ameaza dos misis para que EEUU acudise axiña a un cúmulo cos rusos. Iso é o que durante a Guerra Fria se chamou a diplomacia dos megáfonos. Pero o que está en xogo hoxe é extremadamente importante e, contrariamente ao que pode pensarse, Rúsia defende hoxe moito máis a legalidade internacional que unha suposta solidariedade relixiosa ou eslava con Slobodan Milosevic. En realidade, o que aconteceu é que Occidente pensou que os cinco mil millóns de dólares do FMI serían abondo para mercar o silencio ruso. Non se evaluou con precisión a reacción de Rúsia. Pero Moscú viu obrigado a actuar de maneira esaxerada para ser escoitado. Recórdolle que Rúsia é membro do Consello de Seguridade da ONU e tamén do Grupo de Contacto para a ex-Iugoslavia. E, sen embargo, cando se pasou á etapa militar, Moscú foi apartado de maneira humillante. É un gran erro por parte dos occidentais. Un erro moi norteamericano. ♦

Tínamos un problema e xa está solucionado
J. M. Aznar

Houbo folga en Euskadi, convocada polos membros do Foro de Lizarra, incluídos os sindicatos ELA e LAB. As centrais estatais, CCOO e UGT, non a apoiaron. Era unha folga nacionalista. Dias máis tarde ELA e LAB convocaron mobilizacións pola semana laboral de 35 horas, despois de que se rompese as negociacións que durante 18 meses viñeron mantendo coa patronal basca. UGT e CCOO tampouco apoiaron, pése a que esta vez non se trataba dunha mobilización nacionalista. A parálise das Comisións Obreiras de Euskadi ten consecuencias internas. A dirección, proclive a Gutiérrez, podería perder a maioría á favor dos críticos, que xa contan cun apoio do 48% da central na comunidade autónoma.

Francisco Guerrero, mexicano do Estado de Tabasco, actor e militante veciñal, estremeceuse cando leu a noticia de que a maioría dos cidadáns europeos apoiaban os bombardeos da OTAN. "Pero os europeos -dixo despois- non saben que dentro de dúas xeneracións lles cortaremos a cabeza? A súa poboación está viejita. Que vamos pensar os hispanoamericanos, os

Sérbia: Non pasarán

Asistimos dende o 24 de Marzal a unha guerra neoimperialista da OTAN contra a República soberana de Sérbia. É un feito consumado que tras o desacordo na conferencia de Paz de Rambouillet sobre Kosovo, quere imponer a vontade dunha parte pra dividir Sérbia.

Por qué non temos información do Goberno Sérbio nos medios de comunicación?

Consideremos:

1º) Estase a bombardear unha nación: as súas instalacións e institucións militares, as súas sedes policiais, os seus hospitais, as pontes, as fábricas, os barrios residenciais, co obxecto de dezmar ao aparato militar e lóxico, arruinar a economía, desfacer as comunicacións e aterrar a poboación.

2º) Tratan de depoñer a Milosevic e impoñerlle unhas condicións sine qua non, non rematarán as agresións.

3º) Arruinase así un país que non responde aos intereses económicos e estratéxicos de USA e da CEE como fixeron Polonia, Hungría e Checoslováquia.

4º) Fálase dunha limpeza étnica con demagoxia, pois básicamente a poboación fuxe do enfrontamento entre o exército iugoslavo e a guerrilla kosovar e tamén pola represión.

5º) Os bombardeos non son un feito novo na historia: lembremos Guernica, Londres, Dresde, Hamburgo, Hiroshima, Nagasaki e non fai moito Bagdad.

6º) Os preparativos aéreos poden ser unha fase previa a unha intervención militar terrestre nos Balcáns.

7º) Ponse a proba unha balcanización do conflito e unha posibilidade de provocar a III Guerra Mundial.

8º) Por qué non temos información do Goberno Sérbio nos medios de comunicación?

9º) Por qué humillar ao povo iugoslavo cando Milosevic fala de permitir unha presenza de civís de países non agresores en Kosovo e o retorno dos refuxiados?

10º) USA e os seus aliados están a ensaiar o seu armamento aéreo máis sofisticado, porque hai que probalo e manter a poderosa industria bélica.

11º) Aínda que o conflito remate pasará moito tempo para que Sérbia reconstrua os danos ocasionados e poida organizar a súa economía.

Coma nosa Guerra Civil, Madrid gritaba ao mundo "Non pasarán"; Sérbia di o mesmo 62 anos despois. E os inimigos daquela son os mesmos que os de hoxe, pero máis sofisticados, máis disfrazados, máis crueis e máis mintireiros, pero que non nos enganarían. ♦

MATEO REVERTER ESTÉVEZ (VIGO)

tina... Oubean os cans polas rúas desertas. A súa cheira a podrido nas aldeas de Kosovo.

O poder decide os destinos do mundo desde fóra do mundo, sin mancharse. Os de a pé somos números de identificación fiscal ou carne de milicia. O gardián americano entre o centeo, nas conciencias. A ONU fixo de Pilatos durante a Semana Santa para asistir de convidado de pedra á gran cerimonia do cinismo. Rusia dorme nos xeos da tundra como un xigante oxidado. O presidente do goberno español continúa ocupado en complicadas

maniobras orquestais que lle permitan xirar ó centro. Se non fora pola voz meteríase cantante.

Para os informativos serbios os miles de refuxiados que deambulan polos vellos camiños de Europa non existen, acaso porque buscan un sur que tampouco existe. Desde aquí contemplamos o outro lado do espello. "Así han sido las cosas y así se las hemos contado". O demais é silencio. Tal vez por iso somos capaces de chorar vendo un culebrón venezolano pero permanecemos impasibles diante da dor e da barbarie máis absolutas.

CLAUDIO LÓPEZ GARRIDO

Leyma

Comprar a crédito o que, ademais de sobrevalorizado, non se pode pagar; producir aquilo do que está saturado o mercado, vender a un prezo inferior ao custo, etiquetar e fazer a publicidade em espanhol para o mercado galego, cubrir a ausencia de empresario com directivos, cuja blindada remuneración triplica a dum ministro, na confianza de que, perante un eventual fracaso, a Administración se verá obrigada a intervir para evitar as súas consecuencias sociais e políticas, som os vicios com que se pretendia construir o Grupo Lácteo Galego.

A compra de LESA careceu do apoio das entidades financeiras porque, além da sua inata aversão ao risco, deverom estimar que o investimento era irreversível, que o aumento da facturação nom implicava economías de escala nem redución dos custos, senom un incremento das perdas proporcional à ampliação da produción e que o ensarilhado organigrama do grupo nom permitia saber em quem residia a responsabilidade. Só a Junta de Galiza secundou e financiou a idea, directa e indirectamente, até os límites da legalidade. O único que se lle pode criticar é nom ter analisado o projecto com mais rigor e exercido maior control.

Ignora-se o nível de información do Conselho rector do grupo, aínda que unha perda de doze mil millóns em só quatro anos, salvo ocultación, nom pode passar desapercibida. Em qualquer caso, a venda da empresa era a única saída a unha situación límite e o apoio dos sindicatos à oferta de PULEVA explica-se polas condicións salariais de CELTA. Mas o problema nom está resolto. Nada garante que a engenharia financeira de PULEVA tenha mais sucesso que a de ULN em LARSA e que nom acabe por se converter na próxima vítima, salvo que este seja o primeiro passo da fusión com PARMALAT que já controla CLESA.

Contas nom som contos e nom há lugar para a demagogia pre-eleitoral. Antes de apostar de novo pola miragem pueril das grandes cifras do conto da leiteira ou pola recompra dunha arteza sem fundo, cumpre explicar as causas do fracaso. ♦

Do outro lado do espello

Houbo un tempo em que galegos e iugoslavos falamos das mesmas rosas en longas e sonoras declinacións, pero a historia converteu a cartografía nunha allea disciplina allea e enganosa. Agora, máis que nunca, os Balcáns quedan perdidos nos mapas, nunha terra fantasmal e remota onde que todo parece posible menos a esperanza.

O que non se conta é que hai inocentes nos dous bandos, pero nunca hai inocentes detrás dunha arma.

Destruída foi Bagdad. Tan só Simbad e Aladino entre os mortos. *Delenda est Belgrado, Pris-*

PRESENTACIÓN

EN

FERROL

DE

"PRISCILLANO, PROFETA CONTRA O PODER"

DE EDICIÓNS A NOSA TERRA

SÁBADO 24 DE ABRIL ÁS 12 HORAS
 NA GALERIA SARGADELOS COA INTERVENCIÓN DE

XOSÉ CHAO REGO, autor do libro,
 ELISA MONTAÑÉS E
 SIRO LÓPEZ.

O que non se conta é que hai inocentes nos dous bandos, pero nunca hai inocentes detrás dunha arma por lonxe que se encontren. O que non se conta é que cada avión invisible que remonta os ceos rosados de Aviano (2100 millóns de dólares) condénanos a todos a seguir vivindo nas cavernas. O que non se conta é que Milosevic formara pate dos países aliados non importáran demasiado as suas atrocidades, como non importan as que o goberno turco comete cos kurdos ou as de Israel co pobo palestino. O que non se conta é que os pobos, tamén aquí, teñen dereito a rexer os seus destinos e que homes e mulleres deberan ter dereito á dignidade.

No umbral do milenio estudiamos o corazón secreto das galaxias pero cada vez estamos máis lonxe de nós mesmos. A ciencia, que aumenta a nosa calidade de vida, mellora tamén a nosa calidade de morte. Por esa fenda abeta que nos queda entre a aspirina e os *tornahawks*, nesta beira alonxada do imperio onde soñan as verdes formigas, respiramos? ♦

MANUEL LORENZO BALEIRÓN
LAIÑO (DODRO)

Non hai primavera nos Balcáns

Se acaso unha primavera mouro e gris con ceos mornos, cheos de estrondos e fume onde os paraxos fuxen despavoridos asoballados polos cansa da guerra, onde non nacen as froles porque se sementan bombas.

Eu xamáis entenderéi en razón de que ética moral se consinte que se maten homes e mulleres civís sérbios sen culpa de nada, para salvar a outros homes e mulleres kosovares civís e inocentes tamén, uns fuxindo de Milosevic e outros fuxindo das bombas da OTAN.

Que razón hai para aplicar a xustiza prepotente das armas nuns casos si e noutros non, os Kurdos, Palestinos, Saha-rauis etc, non teñen o mesmo dereito que os kosovares a que os defendan, ou non hai limpeza étnica en África, e non son desprazados os que fuxen das ditaduras latinoamericanas, e os que afogan o carón noso nas pateiras, etc.

Eu non choro polos que fan a guerra, e cobardemente dende un avión con completo sangue frío, lanzan a súa mortífera carga de morte e destrución contra un povo soberano de xentes inocentes a miles de Kms do seu país, coa seguridade de que non poden facer o mesmo co seu povo.

Eu choro polas vítimas inocentes dun lado e doutro, polos Kosovares sen fogar, morrendo de frío e medo, polos Sérbios metidos nos refuxios, pola tristura dos ollos dos nenos e

os vellos que xamáis igual ca mín entenderan o que está acontecendo.

Os novos xinetes da apocalipse cabalgan nos F-117, facendo de Prístina un novo Guernica onde os corvos voan máis que as bombas e o ruído das bombas afoga a voz dos poetas, nun ceo de cor laranxa sen estrelas de paz. ♦

ANTÓN ROEL VILLANUEVA
(PONTEVEDRA)

A guerra imperialista é violéncia machista

"Se disparar e folhar é o credo do soldado na vida, entón a morte e a violación xuntas forman o paradigma esencial para entender o lugar que as mulleres teñen em tempos de guerra, e noutros tempos tamén" (Lepa Mladjenovic)

As imaxens que nestes días ocupan os medios de comunicación, reflectem con fidelidade unha sociedade dividida por roles sexuais que se agudizan em tempos de guerra. Homes-soldado e as miles de mulleres kosovares com as suas criancas junto a persoas anciás intentando fugir do inferno das bombas da OTAN e do exército sérbio; mulleres sérbias nos refúxios e homes do Goberno sérbio dirixindo o seu futuro. Mas non é só das balas e das bombas que teñen que fugir as mulleres nos Balcáns. A pantasma das violacións planea sobre as mulleres kosovares e sérbias. O corpo das mulleres utilizou-se e utiliza-se como botim de guerra. A hierarquia católica enfrenta-se a organismos da ONU por repartir pitulas abortivas entre as mulleres violadas. As políticas de natalidade seguen o curso dos intereses militares. As mulleres sérbias vírom desaparecer da Constitución em 1992 o dereito a libre elección da maternidade, pasando a custar un aborto o equivalente a um salário de profesora universitária. Na década dos oitenta já se valorava em documentos oficiais da Jugoslávia, que as mulleres albanesas, turcas e ciganas reproduciam-se "irracionalmente".

O feminismo, a luta polos dereitos das mulleres em todo o mundo, é irreconcilável com o militarismo. A guerra imperialista que está a sofrer nestes momentos a zona dos Balcáns é o exponente máximo da violéncia machista. Aluíta duns poucos homes, os mais poderosos, para submeter ao resto dos homes e a todas as mulleres. A luta duns estados, os mais poderosos, para submeter aos povos e explorá-los.

Os custes de cada aviom, de cada misil... som unha labaçada a cada unha das mulleres que no mundo nom teñem acceso à educación, morrem de fame, sofre, amputaçõs genitais, som maltratadas e prostituídas, non teñem acceso à propiedade da terra, a sua maternidade nom é livre, os seus salários som mais baixos, nom podem decidir sobre a sua sexualidade, nom teñem representación na vida pública...é dizer, som unha labaçada para todas as mulleres do mundo.

O feminismo é insubmissom:

● Insubmissom fronte à sociedade patriarcal, fronte à sociedade capitalista que se nutre dos beneficios da indústria armamentística e limita a produçom de alimentos.

● Insubmissom fronte a uns exércitos que pretendem reclutar-nos para o seu mundo castrense, misógeno e criminal.

Na década dos oitenta já se valorava em documentos oficiais da Jugoslávia, que as mulleres albanesas, turcas e ciganas reproduciam-se "irracionalmente".

As Mulheres Nacionalistas Galegas, estamos hoje mais que nunca ao lado das "Mulheres de Negro da Ex-Jugoslávia", que já em 1991 reclamavam a paz negociada e a convivéncia multiétnica para os Balcáns, na seguridade de que tanto a intervençom da OTAN como a actuaçom do exército sérbio, nom asseguram os dereitos dos povos da zona nem os dereitos das mulleres. ♦

LUPE CES
(MILITANTE DE MNG)

A OTAN: apagar o lume con gasolina

A OTAN teñámolo ben claro é o brazo armado dos EUA en Europa e xamáis se desfeñou con fins defensivos, senón que se trataba de obrigar a URSS a facer uns inxentes gastos militares para frear o seu desenrolo económico, e pola outra banda impedir a chegada ao poder dos PC frances, italiano e grego (neste caso polo metodo da guerra civil) e manter as ditaduras de Franco e Salazar. A URSS nun primeiro intre tentou soste as chamadas "democracias populares" pluripartidistas na Europa do leste e somente pola ameaza da OTAN, Stalin impuxo a ditadura dun partido unico vencellado a URSS e vixiado por purgas dos cadros dirixentes. Por exemplo a URSS favoreceu a distensión na península Escandinava ao propiciar a neutralidade de Finlândia e a non belixerancia de Suécia, namentres a OTAN arrastrou a Noruega ao seu bando. la ser a entrada na OTAN da RFA e a formación dun novo exército alemán o feito que acabou coa paciéncia da URSS, criandose en 1955 o Pcto de Varsóvia, onde se aplicaría a doutrina Breznev da soberanía limitada (ocupación de Checoslováquia no ano 1968).

A OTAN interven en Iugoslávia, tentado apagar un lume con gasolina, interven non para salvar aos kosovares da represión criminal de Milosevic senon para "reordenar" os Balcáns e "estabilizar" a Macedónia e Albánia, con pouco éxito pois Macedónia non é precisamente unha nación, senon unha entidade xeográfica onde os diversos grupos étnicos (bulgaros, albaneses e sérbios) viven nunha mestura caótica. É importante sinalar que Sérbia, Bulgária e Grécia teñen interes en anexionarse Macedónia, xa no ano 1913 estoupou a guerra entre eles pola mesma

causa. No referente a Albánia, Occidente apostou pola política dereitista de S. Berisha conseguindo afundir o país na ruína e a máis extrema das leas, rexurdindo as rivalidades dos *gegës* do norde e os *tosks* musulmáns do sul.

O contexto no que se xera a crise e abondo perigoso coa OTAN avanzando cara as fronteiras de Rúsia (Polónia, Rep. Checa e Hungría) ademais os bombardeos non están amparados polo dereito internacional (ONU), e cos estados europeos totalmente entregados ao império do dolar.

Gostariame sinalar tamén que Milosevic é un dos máximos responsábeis da nova desfeita. Milosevic converteu a os sérbios em vítimas e verdugos ao mesmo tempo, vítimas na krainja croata e verdugos en Bósnia. É certo que Milosevic, Seselej e Draskovic foron elexidos democraticamente, pero tamén é certo que os dirixentes israelis (laboristas e conservadores) sairon das urnas nestes anos, o que non evitou as gurras imperialistas, as deportaçõs e as matanzas. Milosevic é o representante da "nova clase" a burguesia burocrática do estado con fortes connotaçõs de capitalismo mafioso e militarismo xenofobo. As árbores da xenreira sementadas por Milosevic están a dar froitos envelenados: Os croatas son fascistas alemans, os bósnios traidores musulmans, os kosovares turcos e todos eles inimigos a exteminar polo método da limpeza étnica. Milosevic estragou a Iugoslavia socialista e federal do mariscal Tito, onde todos os povos tiñan o dereito a vida en paz.

As árbores da xenreira sementadas por Milosevic están a dar froitos envelenados.

Saramago sinte vergonza de ser comunista pola culpa de Milosevic e eu sinto noxo dos ex-socialistas de Ieltsin, Schröder, Solana-Gonzalez, Blair, Milosevic, etc.

Somente o diálogo e a negociación poden dar unha solución duradeira ao conflito dos Balcáns, por desgracia estamos nas mans do belicismo ianke. ♦

GONZALO BLANCO
(Ourense)

africanos, da sua política?".

Remata o século. Que quedará del dentro de cen, de douscentos anos? Que estudarán en história os nosos bisnetos? A revolución rusa, as bombas de Hiroshima e Nagasaki, a chegada á lua? De escoller un só feito, quizá sobreviva para sempre a memoria da primeira bomba atómica. Que non se preocupen os norteamericanos, teñen un lugar asegurado nos libros do próximo milénio. (Como a perspectiva histórica fai amalgamas insospeitadas, quizá lles toque a lección seguinte á de Atila).

Gara, o diário que sustitue a *Egin*, leva xa várias semanas de andaina. Mil douscentos millóns, en seis meses, xuntou a base social abertzale, para non quedarse sen voz. Pero *Gara* non é *Egin*. Falta Pepe Rei e a sua equipa de investigación. Ten un tono máis moderado, máis frío (distinto ao do vello *Egin*, ao que chamaban *Hazañas bélicas*). É trilingüe: euskera, francés e castelán, sobre todo este último. Trata ben ao PNV. Lendo *Gara* dedúcese que o acordo entre Arzallus e Otegi non se vai romper, que o pacto nacionalista afínase cada día. Non é extraño o disgusto de Madrid.

Xan Corral, presidente da Xunta do Porto de Vigo e candidato á alcaldía polo PP, acaba de rotular as novas

VIA NORTE - ROCK BAR (LA RUTA)

XIXÓN - ASTURIAS

instalacións da lonxa cun letreirón de medo que pon: **Lonja del puerto**, en castelán. Iso que o persoal de por alí é maiormente galego-falante.

Din aquí que Rádio Belgrado manipula as noticias. Sería o primeiro caso que non o fixera, máxime tratándose dun país en guerra. Pero poden comprobalo vostedes mesmos. Emite en español, francés e inglés. Oferece información de todo o mundo, tamén dos bombardeos. Non recorre aos **calificativos**. Moito máis suave que a COPE ou que a carnicería de *Hora 25*.

Final da Copa Ceres de hioquei a patíns. Gaña o Liceo da Coruña. Ao remate un xogador coloca no centro do campo, onda a copa, unha **bandeira** galega. ¿Quen foi o fino (na televisión só se lle viron os zapatos e o pantalón) que a retirou a patadas e que a envolveu para un lado?

El Correo Gallego titula (Luns, 19): "Exitosa xornada de bombardeos da OTAN en territorio serbio. O bon tempo permitiu aos avións acadar un total de 36 obxetivos militares". A nota está redactada no mesmo **estilo** que un partido vitorioso do Compostela. A ilustración é a dunha refinería bombardeada, co fume extendéndose por riba dos edificios dunha cidade. Esas bombas "exitosas" representan mortos, familias desfeitas, nenos guillotinaos. ♦

Gardando civilizadamente o tráfico

Escribo esta pequena reflexión en base aos feitos sucedidos o pasado sábado 10 de Abril de 1999 aló polo sur, na provincia de Sevilla onde un axente da Benemérita de Tráfico matou dun "fortuíto" disparo a unha moza que ía con outro o cal saltárase un control de Tráfico. Para empezar é bastante inxenuo pensar que a pistola se lle disparou soa: é bastante óbvio que as armas, polo de agora, non teñen conciencia e polo cal non se accionan *per se*, cousa distinta é se lle andan a escarabellar no gatillo, abofé que é moi raro escoitar que unha pistola se lle dispare a calquer axente da orde pública na súa funda. Outro aspecto sobre o que tamén hai que dicir algo son as consideracións que fixeron os *mass media* do suceso: o resultado final foi exactamente o mesmo que o de calquer asasinato de ETA nos tempos nos que mataba, sen embargo non se considerou tal nin polo tanto se lle deu a pompa e publicidade que se lle daba a aqueles, vemos, que a vida dun concellal do PP semella ter moito máis valor que o de calquer cidadán do Estado Español: pero eso si, non consideremos terrorismo as agresións, tanto físicas como intimidatorias, das forzas da orde pública; en fin, non sei que nome se lle debe dar a tales abusos, que o Estado teña o monopolio do uso da violencia (*Max Weber dixit*) non quere dicir de ningún modo que o teña que usar, e menos nunha sociedade cuns firmes valores na democracia. Como último punto creo conviñe referirme á imaxe que ten a sociedade deste organismo público e pagado, non se esqueza, con cartos de todos, neste punto é de sobra sabido por todos que os coches blancos e verdes só infunden temor, medo, é esa a súa misión? coído que non, mais a pregunta queda aí, e isto enténdese por ese medo fóbico que lle temos ás multas: as multas son

É bastante inxenuo pensar que a pistola se lle disparou soa: é bastante óbvio que as armas, polo de agora, non teñen conciencia.

como un roubo feito ao amparo da lei: velaí o odiado radar que recorda a certas artimañas de caza, ou o control de alcolémia, como se por beber dous cubatas ou tres cervexas xa foras peneque perdido supoñendo un grave perigo para os teus concidadáns e para ti mesmo; isto último xa nos leva a un punto no que non me quero meter que é a irracionalidade das leis e a súa, ás veces, como esta, aínda máis bárbara aplicación. ♦

MAXI REI
(COMPOSTELA)

Macartismo

Vomitivo o artigo de XGG. Se está é a opinión da redacción, A Nosa Terra xa é A Vosa Terra. Eu marchó. ♦

XOSÉ M. VILABOA
RAFAEL VARELA

Sobre boicóts a escritores

A Bieito Iglesias escritor non o vai defender ninguén. Só a súa literatura, co cal estas palabras seguramente sobrarían. Pero un échese de noxo ao ler, de vez en vez, apostolados como o que escribiu neste semanal XGG, que máis ben semellaba unha arenga cesariana ou unha inmisericorde salmodia lanzada desde púlpitos máis libertarios ca este, e lembroume paroxismos antigos non afastados no tempo nin no espacio (obvio detalles por se acaso). Pero a cuestión non é de ningunha maneira esta.

Vaia por adiante o seguinte, que ademais de amosar certa ignorancia tamén poderá ser sinónimo de non tomar partido interesadamente: eu non lín ningunha novela de Bieito Iglesias. E vivo perfectamente; aínda é máis, téñome por lector asisado e con certa categoría entre moitos, por exemplo, viciosos literarios, que sei de seguro que non leron moito, pois se o fixeran probablemente escribirían mellor. Pero esta non é a cuestión.

Falando uns meses atrás con xente que coñece a Bieito, xa se sabía que ía presentar unha novela en castelán. Os comentarios xurdidos a raíz de esto eran desta guisa: ¿pero a onde irá este panxoliñas? ¿Que é o que pretende, triunfar en Castela?... Algúns destes máis intelixentes en canto souberon que gañara (si, X.G.G., gañou un premio en Salamanca) cambiaron o retroso e comentaron algo así como: eu xa llo dicía, que para triunfar en Galicia hai que emigrar, mira Gorbachov, mira Fidel Castro, mira Mariano Rajoy. A enveja, ese vicio tan español, e tan pouco galego. Pero esta non é tampouco a cuestión.

Eu si lle pediría a Bieito Iglesias, de quen vou ler algunha novela, que non se troque a súa conciencia que tan ben nos ten acostumbrados aos que o seguimos nos seus artigos.

¿Quen ousa meter o fociño na individualidade máis persoal que decide en que lingua escri-

bir?. ¿Quen é quen para decidir que, como e onde debe escribir alguén? ¿Hai dogmas aínda de fe acerca destas cuestións? Ao fin e ao cabo eu teño pouca idade e a miña feble experiencia no mundo indicábame que estes temas estaban máis que superados. En definitiva, cando estean superados seguro que o estado da lingua estará completamente arranxado; mentres, non. Mais a cuestión non é esta.

¿Ousa alguén discutir o valor intrínsecamente monetario que supón para unha persoa que pretende vivir do que máis lle gusta -neste caso, escribir- de cinco millóns de pesetas? Xuro que se alguén me garante que se me dará un premio de catro por escribir unha novela en arameo, mañá mesmo empezo coas pasantías. Eso si, por respecto á lingua galega, a que aloumimo moi dentro, tratarei de que algunha editorial marxinal ma publique na miña lingua. Pero aquí non está a cuestión.

X.G.G. escribiu que do que se trataba era de increpar. Este verbo provén do latín *increpare*, que significa literalmente alzar a voz contra alguén, pero tamén significa facerse público; ¡ai terrible ambigüidade do traductor de latín! E está moi ben levantar a voz, pero non tanto izala a modo de bandeira para desprestixio dunha obra que nin sequera X. leu. Poida que despois cambie de opinión, porque eu, e péselle a quen lle pese, estou encantado de que, para non ir aos máis grandes, Tom Sharpe escribira en inglés, Flaubert en francés, Bassani en italiano, Pimentel en galego e non me avergoño de dicir que lín a Benedetti en español. Tamén vaia por diante que estou moi ledo de que Lorca, Espriu, e outros que aínda vin reflectidos nunha antoloxía que anda por aí escribisen algo en galego, anque non fosen as páxinas máis gloriosas da súa produción. E lembremos que hai unha longa tradición que nos amosa (só poño tres exemplos para non aburrir) a Dieste, Blanco Amor ou mesmo a O'Rivas escribindo tamén en español: ¿deberemos tamén desterrar a estes escritores?... Máis, seguro que tentados pola "rica" experiencia de Rivas e B. Iglesias algún que outro se verá tentado a gañar algún premio noutra idioma. ¿Que diría X.G.G. entón, se por poñer un exemplo, un día vai e Xurxo Borrazás gaña un premio en inglés? ¿Que pasaría se Suso de Toro gañao en croata? ¿Cómo se podería catalogar o pecado que cometería Seixas gañando un premio en portugués, venial ou mortal? O importante, desde o meu punto de vista, é a conciencia. E a conciencia é un ser persoal e intransferible que debe ser alimentado coa carne succulenta das distintas vitorias que a vida nos vai dando en todos os ámbitos, coa única condición de non cambiar de estado para tela acougada. Eu si lle pediría a Bieito Iglesias, de quen vou ler algunha novela, que non se troque a súa conciencia que tan ben nos ten acostumbrados aos que o seguimos nos seus artigos. E se se lle arrepción e cambia, alá el. A cuestión é que cadaquén escriba na lingua que lle peta e fai do seu cu un pandeiro. Esa debe ser a base para que a nosa lingua sexa de verdade *unha, lingua e libre*. ♦

RAUL GÓMEZ PATO

PRESENTACIÓN

EN
SANTIAGO

DE
"XORNALISMO IRMANDIÑO"
de Roberto Blanco Torres

DE EDICIÓN A NOSA TERRA

XOVES 29 DE ABRIL ÁS 19 HORAS NA AULA 2 DA FACULTADE DE XORNALISMO COA INTERVENCIÓN DE
MARCOS SEIXO PASTOR, Editor do libro,
GUSTAVO LUCA DE TENA, e
X. ENRIQUE ACUÑA.

Organiza
Comités Abertos de Facultade

A ALDEA GLOBAL

está aberta ás vosas
colaboracións, débense incluír
o nome e apelidos.
**Os textos non deben exceder
as 45 liñas.**

**Agora tamén pode dirixir
os envíos para esta sección
polo correo electrónico:
antpcg@arrakis.es**

Envíos a:
**A ALDEA GLOBAL
A NOSA TERRA**
Apart. 1.371 36200 Vigo
ou através do Fax:
(986) 22 31 01

A Académia reclama un aumento do galego nos medios e afirma que informar só en castelán 'falsea a realidade'

Solicita aos directores que cada ano se incremente un 10%

♦ C.V.

O presidente da Académia, Francisco Fernández del Riego ven de remitir unha carta aos directores dos medios de comunicación na que mostra a preocupación pola presenza "residual" do galego en prensa, rádio e televisión e solicita "un aumento do galego equivalente a un 10% anual ata acadar a proporción de uso permanente ou ocasional do galego que os datos do *Mapa Sociolingüístico de Galicia* revelan". O contido da carta convértea nun documento de grande importancia na historia da Académia.

Fernández del Riego faise eco, coa emisión da circular, dun acordo adoptado pola Académia Galega na sesión celebrada o día nove de Abril na que se valorou que o galego non está nos medios nunha medida que se corresponde "ós niveis de comprensión e uso da nosa lingua -segundo os datos do *Mapa Sociolingüístico de Galicia* desta Académia- nin á aceptación comercial -que evidenciaron os estudos de mercado promovidos polo Consello da Cultura Galega".

Paradoxo democrático

Fala o presidente da Académia dun "paradoxo democrático" que "produce preocupación porque a marxinação, prolongándose no tempo, convértese nunha ameaza, por máis que sexa inconsciente, á pervivencia da lingua propia de Galicia". Fai mención así o texto do proceso que levou do "uso espontáneo do galego dou-

Francisco Fernández del Riego, Presidente da Académia.

A.N.T.

tros tempos a un uso pagado ou subvencionado pero que segue sendo tan residual como era".

Despois de mentar como o galego se preservou nos fogares, convertidos en "reducto inaccesible ó poder militar, xurídico e executivo do Estado e, en parte, tamén ó poder eclesiástico", observa agora que os medios, lonxe de contribuir á normalización, estanse a converter nunha "agresión" contra a lingua. "As novísimas ferramentas do xornalismo escrito e audiovisual permítenlle á lingua castelá penetrar sen interferencia e sen pausa no máis íntimo da vida familiar e, polo tanto, cunha forza

que nunca lle dera a coalición secular de tódolos poderes xuntos" continua a carta do presidente da Académia.

Del Riego denuncia que "comunicar a cotío só ou case só en castelán en Galicia equivale a poñerlles ós galegos un espello que lles di, día a día, que o castelán é a única ou principal lingua de todos eles. Informar en castelán do que se produciu en galego ou do que ós Medios chegou en galego non é tanto desatende-lo que sabemos con certeza estatística da extensión da lingua e da súa aceptación mercantil, como falsear unha realidade". Anuncia a Académia que

tamén se vai dirixir a todos os outros ámbitos que, en certa medida, provocan o comportamento dos medios de comunicación -que "espellan as actitudes" doutros sectores como a Igrexa ou o ensino- con respecto da lingua.

Despois da argumentación e a denuncia do estado da cuestión, Fernández del Riego propón un compromiso "desde o realismo" que se materializaría no aumento da presenza do galego dun 10% anual e reclama dos poderes públicos que "as subvencións ós Medios condicionen un aumento do uso da lingua propia de Galicia". ♦

O plenário ampliará a trinta os seus membros

A comezos de Maio someterase a votación no plenário da Académia Galega o proxecto de Estatuto elaborado e debatido xa por unha comisión interna. O texto articulado recolle a ampliación a trinta o número de académicos, respondendo a unha demanda reclamada en especial polo mundo da literatura, moi pouco representado na institución.

A Académia incorporará o cambio de nome sen que figure de maneira expresa nos novos estatutos. A dependencia do Ministerio de Educación e Cultura obriga a que calquer modificación estatutaria ou mesmo da súa denominación conte co visto bo de Madrid. Se os académicos aproban a comezos do próximo mes o texto que a comisión remite ao plenário será o ministro

Mariano Raxoi quen teña que rubricar a súa aprobación a meio da emisión dun decreto. O Ministro ten así competencia para dar marcha atrás ao regulamento do organismo, feito extraordinario pero que xa se ten producido.

No novo regulamento que, con toda posibilidade, quedará aprobado pola Académia a comezos do próximo mes existen poucas variacións con respecto ao que está a ser o seu funcionamento habitual. O debate, que ven de vello, de se a Académia ten que ser exclusivamente de lingua ou debe incorporar diferentes áreas da cultura, zánxase no texto articulado recoñecendo a pluralidade de disciplinas, habida conta ademais da presenza de recoñecidos profesionais de áreas distintas ás lingüísticas, entre os

que se atopan os historiadores que forman parte tamén da súa directiva. Atrás quedou así a posibilidade de que a institución se pasase a denominar Académia Galega da Lingua, defendida no seu día en *A Nosa Terra* por Carlos Casares e que contaría co apoio de boa parte dos lingüistas que conforman o grupo maioritario dos académicos. No entanto, o artigo dous dos novos Estatutos recollerá nos obxectivos da institución, de maneira especial e exclusiva, a adicación e preocupación pola lingua.

Será así a ampliación do número de académicos a novidade máis salientábel do novo regulamento da institución. A escasa presenza de escritores entre os seus membros adiviña unha renovación -aínda que menos ampla do que se

ten demandado- nese camiño e son varios os nomes da literatura que desde hai tempo se teñen barrallado para ocupar os que serán novos sillóns da Académia. Ábrese tamén a oportunidade para ampliar o número de mulleres que forman parte da institución xa que até o momento só conta entre os seus membros coa escritora Luz Pozo Garza. Unha vez están lendo o seu discurso de ingreso, ou anunciaron a súa lectura en breve, de todos os nomes pendentes desde hai ben tempo de ocupar os postos vacantes as posibilidades de entrada de membros designados de novo eran cativas. Se os académicos aproban o mes próximo o novo texto articulado e o Ministerio procede a confirmalo mediante un decreto, comezaráse un proceso de elección dos que serán os novos académicos. ♦

LOIES DIÉGUEZ

Había anos que non nos ofrecía mostra da súa obra. A última vimo-la nunha entidade bancaria da Praza de Ferrol de Lugo. Eran, daquela, debuxos sobre todo, perfis limpos, en tinta, da nosa muralla. e que expresividade acadaban. Na sala Almirante, outra vez en Lugo, estes días, traí-nos desnudos, bodegóns e paisaxes, e citamos só o que a nós máis nos gustou, pois amplia a temática dun xeito xeneroso.

Longo e ascendente é o camiño pictórico de Blas Lourés, desde aquela alonxada data en que vimos, por primeira vez, na casa de Manuel María, en Monforte, un retrato de Saleta, en cores planas e avermelladas, cunha xanela ao fondo cremos lembrar e no seu oco o tronco dunha árbore. A partir dela fomos parciais do pintor, e seguimo-lo.

Cunha concepción moi galega da pintura, e con intelixente aprendizaxe de tantas escolas -Maside, Seoane, Picasso, Braque, os pintores de Lugo...- compón nesta exposición toda unha homenaxe aos maiores monumentos da nosa natureza, do noso ser. Así, o Miño repete-se nos cuadros espellando prata baixo os lombos imponentes das montañas de Chantada, ou o Sil pola Ribeira Sacra. Os montes din escuros na suave brétema das valigotas ou, ás veces, alumean-se coas tímidas cores das flores do toxo ou da arce. Pero tamén os montes poden estar avermellados ou romper en azuis misturados. E sempre o camiño, o vieiro lostregando claro entre o adivinado arboreado ou os perfilados socalcos do viñado. E cando falamos dos reflexos do Miño, da vida que neles se concentra, estoupa o poema e a homenaxe, e un nome, Manuel María, que o Blas leva no seu corazón e na súa paleta. Dicimos-llo así e el abre o sorriso e move a cabeza repetidamente.

Courel tamén é azul, ou vermello, morado ás veces, e non na multiplicación do colorido, senón na súa racionalización. Vemos os seus cumes -"Courel dos Tesos Cumes que ollan de lonxe"- como palleiros ou medas refeitas no maxin do pintor. Xa os camiños se perden agora entre a masa das pinceladas verde-escuro. A Serra vén-se contra nós. Pero aboia unha persoal mirada ao transformar o monte en liñas e manchas rompedoras da tarxeta postal. E volve o poema. Vemos a Novoneira aquí, nos cadros, dando-lle a volta á palabra, expresiva, nua, fuxidora. O Blas pasou longas tardes en compañía do poeta andando o Courel. Máis que na súa bota, meteu-se no seu maxin, pois inqueda el, prefería xogar ás cartas na cantina de Parada. Era o xeito de completar a paisaxe, pois a paisaxe, se non se humaniza, volve-se fría ou é imaxe que se borra. Non resulta iso idea nosa. É o que nos din estes cuadros coa cor dunha acesa poesía. ♦

■ Un século de cinema en Mondoñedo

En Mondoñedo celebran o centenario da primeira proxección cinematográfica e homenaxean, ao mesmo tempo, ao cineasta Vitoriano López García. Do 27 ao 30 de Abril celébranse as xornadas "Un século de cine en Mondoñedo" con catro mesas redondas sobre o cine en Mondoñedo e na Galiza. O 27 proxéctase *Un viaxe por Galicia*, musicada en directo pola Escola de Mondoñedo, ao día seguinte *Mamasunción*, e o Xoves 29 *Fis-terra*, contando coa presenza do seu director Xabier Villaverde e dos actores Enrique Alcides e Elena Anaya. Para o día 30 está previsto o acto de clausura cunha homenaxe a Vi-

toriano López, no que interveñen Xosé Luis Cabo, Luis García Berlanga, Dionísio Gamallo e Manuel Xavier Loira Rúa.

López foi fundador e director do *Instituto de Investigacións e Experiencias Cinematográficas*, que mais tarde se denominaría Escola Oficial de Cinematografía. Tivo como alumnos a recoñecidos directores como Juan Antonio Bardem, Carlos Saura, José Luis Borau e Luis García Berlanga. Autor de diversos libros, foi tamén director da revista *Cine experimental*. En 1990 recibiu o premio de honra na cerimonia dos Goya, da man do seu amigo e alumno García Berlanga. ♦

Xavier Villaverde.

■ Xornadas sobre Castelao en Compostela

Comezaron o 14 de Abril na facultade de Xornalismo de Compostela as xornadas que a Fundación Castelao e a organización estudantil MEU organizan centradas na figura do político e escritor de Rianxo. Rematan o 22 de Abril unha conferencia sobre "O legado ideolóxico de Castelao e o galeguismo político desde os anos sesenta", por Xosé Ramón Quintana. ♦

■ Reciben un premio pola recuperación da regueifa

Un representante do centro cultural e viciñal do barrio vigués de Valadares recolleu o pasado 14 de Abril en Madrid un acesit do certame *Joven y Brillante*, que convoca unha coñecida marca de güisqui, pola recuperación da regueifa. Desde o centro viciñal recuperouse esta forma de desafío cun certame anula que recolle aos vellos mestres da improvisación xunto aos novos valores. Asimesmo o día 18 constituíuse en Carballo a Asociación Oral de Galiza, "cuxo fin non é outro máis que o de defender, promover e difundir a cultura de tradición oral, nomeadamente as regueifas". ♦

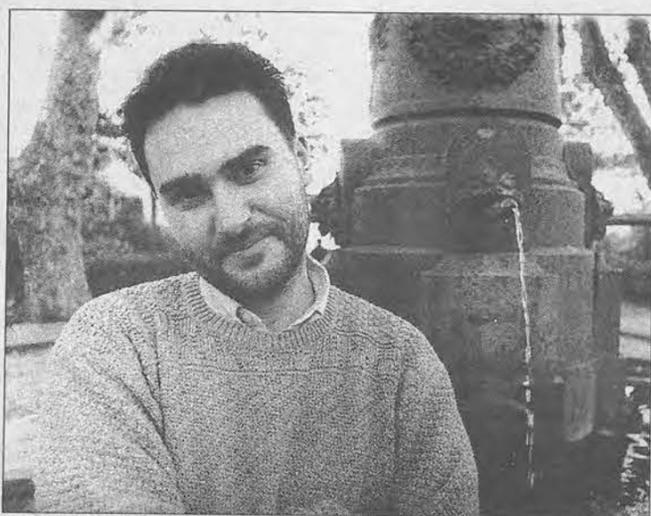
■ Animal e 7 notas 7 colores de xira pola Galiza

Os arxentinos de Animal comezaron a súa visita a Galiza cun concerto o Mércores 21 de Abril na sala A Iguana. Tamén *7 notas 7 Colores*, o grupo de hip hop liderado por Mucho Muchacho actúan o Xoves 22 na sala Nasa, ao día seguinte, na Iguana de Vigo, e o Sábado

24 no Punto 3 da Coruña. O seu tema máis coñecido, *Con esos ojitos*, foi incluído por Fernando de León na banda sonora da súa película *Barrio*. ♦

■ Lenzos de Van Gogh, Picasso e Renoir no CGAC

Até o 25 de Xullo pódese visitar no Centro Galego de Arte Contemporánea, en Compostela, a exposición *Do impresionismo ao fauvismo. A pintura do cambio de século en París*. A mostra recolle cuarenta e dous lenzos da colección "Carmen Thyssen-Bornemisza", entre os que se atopan cadros de Van Gogh, Toulouse Lautrec, Degas, Matisse, Monet, Renoir, Gauguin e Picasso. Patrocinada pola Fundación *Caixa Galicia*, a mostra reúne por pri-

Miguelanxo Prado, creador do personaxe do Xabarin.

■ O Xabarin cumpre cinco anos con perto de 100.000 sócios

Coa edición dun quinto compacto musical que reuna os existos do programa, os responsábeis do *Xabarin Club* celebran o quinto aniversario do nacemento do espazo da TVG, que xa conta con perto de cen mil sócios. O programa amplía o seu horario á mañán, de 8:00 a 8:45. O vindeiro 17 de Maio a TVG emitirá un adianto de *Os vixiantes do Camiño*, unha serie de animación a partir dos deseños de Miguelanxo Prado cuxo protagonista é o Xabarin. O debuxante da Coruña é o creador do personaxe mentres que Suso Iglesias é o responsable do programa, que se convertiu nun meio de promoción do rock en galego ao convidar a dúcias de grupos a gravar temas expresamente para o espazo televisivo. ♦

integrantes do grupo viven en diferentes puntos do país, impide a volta aos escenarios. ♦

■ Tres novelas galegas compiten polo premio Abril

Tres novelas en galego, catro en castelán, tres en catalán e unha en euskera son as finalistas do Premio *Abril*, que falla o 28 de Abril en Madrid. O premio, que está dotado con tres millóns de pesetas e a publicación simultánea do libro en galego, catalán, basco, asturiano, aragonés e castelán, está convocado por Editores Asociados, un grupo do que forma parte a editorial Galaxia, e por Ambito Cultural do Corte Inglés. ♦

■ Música, fútbol e ecoloxía 'en defensa da lingua'

Rematan o 24 de Abril as *Jornadas em Defesa da Língua*, que chegan a súa segunda edición organizadas polo *Movimento Defesa da Língua*, e a *Asemblea Reintegracionista Bonaval*, entre outros colectivos. As xornadas celébranse entre a facultade de Historia e o pub Sá do Penal, e aunan música, deportes e ecoloxía. O Xoves 22 de Abril apréséntanse publicacións alternativas ás oito da tarde na facultade de Historia e o Sábado 24, a partir das doce, na carballreira de San Lourenzo, lévase a cabo un paseo ornitolóxico, un xantar popular e un campeonato de fútbol sala. ♦

■ Fondos de Rodrigues Lapa para a Fundación Penzol

Máis de dous mil volumes foron entregados polo fillo e neto de Rodrigues Lapa o Luns 19 de Abril á Fundación Penzol, nun acto coa presenza de Francisco Fernández del Riego, Alfonso Zulueta e Xaime Illa Couto. Os fondos entregados son principalmente coleccións de revistas especializadas en filoloxía que foi compilando o autor de *Canigas de escarneo e mal dizer*, que morreu en 1989 na vila portuguesa de Anadia, onde nacera. ♦

■ Os estudantes de Arquitectura contra a destrución dos cascos históricos

A delegación de alumnos da Escola da Arquitectura da Coruña están organizando unha serie de

conferencias "con motivo da progresiva destrución e deterioro dos cascos históricos das cidades e vilas galegas". O Mércores 21 de Abril Eloi Rodríguez, historiados e presidente da comisión independente por Padrón, falou sobre a degradación do casco histórico desta vila. A iniciativa da Escola coincide coa actuación do goberno local da Coruña para substituír os empedrados históricos das ruas da cidade, o cal moticou a constitución dunha plataforma viciñal que se opon a este cámbio. ♦

■ Festa de Galiza Nova polo 25 de Abril

Os rapaces de *Galiza Nova* festexan o aniversario da Revolución dos Cravos en Vigo cunha festa no pub A Gaita Grileira. Con esta iniciativa súmanse a outras conmemoracións do país. A festa comeza ás dez e media e haberá música e troula durante un bon anaco. ♦

Mabel Rivera, Presidenta da Asociación de Actores.

■ Os actores contra a programación teatral do Xacobeo

Incluír no Xacobeo programacións que xa existían en tempadas anteriores é un engano, segundo denuncia a *Asociación de Actores, Directores e Técnicos de Escena*, que amosa a súa disconformidade coa marxinalización á que está sometida o teatro. A asociación sinala ao Igaem como primeiro culpábel desta situación e non entende como "un organismo que se criou para a potenciación da escena galega, en casos de flagrante discriminación foma este, parece simplemente que non existe, ou, peor aínda, existe soamente para comportarse como correa de transmisión das conveniencias políticas e propagandísticas da consellaría de Cultura e non como o organismo autónomo e específico que é por lei e que debería xustificar a súa existencia". A asociación sumarase ás accións de protestas que se leven a cabo. ♦

Leituras

Mándame os padriños

Estamos lidando coa peor cousa que hai no mundo, e o seu nome é necidade.

CHESTERTON

Dou contestación ó artigo de X.G. Gómez no que "incepta" a catro escritores, entre os que figuro no presenteiro, con foto e todo. Falando mal e pronto (Falando ben o idioma dos meus veciños, académicos da lingua) debería retrucar: ¡Búfame no cu!. Dado que esta réplica pode resultar opaca engadirei unhas consideracións.:

1. Afirma Gómez que teño pensamentos impuros, como o de saír nas televisións -españolas, enténdese-. Esgotei ás cheas o cuarto de hora de notoriedade que Warhol concede a todo bicho vivente. Os 10 anos matei o verme da celebridade mediática, cando me sacaron na *Región* por gañar un certame para *niños buenos estudiantes* e me obsequiou o Marqués de Alta Gracia, á sazón presidente provincial con 2.000 pts. e un tomo sobre a mellora da raza rubia galega. Pero si tivese un programa en C+, ¿sería un réprobo?

2. Afirma Gómez que, anque pinte a cana verde, xamais se me recoñecerá ultra Padornelo. Sospeita incluso que, ós membros do xurado do *Cidade de Salamanca*, que escolleron a miña novela entre moitas, xa se lles foi do acordo tal minudencia. Non cabe postular a incapacidade conxénita dos nados aquí para interesar a públicos foráneos -de facto, hai escritores de nós entre os super-

CAL

vendas en castelán-, de modo que o menosprezo atinxe só ós catro autores increpados e a min en particular. Quedo á recíproca, pois considero unha nulidade intelectual ó X.G. das polainas.

3. Afirma Gómez que a avidez de gloria -eventualmente de cartos- nos perde. Curiosamente, non ataca a aqueles que gozan de sona -merecida- no cotarro das letras e da retribución conseguinte. Porque, coa prudencia do covarde, atense ó principio de que é máis fácil mexar para baixo que para riba. Elíxeme entre os chibos expiatorios, anque non

me beneficie do tinglado cultural (?) da Xunta nin sexa oráculo nos principais medios de comunicación galaicos, inda que manteña posicións críticas co poder (Remítome ás colaboracións en *Tempos* ou *Luzes*), polo gravísimo delito de concursar nun premio sen recomendación, desde o anonimato, por gañalo cos únicos méritos da obra mesma.

4. Afirma Gómez, que incorrendo no bilingüismo, pouco menos que traizo a patria. El incorre en contradición xa que, se produzo libros tan prescindibles, o sistema literario galego ha de celebrar que

non continúe luxándoo. ¿Quen che di que isto non responde a unha estratagem de quintacolumnista, destinada a desacreditar as letras españolas inoculándolles novelas matute? Pensaba que a salvación viría de asentir a industria editorial, de crear un público, unha crítica que separe o gran do cornecelo, medios de masas afectos á galegitude. Agora, se o destino patrio descansa sobre as miñas costas, estou decidido non xa a inmolarme como autor, tamén a que se dispoña do meu ser e facenda, a cantarlle boleros a Galicia: "Cuando quieras quitarme la vida"... Se escribise artigos en castelán nun diario madrileño, sería bilingüe!

5. Afirma Gómez que non sabemos para qué escribimos. Eu sei e poño a fe en obras. Aspiro a escribir cómo e do que me saia de dentro, á marxe da política da literatura.

Afirma Gómez que non sabemos para qué escribimos. Eu sei e poño a fe en obras.

Caso de que os lectores galegos atendan a proposta fascista de boicó do señor Queimacasas, terrei que exiliarme no castelán. Pertenzo a unha estirpe que leva catro voces azanchoando por América e Suíza. Comparado con éxodo tal, o dextero idiomático éche unha broma.

P.S. A novela premiada en Salamanca contén un chiste sobre X.G. Gómez. Que vostedes o rían ben. ♦

BIEITO IGLESIAS

conta de libros

Comedia frívola para xente séria

Para Miguel Romero esta é a segunda vez que se enfrenta ao texto *The importance of being Earnest*, de Oscar Wilde, tras a tradución que fixo en 1982 para a Escola Dramática Galega. Ernest. Comedia frívola para xente séria sae agora na biblioteca Francisco Pillado Mayor revisada por Romero co resultado dunha "tradución nova" para esta peza na que Wilde plasma as súas propias dificultades para vivir nun ambiente, o da alta sociedade, desprezable á vez que necesario. A edición é bilingüe. ♦

Poesía que di non

Podería Raul Gómez Pato calar a súa voz pero prefire dicir non. *Choiva, vapor e velocidade*, en Positivas, recolle versos ao fillo de narco que leva o nome de Jonatan, á rapaza coa que quería falar na excursión do instituto e aos vellos con lembranzas de penuria que queiman a pensión nas tragaperras. "Da miña patria/Sempre ofrezco a mesma foto/Que se me presentou alá, en Ponteareas:/Un cumio de edificios,/Agazapados, tigres axexantes,/Dispostos a engulir unhas casopas/De colmo, pedra e néboa./Mentres, un home pasaba en Mo-bilette/Coa súa muller acompañándoo./Sentada de esguello no asento./Cunha man suxeitando o peito do marido/E coa outra termandoo dun paraugas aberto/Para tapar as súas cacholas./Choiva, vapor e velocidade". ♦

Polifonia da ofrenda aos franceses

Con edición e prólogo de Xesús Alonso Montero publícase *Ofrenda a los franceses*, o poema escrito por Lorenzo Varela o día despois da liberación de París en 1944. As traducións, entre elas ao galego, xaponés, romanés, danés, alemán e euskera, foron feitas expresamente para este volume de Edicións do Castro. ♦

Pegada de Maruxa Villanueva na casa de Rosalia

Maruxa na casa-museo de Rosalia é o título do volume que ven de editar a fundación que leva o nome da poeta en Padrón. Villanueva, que faleceu o pasado mes de Novembro, levaba sendo gardesa desta casa desde o ano 1971, na que recibiu e guiou a moreas de visitantes. Para eles eran as explicacións sobre a vida e obra de Rosalia, ilustrada coas declamacións de Maruxa. Actriz da emigración, recibiu a homenaxe das xentes do teatro cun premio de honra na recente edición dos premios María Casares. ♦

NARRATIVA

X. L. Méndez Ferrín
No ventre do silencio

Compostela, 1956:

Universidade, igrexa, rancia aristocracia, clase media ilustrada, estrato popular...

A riqueza de descrições, a extensa galería de personaxes, o dominio dunha linguaxe prodixiosa fan de *No ventre do silencio* un dos cumes da narrativa contemporánea.

Unha novela coral para pechar o século.

XERAI S

Premio EIXO ATLÁNTICO de narrativa galega e portuguesa

OPINIÓN

A CONEXIÓN LUIS BUÑUEL - CARLOS VELO

RELATORIO DUNHA AMIZADE A PARTIRES DE "LAS HURDES / TIERRA SIN PAN"

En permanente estado de reconstrucción da memoria audiovisual do país, faise necesario lembrar como as traxectorias de ambos cineastas teñen algunhas cousas en común. Estiveron vencellados á Residencia de Estudiantes en Madrid, apoiaron con entusiasmo á República, padeceron exilio, foron activos antifranquistas e finalmente coincidirían en México. E aínda que o galego adicou a súa vida con preferencia ao cine documental, á docencia e ás novas tecnoloxías audiovisuais, e o aragonés ao cine argumental case en exclusiva, ambos pasaron tamén por unha etapa na que fixeron películas "comerciais" coa intención de alimentar proxectos mellores. Neste último caso, o balance de Buñuel superou amplamente ao de Velo, pero iso xa case é o de menos. Hai unha fonda relación persoal e profesional aínda pouco coñecida que tentarei resumir. As posibles analoxías entre "Las Hurdes/Tierra sin pan" e "Galicia", aportan agora unha nova perspectiva ao tema.

Carlos Velo (1909-1988) tivo o seu primeiro contacto con Luis Buñuel (1900-1983) cando en 1928 este pediu desde París ao Museo Nacional de Ciencias Naturales de Madrid, unhas formigas para o seu primeiro filme, e desde aquela atopáranse por varias veces nunha amizade só truncada pola morte. Max Aub, no seu interesante volume "Conversaciones con Luis Buñuel" (Aguilar, 1984) recolle unha ampla entrevista co documentalista de Cartelle na que fai longa referencia a esa relación malia silenciar aspectos máis íntimos e menos universais. O relato dos seus encontros é particularmente substancioso, pagando a pena rememoralo a propósito da exposición "Las Hurdes. Un documental de Luis Buñuel", que actualmente acolle o Centro Galego de Arte Contemporáneo, por confirmarse unha evidente conexión entre as respectivas curtametraxes anotadas máis arriba.

■ **RELATORIO DUNHA AMIZADE.** Velo era un biólogo en prácticas cando recibiu do seu superior no Museo, o insólito encargo das formigas. Seica que do mesmo tipo das solicitadas podíanse atopar nas aforas da capital francesa, pero ao solicitante non lle gustaban por "pouco rabexosas". Foise ao Guadarrama, recolleunas, meteunas nun toco empodrecido e humedecido, envolveunas nun saco e mandoullas polo tren. Esas formigas saen en "Un can andaluz". Cando en 1933, Buñuel regresa a Madrid e asume con Urgoiti a creación da productora *Filmófono*, o galego xa andaba a voltas coa idea de adicarse ao documental profesional. Foi xustamente nos talleres *Filmófono* onde filmaría a secuencia final da súa curtametraxe "Felipe II y El Escorial", na que mesturando osos e polvos de talco a xeito da tumba profanada do rei, pretendía simbolizar a caída da monarquía. Buñuel asistiu á rodaxe e divertíuse moito co recurso elixido.

Xa era Velo un documentalista de certo prestixio cando acontece a Guerra Civil. O maño regresa a Francia e el acubíllase primeiro por terras segovianas, despois en Cartelle e máis tarde en Lobeira, antes de pasar a Sevilla con destino a Marrocos para facer "Romancero marroquí". Xa deixara rematada "Galicia", que nunca chegaría a ver sobre unha pantalla, cando corre o rumor do seu asasinato, vítima da represión falanxista. Buñuel sabe do conto e non tén dificultade en convencer ao xurado da Exposición Internacional de París de 1937 para que "Galicia" (exhibida xunto a outras curtametraxes, incluídas algunhas do propio tándem Velo-Mantilla) reciba o Diploma de Honra. A débeda de agradecemento do galego será eterna, pero non voltarían a encontrarse ata os anos cincuenta e máis en concreto xa cando o segundo fai en 1958 "Nazarín" para Manuel Barbachano, con Carlos Velo supervisando a produción. Como é costume as relacións entre director e produtor son tensas, e tócalle o papel de mediador. A rodaxe deu pé a xugosas anécdotas que non son do caso, pero o tema complícase cando o realizador négase a viaxar a Cannes para defender a película diante da crítica. Unha vez máis deberá intervir Velo pero non conseguirá aplacar o enfado de Barbachano. Sen embargo o incidente non

MIGUEL ANXO
FERNÁNDEZ

afecta á relación entre ambos cineastas que coincidirán en numerosos foros, á parte de visitarse con frecuencia. Será nesa etapa de amizade estreita, cando o de Cartelle lle fale de Prisciliano e de Galicia, para anunciarlle o de Calanda que algún día fará algo sobre o tema (a película sería "A Vía Láctea", cuns planos de Compostela filmados pola segunda unidade).

Velo, en México, entre Gabriel García Márquez, Luis Buñuel e a dona deste Jeanne Rucar.

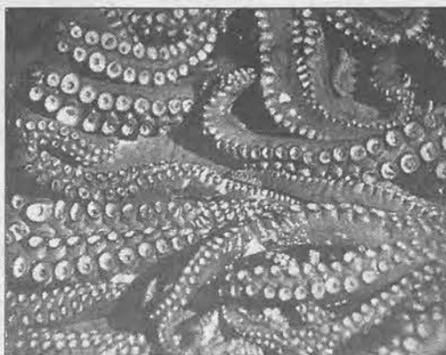
‘Mágoa que as circunstancias da Guerra e o descoido padecido polo patrimonio audiovisual, nos impidan o disfrute da versión completa de "Galicia"’

Xa en 1969, o Cine Club de Economía da Universidade de México organiza a Antoloxía "Buñuel 1928-68" na que Velo será un dos ponentes-apresentadores. E 1975, cando este funda o Centro de Capacitación Cinematográfica, o aragonés aceptará ser o presidente de honra e accederá a manter encontros cos futuros alumnos. Dous anos despois acontece na vida do noso paisano o seu lamentable incidente con Margarita López Portillo (irmá do Presidente Portillo e responsábel oficial da política cinematográfica) para rematar inxustamente na cadea acusado de malversación de fondos. O encadeado non aceptará deixar a cadea mentres persistan as acusacións pero logo enteirarse que Buñuel falou co Fiscal xeral para interceder e avaliar a súa inocencia. O director de "Torero!" foi agradecerlle o xesto pero Buñuel negoullo con rotundidade. O autor de "Viridiana" era un home pouco amigo de frivolidades, malia ser coñecida a súa xenerosidade ilimitada.

Cando por fin accedeu a que lle montasen unha festa de cumpleaños, Velo lograría meter as súas cámaras na casa filmando un documento único presentado como "Homenaxe a Luis Buñuel" no conxunto de vídeos "Os republicanos españoles no exilio" producidos en 1983 para o Ministerio de Cultura español. Foi o mellor de recordar ao amigo e tamén ao mestre, proba dunha afecto nunca atrancado.

■ **DE "LAS HURDES / TIERRA SIN PAN" A "GALICIA".** Era lóxico que Luis Buñuel premiara en París a "Galicia" de Carlos Velo como parece natural que este coñecese "Las Hurdes/Tierra sin pan" para tomalo como unha referencia máis á hora de afrontar unha curtametraxe sobre o seu país. Sen embargo, nin o

Fotograma de "Galicia / Finisterre", de Carlos Velo.

gran documentalista ourensán admitiu esa influencia (falou sempre de Flaherty, Pudonkin ou Dovjenko), nin os analistas da época estableceron conexión entre ambas, ata certo punto comprensible polos atrancos padecidos pola película para estrearse e pola campaña contraria que lle montaron desde o poder.

Co gallo da exposición "Las Hurdes. Un documental de Luis Buñuel" no C.G.A.C. compostelán, compartín mesa redonda co comisario da mostra, Javier Herrera, e co primeiro experto na obra do aragonés, Agustín Sánchez Vidal. A miña presenza pretendía establecer a "conexión" Buñuel-Velo a partires de "Galicia", documental lamentablemente perdida da que só conservamos a metade da metraje nunha copia en casete de calidade moi limitada. Excuso dicir que os conturios descoñecían "Galicia" por non conservarse copia na Filmoteca Española, e que ficaron asombrados das súas imaxes. Ambos afirmaron sentirse atraídos en adiante pola obra de Velo, considerado a máis como o mellor documentalista español da República xunto ao seu colaborador Fernando Mantilla, máis produtor que director.

Javier Herrera anotou as influencias plásticas que Velo puido tirar de Buñuel xa desde os primeiros planos nos que ambos presentan, nunha grande panorámica, o marco xeográfico da acción, e tamén na intención antropolóxica, nos apuntes costumistas e ata na idea da planificación. Pola súa banda, Sánchez Vidal amosou a súa sorpresa pola evidente influencia dos mestres soviéticos no trazado dalgunhas secuencias e sobre todo na sombra do compositor Prokofiev no uso da banda sonora de Rodolfo Halffter. Quedaba claro que "Galicia", filmada en 1935, podía considerarse o alongamento natural de "Las Hurdes/Tierra sin pan", feita dous antes.

Obviamente hai contrastes entre ambas, sobre todo no enfoque global. O aragonés achegouse a aquela paraxe extremeña levado por criterios ideolóxicos (comprometido coa República), estéticos (viña de deixar o surrealismo) e mesmo humanistas (a pretensión de retratar a deprimente realidade daquelas xentes). No caso de Velo movíase quizais os mesmos obxectivos pero a maiores era tamén a visión da propia terra en ollos dun galeguista, quizais daquela non abertamente comprometido co nacionalismo pero tampouco alleo aos seus postulados. Mentres Buñuel non dubidou en "reconstruír" aspectos da súa película (mercou unha cabra para filmar o seu despenado e ensaiou escenas cos paisanos...), non parece que o galego fixese o mesmo por contrario á súa filosofía de documentalista e amosar coas cámaras a realidade sen recurrir ao artificio (asesorouse con Dieste, Xocas, Bal e Gay ou mesmo Castelao).

Finalmente Buñuel atopárase no 1937 con "Galicia" en París. Aquel acto, e mesmo a presenza activa de Buñuel á fronte do xurado, tiña como fin último solidarizarse coa República española, pero o Diploma de Honra foi para Velo por méritos. Coa intención de restalos, contou o premiado que no galardón influíu o comentario xeralizado da súa morte en España baixo a represión, pero resulta evidente que non foi así. Certo que o texto en "off" engadido por Mantilla insiste na tese da solidariedade para co goberno democrático, pero é máis certo aínda que Buñuel mirou en "Galicia" a prolongación natural do pretendido con "Las Hurdes/Tierra sin pan", imaxes cheas de verdade, servidas cun senso visual absolutamente anovador e de altura. Mágoa que as circunstancias da Guerra Civil e o descoido padecido durante anos polo patrimonio audiovisual, nos impidan o disfrute da versión completa de "Galicia". Se algún día acontece a milagre, Carlos Velo verá restituída a súa labor e reforzado o seu prestixio a alturas do seu amigo e admirado Luis Buñuel en "Las Hurdes/Tierra sin pan". ♦

A Psicofónica de Conxo convida ao espectador á 'cidade mental'

Comezan unha xira por distintas salas co espectáculo musical *Psicópolis*

♦♦ P. BERGANTIÑOS

A música, o vídeo, a performance, a poesía e a acción teatral combínanse nunha "viaxe fantástica polas ruas de *Psicópolis*, onde nada é o que parece e todo cámbia a cada instante". Trátase do espectáculo inaugural da *Psicofónica de Conxo*, unha factoría musical e creativa que leva máis de dez anos traballando e que agora súben aos cenários para presentar un espectáculo audiovisual co que mostrar ao público a "cidade mental".

A *Psicofónica de Conxo* está formada polos músicos-intérpretes Fran Pérez, Suso Alonso, Xavier Olite, Carlos Santiago, Marcos Teira e Pepe Sendón. Durante máis de unha década traballaron en distintos proxectos relacionados coa música escénica, formando parte de compañías teatrais como *Chévere*, pero tamén tamén de grupos de música rock como *Quindiola* ou *Nicho Varullo*. Desta volta achéganse ao público cunha proposta audiovisual que foxe dos esquemas comúns de espectáculo musical.

Os seus membros explican que *Psicópolis* "non é un concerto rock, nen unha comedia musical, nen un cabaret, nen unha ópera, nen un recital de cancións, pero utiliza técnicas comúns a todos estes xéneros para crear unha forma de expresión novidosa e desenfadada, onde as claves non son outras que a fantasía, o humor, a sátira, a festa o entretenimento e a comunicación co público".

"Ao facer composicións para teatro tratas a música de forma mimética porque ten que adecuarse a un contexto determinado. O que nos plantexamos con *Psicópolis* era facer algo no que nos puidésemos implicar sen prexuízos", explica Pepe Sendón. O seu punto de partida é crear un universo propio e apresentational a través dunha montaxe multimédia no que o compoñente interpretativo introdúcese nas cancións a través de recursos

A.N.T.

como a narración ou o diálogo. "Pero non é unha produción con características teatrais -engade Carlos Santiago- A música e a propia presenza do grupo compoñen a escenografía".

Deste xeito mergullan ao espectador nunha viaxe fantástica "á cidade das mil e unha ideas", na que "cada rua é un novo estado de ánimo e á volta de cada esquina a inmensa metrópole mental precipítanos en insólitas peripecias senso-

riais: a pradez dun parque, o terror dun calexón sen saída, o pulso trepidante dunha avenida, a alegría dunha festa de bairro, o enigma da rua recóndita, o rumor xordo que agroma no alcantarillado".

Para a composición dos temas botan man da guitarra, harmónica, vibrafonete, piano, teclados, baixo, programacións, sampling, instrumentos lúdicos, batería, octapad, percusión e voz. A súa posta en escena implica

tamén a participación de catro técnicos que se encargan do son, a luz, o vídeo e a montaxe.

A estrea do espectáculo completo de *Psicópolis* será no mes de Maio. Entre tanto a *Psicofónica de Conxo* ten pensado realizar distintas aparicións en público, a xeito de precampaña, nas que mostrar parte do seu traballo. Para adentrarse en *Psicópolis* cita máis próxima é o Venres 23 no local Sete Mares de Vigo. ♦

Implicados no teatro independente

Ademais de estar ligados ao grupo de teatro *Chévere* coa produción musical de varios traballos, os membros desta formación participaron na creación da *Sala Nasa* en Santiago, onde se implicaron na realización de programas, concertos, edición de discos, festivais, fanzines, talleres e cursos. Así por exemplo, como parte da *Banda da Nasa* -banda residente da sala- participaron entre 1992 e 1997, no cabaret mensual *Ultranoite*, cun repertorio propio e multixénérico e dando cobertura musical a diferentes artistas.

Coas súas producións musicais tamén colaboraron con colectivos artísticos como *A Factoría Teatro*, *Compañía Mofa e Befá*, *Compañía de María* ou o *Grupo Ollomol Tranvía*.

Asimismo, o ano pasado ano recibían o premio *Maria Casares de Teatro* á mellor música por *Orbita Mutante* -Cabaret itinerante para o grupo *Chévere*-. En 1995 foron agasallados co *Prémio Compostela de Teatro* e no 1996 co *da Crítica de Barcelona* ao mellor espectáculo musical

por *Annuns Horribilis*, ópera cómica tamén para *Chévere*. O proxecto de *Psicópolis* empezou a configurarse en Lisboa durante a celebración da *Expo 98*. Entre Maio e Outubro de 1998 participaron con outros grupos europeos no espectáculo diario *Peregrinaçao*. En colaboración con *Trigo Limpo-Producción*, cos que xa estiveran traballando en Mozambique, deron vida a unha das 12 máquinas xigantescas que cada día saían ao recinto nunha caravana na que participan 300 persoas. ♦

conta de discos

De Galicia ó ceo é o título do primeiro traballo de Antonio Seijo tras sete anos prestando o seu violín ao grupo *Milladoiro*. Recollendo as melodías populares galegas, sexan *A Rianxeira* ou outras, de autoría individual, como *Negra sombra*, reinterpretaas cunha orquestra de trece músicos entre violíns, violas, contrabaixo e violonchelo, máis frauta, percusión e a gaita de Daniel Romero. O resultado é unha nova concepción, achegada á música clásica, de temas como *Lonxe da terra*, *Muiñeira de Chantada* ou *Galopín*. Os arranxos e a orquestración son responsabilidade de Natalia Soltran. O disco foi concebido "como canteiros tentando a pedra con suaves toques, escollendo a materia prima máis pura e máis nobre". Seijo é director da orquestra de cámara "Arcos" e profesor de violín no conservatorio de Pontevedra. ♦

Motivados polas cancións de loita

Título: Motives!
Grupo: Colectivo Tactikollectif.
Edita: Ešan Ozenki.

Os combates de onte e hoxe son os que motivan ao colectivo de Toulouse *Tactikollectif*, que recompilan cancións de corte revolucionario de diferentes lugares e tempos e que voltan a reinterpretalas de xeito que o vencello entre a loita e a festa sexa máis perceptíbel. Tamén contemplan como obxectivo unir os ritmos e as revoltas do pasado coas da actualidade xa que "a canción asubíase cando non se coñece a súa letra, adaptación e se reinterpreta".

Para lanzar a súa mensaxe de dignidade reinterpretan *L'Estaca* de Lluís Llach, a italiana *Bella Ciao*, a republicana *El paso del Ebro*, a sandinista *Nicaraguíta*, a comunista *Bandiera Rossa* ou a melodía da resistencia francesa *Motives*, *le chant des partisans*. Himnos motivados, con guitarra eléctrica e acordeón e que, se antes acompañaron con alegría aos loitadores, agora pódense bailar revolucionariamente. ♦

O cor del

Revista galega
de Educación

Nº 32. Prezo: 1.000 pta.

Dirixe: Manuel Bragado.

Edita: Edicións Xerais de Galicia.

Na súa editorial a *Nova Escola Galega* pide un acordo entre as organizacións sindicais "que asumen orientacións progresistas" arredor da política de persoal no ensino, ao fío do conflito que provocou o

proceso de adscrición do profesorado. Neste número a *Coordenadora das Equipas Pico-pedagógicas de Galiza* critica a pretendida reforma do sistema de orientación. Entre outros temas,

tamén aparecen artigos sobre a escola e a sociedade da información de Manuel Bragado, Manuel Area e Xan Carlos Pardo e unha proposta da Federación de MRP de Catalunya "para construír unha coordinación estábel entre os centros educativos públicos de educación primaria e secundaria". ♦

O Correo da UNESCO

Marzo de 1999. Prezo: 620 pta.

Dirixe: René Lefort.

Edita: Organización das Nacións Unidas.

A revista mensual publicada en 28 linguas e en braille pola Organización das Nacións Unidas para a Educación, Ciencia e a Cultura, achégase desta volta aos *dalits*, ("intocábeis") de Bihar, o Estado máis atrasado na India e actualmente con tensións sociais sen precedentes que dan lugar a frecuentes enfrontamentos

entre os propietarios das terras e os xornaleiros *dalit* privados dela e polo cal, nos anos sesenta, se iniciou a resistencia activa de grupos de inspiración maoista. Informacións sobre os refugios, a agricultura urbana, os talleres para o emprego e o problema da escasez da auga, en caderno central, entre outras. ♦

A Peneira

Xornal galego
de información xeral

Nº 252. ANO XVI. Prezo: 200 pta/escudos.

Dirixe: Guillermo Rodríguez.

Edita: Egasur S.L.

Informacións coas que se denuncia a política do actual alcalde de Pontearreas, Xosé Castro, e a contratación de funcionarios non cualificados en tarefas de policía local en Mondariz. Apreséntase a

candidatura do BNG en Crecente e as alternativas para o Conda do da formación nacionalista a nivel europeo. Inclúe páxinas adicadas ao norte de Portugal e especiais da Festa da Lamprea en Arbo e de San Telmo de Tui. ♦

Orquestra de corda para a tradición galega

Título: De Galicia ó ceo.
Intérprete: Antonio Seijo.
Edita: Clave Records.

Agustin Pérez Bellas, o artista que loitou coa pintura para escribir unha crónica da miséria

Caixavigo organiza unha exposición antolóxica do pintor vigués morto no 1982

A Agustin Pérez Bellas abondábanlle dous nomes para marcar as súas influencias: Castelao e Goya. "Dos meus debuxos despréndese un humor amargo e un confucionismo metódico" dixo o artista finado no 1982 e do que agora Caixavigo está a organizar unha exposición antolóxica.

"Debuxo, aínda que sexa con sentido pictórico. Neste momento interésame a realidade que eu sinto, con outros moitos, e sobre todo a realidade que outros padecen. A través do debuxo vexo a posibilidade —e a necesidade— de transformar esta realidade en algo máis familiar e máis propio. A miña pintura pódese dicir que é política (...) digo que é política porque reflicta un malestar case metafísico, existencial". Goya e Castelao adivíñanse sen esforzo nos cadros que permanecerán pendurados no Centro Cultural Caixavigo nos meses de Abril e Maio. A denuncia, a incomodidade e a rebeldía crítica saen da obra de Pérez Bellas a meio de debuxos nos que a deformación de corpos e escenas dán proba do malestar, político en canto existencial, que transmite o artista. "Eu, como outros, nacín para estar loitando constantemente coa pintura. Loito con ela para descubri-la e para describi-la, se é que pode dicirse así, a miña maneira" explicou o pintor,

poñendo en palabras a crónica na que, a cada pouco e a mantenta, se foi convertindo a súa obra.

O negro que presidía boa parte das súas obras tórnase fonte de fortes cores afondando na emotividade que Pérez Bellas deita nos seus expresionistas cadros. O contraste dá na vista dos espectadores, os trazos pretos inqueciantes emparellanse na súa traxectoria con todas

alidade. Os seus ideais de xustiza, defensa do débil, amor, liberdade... trasláncense ben a través dos negativos negros que son os seus debuxos" afirma Joaquín Pacheco no texto que recolle o catálogo da mostra.

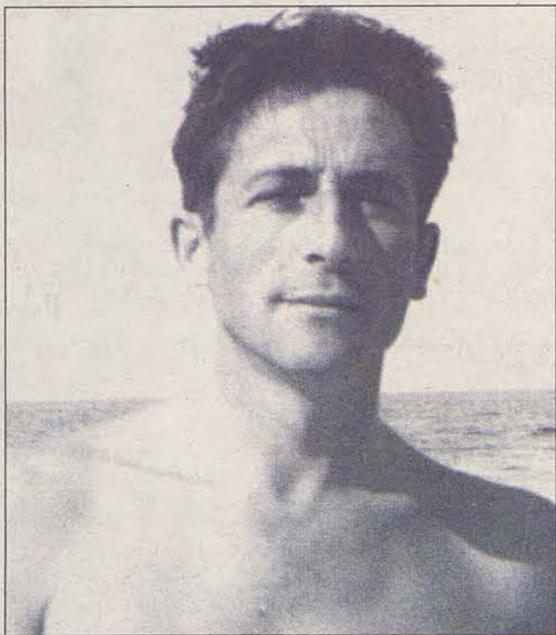
Nunha tinta na que representa á familia Kennedy apréciase a retrans que Goya conseguiu tamén cando plasmou á familia de Carlos IV. Fóra da obra de Goya e os debuxos de Castelao, na súa traxectoria apréciase retallos de influencias de Bacon —en especial cando pinta cegos e purpurados— e Viola ademais do seu mundo de amistades e referencias literarias que adquire na obra de Laxeiro, Maside, Lurgis ou o mesmo Souto. Viviu no tempo de Prego, Trabazo, Failde ou compañeiros —camaradas— da súa muller, a pintora Mercedes Ruibal, como Virxilio, Xosé Luis de Dios ou Quesáda.

Nacera Agustin Pérez Bellas no 1927 en Vigo, cidade á que estaría vinculado durante toda a súa vida. Estudou

arquitectura en Madrid, nun tempo no que comeza a expor por vez primeira a súa obra pero, ao remate dos seus estudos, regresa a súa cidade de nacemento onde establecería o seu estudo profesional. Home de esquerdas, a súa traxectoria vital e profesional está ligada á da pintora Mercedes Ruibal, con quen casou no 1959. ♦

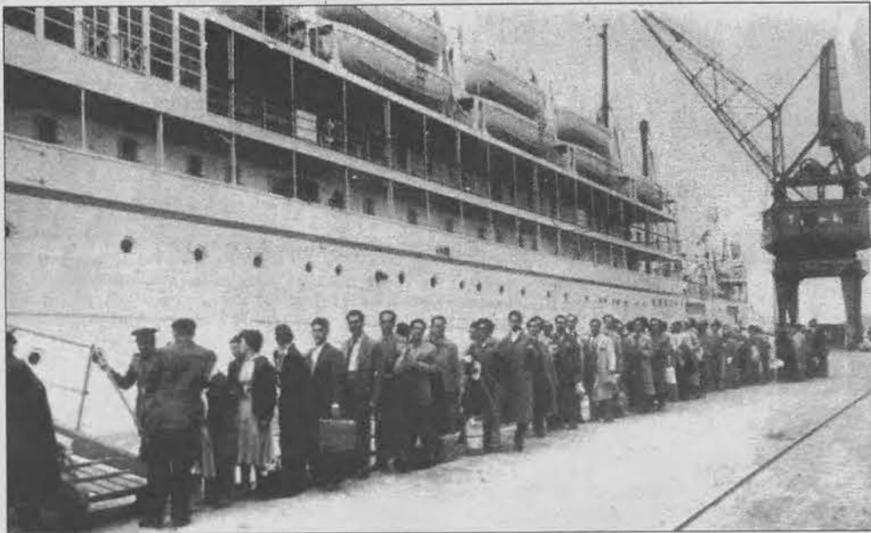
aquelas pinturas de intenso cromatismo, rasgos da súa traxectoria que o fan combinar o realismo co surrealismo de fantasía máxica.

"Vémolo mergullado no mundo temático das grandes misérias sociais da súa época, e a el, como espectador, loitando, gritando e pintando contra esa re-

O Consello da Cultura recupera a memoria oral e da emigración

Elaborará o proxecto dunha Fonoteca Nacional Galega

O Consello da Cultura ten no seu arquivo a relación dos emigrantes que desembarcaron en Bos Aires desde 1880

Imaxe, súmase ao numeroso material que, recollido alén mar, pasa a engrosar o Arquivo da Emigración que coordina Mª Xosé Rodríguez Galdo. Os fondos da Federación de Sociedades Galegas e do Centro Galego de Bos Aires foron xa microfilmados e vaciouse asimesmo o libro de rexistro do Departamento de Emigración, co que se conta cunha base de datos do desembarco de emigrantes na Arxentina desde o 1880.

A dixitalización da prensa galega en América, coleccións fotográficas e libros de actas e correspondencia interna dos Centros está a ser tamén a maneira de promover un arquivo completo que se nutre de igual maneira coa copia de documentos atopados nos fondos da Academia Galega ou do Instituto Padre Sarmiento e mesmo de arquivos particulares como os de Tacholas ou Rosa Punte. Un dos documentalistas que traballan no Arquivo da Emigración, Marcelino Fernández, sinala que xunto co labor de recuperación o Consello promove os estudos sobre a emigración coa celebración dun curso de posgrao -xunto coa Universidade de Santiago- sobre Estudos migratorios e un premio de investigación.

O acópio de material editado, material culto -pregóns, discursos, colóquios...-, fondo americano -no que se dixitalizan copias de discursos de Suárez Picallo, Dieste ou Otero nas suas inter-

vencións arxentinas nas que se facían grabacións desde comezos dos anos cincuenta- e documentos populares de carácter etnográfico é o obxectivo fundamental do arquivo sonoro do Consello. Coordinado por Alfonso Monxardin quere servir de "punto de encontro" de todas as persoas relacionadas coa memoria oral, desde historiadores a folcloristas, lingüistas ou xornalistas. A catalogación de material non editado supera xa as tres mil entradas e en breve ralizarán un CDRon coa discografía galega e elaborarán un directório de profesionais dos distintos sectores vinculados coa memoria oral de cara á elaboración dun proxecto amplo de Fonoteca de Galiza que o Consello tramitará diante da Consellería de Cultura.

Na actualidade estase a microfilm a documentación atopada no Centro de Lalin e a Casa de Tui-Salceda onde se están a localizar importantes materiais, cartas en especial, arredor do movemento agrarista. Alfonso Monxardin valora a importancia histórica de recuperar a memoria da emigración e o exilio e a facilidade, coas novas tecnoloxías, de copiar os materiais para integralos no acervo documental do país. "Cómpre, iso si, definir unha coordinación de todas as intervencións que se fagan en América porque pódense, entre outras cousas, estar a duplicar traballos e a desartellar un esforzo que é de vital relevancia para nós", sinala Monxardin. ♦

O CGAI está a restaurar os filmes galegos de América

Ven de integrarse na Federación Internacional de Arquivos Fílmicos

O Centro Galego de Artes da Imaxe está a realizar desde hai anos a restauración de filmes que forman parte da memoria da emigración e o exilio. Entre os últimos títulos que foron recuperados atópanse *Imaxes de Castela* (1926), *Primeiro Congreso da Emigración Galega* e *Centro Galego no seu 50 aniversario* de Elíxio González (1956 e 1957), e na actualidade están a restaurar *As nosas festas de alá* (1926) de Xosé Gil. Neste proxecto está na actualidade a colaborar co Consello da Cultura Galega.

O proceso de recuperación da memoria cinematográfica verase acrecentado polo feito de ser admitido o CGAI o pasado 17 de Abril na Federación Internacional de Arquivos Fílmicos (FIAP) que lle permitirá colaborar coas principais filмотecas do mundo e acceder a coleccións de películas e programas europeos de restauración. A FIAP está for-

mada por máis de cen institucións adicadas a rescatar, restaurar e mostrar obras cinematográficas, pertencentes a máis de 60 países. Entre os membros da FIAP atópanse a Filмотeca da UNAM de México, a Filмотeca da Generalitat de Catalunya, a Cinematheque Francaise, a Filмотeca da UCLA estadounidense, a Filмотeca Española e, con anterioridade ao CGAI, vense de sumar o pasado ano o Centro Georges Pompidou de París.

O recoñecemento como asociado supón, ao dicer da dirección do CGAI, a integración na "asociación mundial máis importante de arquivos fílmicos e nunha rede internacional de asistencia técnica e intercambio de informacións". Os fondos dos que dispón o centro na actualidade compoñense de 800 títulos en soprote cinematográfico e 500 en vídeo que proximamente se difundirán nunha páxina web propia. ♦

O fondo documental que está a recoller o Consello da Cultura no arquivo sonoro pódese converter no punto de arranque da futura fonoteca nacional galega. A recuperación da memoria oral xunto coa historia da emigración e o exilio están a ser dous dos proxectos máis ambiciosos do organismo presidido por Carlos Casares.

O filme *Galicia e Bos Aires* de Xosé Gil rodado no verán de 1931 e atopado na Sociedade de Fornelos da Ribeira é un dos últimos achádegos no fio de restaurar a memoria da emigración. A cinta, que está sendo recuperada polo Consello da Cultura e o Centro Galego de Artes da

TABELA DAS LETRAS

FICCIÓN

1. O LAPIS DO CARPINTEIRO
Manuel Rivas. Xerais
2. MORNING STAR
Xosé Miranda. Xerais
3. CÍRCULO
Suso de Toro. Xerais
4. LUZ DE ABRENTE
Tucho Calvo. Galaxia

5. ALÉN DA DESVENTURA

Xavier Alcalá. Galaxia

NON FICCIÓN

1. PRISCILIANO
Xosé Chao Rego. A Nosa Terra

2. ROBERTO BLANCO TORRES
Marcos Seixo. A Nosa Terra

3. HISTORIA DA LITERATURA GALEGA

Dores Vilavedra. Galaxia

4. HISTORIA DA LINGUA GALEGA

Freixeiro Mato/Anxo Gómez. A Nosa Terra

5. PARAXES NATURAIS DE GALICIA
Vélez Barrio. Xerais.

Librerías consultadas:

Cartabón (Vigo). Couceiro (A Coruña). Índice (Ferrol). Michelena (Pontevedra). Pedreira (Santiago). Souto (Lugo). Torga (Ourense).

Ramón Mariño Paz
Historia da lingua galega

gotelo blanco

2ª edición

UNHA OBRA FUNDAMENTAL

Propoñen que os dereitos lingüísticos sexan de carácter colectivo e non individual

No Día Europeu das Línguas conmemórase a *Declaración Universal de Dereitos Lingüísticos*

◆ P.C.

O seis de Xuño de 1996, máis de 130 organizacións non governamentais dos cinco continentes e 80 expertos de todo o mundo asinaban en Barcelona a Declaración Universal de Dereitos Lingüísticos. Desde aquela, os representantes das distintas organizacións, xunto cos especialistas na materia, traballan por conseguir que a Declaración sexa incluída como apéndice ou documento á Declaración Universal de Dereitos Humanos. Para analizar a evolución deste traballo logo dos tres anos transcorridos, a Mesa pola Normalización Lingüística e a AS-PG veñen de organizar un ciclo de conferencias coincidindo coa celebración do Día Europeu das Línguas, que se celebra o 23 de Abril. Unha das conclusións extraídas da reunión é a petición de que a lingua sexa un dereito colectivo, non individual.

O ano 1999 podería ser lembrado no futuro como o ano das línguas. Os asinantes da Declaración Universal dos Dereitos Lingüísticos, conseguiron que a UNESCO se interesara por aquelas línguas que demandan unha especial atención dada a súa situación de desequilibrio a respecto daquelas que contan co respaldo dun Estado.

Segundo adiantaba Aureli Argemi, presidente do Comité para o Estado español da Axencia Europea para as Línguas menos estendidas, que estivo en Compostela para participar no ciclo de conferencias organizado pola Mesa pola Normalización Lingüística e a AS-PG, existe a posibilidade de que antes de rematar o ano, a UNESCO aprobe esta Declaración e a envíe á ONU.

Deste xeito, acadaríase un dos obxectivos sinalados na propia Declaración: que se celebre unha Convención Internacional das Nacións Unidas na que se redefina a situación lingüística mundial de cara a "corrixir os desequilibrios lingüísticos, de maneira que asegure o respecto e o pleno desenvolvemento de todas as línguas e que restabeza os principios dunha paz lingüística planetaria xusta e equitativa como factor principal da convivencia social".

A Declaración dos Dereitos Lingüísticos presentouse en tres cidades galegas. Na foto, o acto de Santiago no que interviron Concha Costas, Aureli Argemi, Pilar Garcia Negro e Margarita Ledo.

A PANARO

Dereito colectivo

En todo caso, Argemi sinalaba tamén outros dos obxectivos a acadar. Por unha banda, que a Declaración sexa incluída como apéndice na Declaración Universal de Dereitos Humanos e pola outra, que os dereitos lingüísticos sexan considerados dereitos colectivos e non individuais.

A ONU define os dereitos culturais como dereitos individuais.

Deste xeito mantense un dos principais problemas que sofren línguas como o galego, o catalán ou o euskera. Aureli Argemi o explica lembrando que na propia Constitución recoñécese o dereito -individual- a coñecer o idioma pero non a obriga, á contra do "español", para o que se recolle o dereito e o deber. Ademais pérdese a consideración de que "a lingua é, sobretudo, a expresión da nosa propia identidade, códigos ligados ao noso modo de ser".

Segundo o presidente do Comité español da Axén-

cia Europea para as Línguas menos estendidas, do que se trata é de non asumir que detrás dunha lingua hai unha comunidade. Por iso, considérase tan importante acadar ese recoñecemento

como dereito colectivo. Para avalar esta demanda, os representantes das distintas comunidades lingüísticas recorrerán ao recente recoñecemento, por parte de Nacións Unidas, dos Dereitos das Comunidades Indíxenas, nos que se recollen dereitos colectivos e non individuais.

Defendidos por Islándia

En todo caso, aínda queda por aprobar a Declaración na

UNESCO, onde o representante das línguas do Estado español non é o embaixador de España, como ocorre en outros casos, senón, curiosamente, o representante de Islándia.

O embaixador español negouse a defender a Carta de Dereitos Lingüísticos por considerala "impresentábel". Unha actitude, ao dicir de Argemi, "incoerente" porque foi aprobada polo Parlamento de Madrid.

Aínda así, lonxe de solventar a situación lingüística no Estado español, a aprobación desta Declaración por parte da ONU só serviría como aval, xa que os problemas de fondo seguen presentes. Na propia Declaración recóllese que a situación de desequilibrio lingüístico caracterízase pola "secular tendencia unificadora da maioría dos estados, a reducir a diversidade e favorecer actitudes adversas á pluralidade cultural e ao pluralismo lingüístico".

Argemi coincide con esta afirmación asegurando que "se detrás tiveramos un Estado non estaríamos así". De feito, aparece a negativa a recoñecer os dereitos lingüísticos do galego, catalán e basco, en igualdade de condicións ao español, á negativa a recoñecer o carácter plurinacional do Estado. "O Estado é unha estrutura, pero se atribue dereitos, comportándose como se houbera un povo español -ao que ningún viu- con dereitos colectivos".

De feito, para a deputada do BNG Pilar Garcia Negro, que participaba en calidade de lingüista e asinante da Declaración, o feito de que se recoñezan e concedan determinados dereitos lingüísticos non implica unha mellora da situación do idioma porque "cando se queren exercer eses dereitos é cando aparecen os problemas". Ademais, segundo a representante nacionalista, a proclamación de dereitos lingüísticos "valérase de contido se non hai deber de uso por parte dos poderes públicos e institucións".

Coincidindo con Argemi, Garcia Negro situou o porvir das línguas en función do porvir dos povos e, polo mesmo, apelou á "natureza colectiva dos dereitos lingüísticos". Unha afirmación coa que coincidiu a catedrática e ex-decana da Facultade de Xornalismo da Universidade de Santiago, Margarita Ledo, para quen os medios de comunicación son parte fundamental da sociedade contemporánea e, en función da lingua que empreguen "construen unha ou outra realidade".

Ademais, a especialista en comunicación desmontou a afirmación de que "por vez primeira, non hai barreiras para difundir calquera produto", xa que se están a aplicar medidas de carácter político que limitan esa difusión. Ledo referíuse á sofisticación dos obstáculos poñendo como exemplo as políticas de "hiperprotección" e "subvención" da produción audiovisual, subliñando que carecen de validez se logo teñen unha limitada ou nula distribución no mercado. ◆

Dille Berce ao Inimigo

Fraga e o crime contra Blanco Torres

Cada ano por volta do Día das Letras Galegas a Xunta publica o seu libro oficial da conmemoración. Como cada Maio, o presidente da Xunta, Manuel Fraga, asina o prólogo da edición que nesta ocasión se adica ao xornalista e escritor Roberto Blanco Torres, asasinado no golpe militar do 1936 que abriu as portas á longa ditadura na que el foi ministro. "A súa morte temperá impediunos disfrutar dunha máis ampla obra literaria" escribe Fraga que engade, no fin do texto, o obxectivo de que o libro "sirva de humilde homenaxe a quen pagou coa súa vida un amor pola súa terra que hoxe comeza a recoñecerse". Lembra Fraga o descoñecemento que pesou sobre Blanco Torres nestes anos, pero esquece que el e o seu partido afondaron no silencio sobre todos os represaliados na Galiza polo fascismo. A repetida negativa do PP no Parlamento para oficializar o Día de Galiza Mártir, en homenaxe a Alexandre Bóveda e aqueles que sufreron a persecución e o asasinato, non é máis que o sinal de que o pasado molesta a un goberno que ten coma presidente a un ministro franquista. "Na madrugada do día 2 de Outubro dous balazos na cabeza segan a vida de Roberto Blanco Torres. Un paseo", relata o seu sobriño-neto Xan Blanco Valdés case no remate da biografía. O recoñecemento oficial de Blanco Torres responde a unha demanda agardada desde hai tempo. Contodo, Manuel Fraga ten aínda a asignatura pendente da condena expresa da ditadura, algo que exige a boa saúde democrática do país. ◆

Juan Pérez Creus, adeus ao andaluz que escribiu poesía galega

No 1951 publicou na colección Benito Soto *As cancións d'ise amor que se diz olvido*

► CARME VIDAL

En Madrid, onde residía, ven de rematar coa súa vida o poeta Juan Pérez Creus. Andaluz de nacemento deixou dous poemários escritos en galego, a lingua que adoptou como poética no 1951 cando viu a luz o seu libro *As cancións d'ise amor que se diz olvido* na colección Benito Soto, obra pola que pasou a varias antoloxías e historias literarias galegas. Corenta anos despois a Xunta publicaría *As derradeiras pombas do serán*, entre ambos só seis poemas publicados en *Grial*, un poemario que se le á maneira de despedida do escritor.

O editor Sabino Torres e o xornalista Borobó eran algúns dos galegos que mantiñan en Madrid relación con Juan Pérez Creus. Tanto un coma o outro lembran a amabilidade do escritor finado e a súa querencia pola lingua galega, á que se achegou sen que existisen maiores vinculacións biográficas. O pontevedrés Sabino Torres, promotor da colección Benito Soto na que Pérez Creus publicou o seu primeiro poemario en galego, destaca que non tivo axudas externas á hora de escribir *As cancións d'ise amor que se diz olvido*. "Non se trata dunha tradución. De cando en vez preguntaba por unha palabra aos galegos que estabamos no café Gijón, pero foi el quen artellou todo o poemario" comenta Torres, sorprendido polo inesperado final do poeta a quen nos últimos tempos via "deteriorado, perdera algo de vista e non ouía ben, pero nada facía pensar no suicidio". Borobó fala de Pérez Creus coma o último que "frecuentou a poesía satírica na prensa" e sinala a súa traxectoria antifascista e de esquerdas. O xénero satírico foi, de feito, traballado polo poeta en diversos xornais e revistas, entre eles o *Arriba*, *Interviu* ou, recentemente, *Época* e para as súas colaboracións empregaba a cotío pseudónimos como *Maese Pérez*, *Pájaro Pinto* ou *Satiricón*.

Juan Pérez Creus tiña nacido en La Carolina (Jaén) no ano 1912. Foi no congreso *Poetas alófonos en lingua galega* celebrado en Compostela no 1993 e coordinado por Xesus Alonso Montero cando Pérez Creus explicou as razóns que o levaron á escrita en galego, como se recolle nas actas publicadas no ano seguinte. O interese pola poesía galega viñéralle de novo, pescudando os textos dos Cancioneiros e adentrándose na obra de Rosalía de Castro, Pondal, Curros Enríquez e, máis adiante, Fermin Bouza Brey. "Viñeron tempos duros pra min a seguimento do final da guerra e, cando tras infundadas mágoas cheguei a Madrid, ato-

peime no Café Gijón coas xentes que falaban en galego, xentes de pluma, coma don Vicentinho Risco, Álvaro Cunqueiro, Marcial Suárez, Manuel Blanco Tobio e, nalgún momento, co vello patriarca Cabanillas e co poeta Celso Emilio Ferreiro. De novo, a lingua galega estivo xunto a min facéndome cóxegas no oído e no corazón" comentara daquela, dando conta da xénese do seu primeiro poemario na nosa lingua, vinculada tamén á relación mantida co escritor e dramaturgo comunista Marcial Suárez con quen visitou as terras de Allariz.

"Roxo moi roxo, pasouno mal até que se engancho a ese mundo revolto e alfaiante da diplomacia, que o levou a ignotas embaixadas, de onde volveu cunha esposa madura, coqueta e despeinada". Referiuse así a Pérez Creus o escritor Francisco Umbra, relatando o tempo no que a súa participación en organizacións internacionais o levou a pasar grandes tempadas principalmente na India e o seu casamento cunha iugoeslava.

Arrecendo da poesía popular e trovadoresca

A Risco recoñecíalle o pulo á hora de promover a publicación do primeiro libro, que recolle un limiar da súa autoría. "Iste novo poeta é un psicólogo: iste novo galego é andaluz. Mais, a vulgar por estes versos, si semella o primeiro, non semella o segundo" escribiu daquela Risco que situou a Pérez Creus "na ringleira d'aquelles anovadores da nosa lírica que fixeron revivir a cadenza musical i-emotiva dos vellos Canzoeiros". De certo, o poeta de Jaén pasou a ser recoñecido na nosa lírica, aparecendo mentado nas escolmas e estudos de Fernández del Riego, Carballo Calero ou Xosé Luis Méndez Ferrín. Ineludíbel a comparación co tamén andaluz García Lorca, que asinou seis poemas galegos, a Ferrín a obra de Creus semeláballe en *De Pondal a Novoneyra* "un desafío absolutamente sincero. O mal de amores, o irremediabelmente perdido e pasado, a saudade de outro tempo máis feliz, aparecen transcritos cunha autenticidade que a veces arrastra".

Co arrecendo da poesía popular e trovadoresca, é o amor o que impulsa os apaixonados versos de Pérez Creus. Para Ramón Lourenzo, autor do prólogo de *As derradeiras pombas do serán*, a vivencia dun amor galego é a que o conduce a escribir os seus versos na nosa lingua. "Pérez Creus non esqueceu nunca ese amor que cantou no primeiro libro (...) Ese amor da mocidade sentido por unha muller galega. Carme, como nos di

Cuberta de Rafael Alonso para o primeiro poemario en galego de Pérez Creus.

no libro de 1951, natural de Cedeira, vila á que canta neste mesmo libro". Se é a sátira o

xénero no que máis afondará, acontece que en galego son poemas de amor o que escribe.

Comezan a asfaltar o tramo de Samos do Camiño.

O concello de Samos comezou a realizar a limpeza e ancheamento do tramo do camiño de Santiago entre os Muíños de Ronche e San Cristobo do Real. Os veciños consideran que se pode tratar das obras previas para comezar o asfaltado do tramo. Desde a Asociación Galega de Amigos do Camiño de Santiago xa se denunciara o proxecto de asfaltado aprobado pola propia Dirección Xeral de Patrimonio, desde a que argüen que esta parte non se pode considerar camiño, xa que este iría pola estrada xeral. Constantino Chao, membro da asociación, asegura, pola contra, que os datos cos que conta a asociación, mesmo cartográficos, verifican que si o é. O proxecto prevé tamén a tala das árbores das beiras da ruta pero a consellaría de Agricultura denegou os permisos solicitados polo concello. ♦

Amáis de interpretar a creación galega de Pérez Creus -dando razóns que o poeta non recoñeceu na súa explicación-, Ramón Lourenzo dá forza ao feito de que "un poeta de fóra tivese a idea de escribir un libro na nosa lingua porque a súa contribución, aparecida nuns anos difíciles para o desenvolvemento das nosas letras era un exemplo digno de louvanza".

"Que se seipa, endexamais visitou Galiza" escribía Ferrín en *De Pondal a Novoneyra*. O certo é que fóra das súas estadias en Allariz con Marcial Suárez, a súa participación no congreso dos alófonos e a relación cos galegos de Madrid, poucas son as vinculacións que se lle coñecen a Pérez Creus con Galiza, alonxado tamén dos cenáculos literarios do país. Na súa visita a Compostela hai agora seis anos, anunciaba que estaba traballando nun novo libro titulado *Os eidos do corazón*. Pedía daquela o poeta: "un pouco máis de tempo neste mundo e un sopro de benaventuranzas para finar o meu novo libro de poesía galega. E que me deixe ver o século XXI. E, despois, que libre a miña alma desa grande queimada que coñecemos co nome de Día do Xuízo Final".

En *As derradeiras pombas do serán*, deixou escrita Pérez Creus a súa despedida: "Todos xacemos mortos./ Aqueles que se foron/ e nós cando xa andamos/ as rúas coñecidas, / pois que xa nas barandas / que hoxe ollamos / non están os belidos ollos de onte". ♦

OPINIÓN

O BILINGÜISMO DA LITERATURA POPULAR GALEGA

Nom há em todas as naçons cousa menos nacional que a sua poesia popular
(M. Menéndez y Pelayo)

Um dos melhores estudiosos do sistema literário galego, Antón Figuerola, professor de literatura francesa na Universidade de Santiago, puxo em causa, recentemente, o "dogma" que considera literatura galega aquela que é composta na língua autóctone. Se no âmbito do estudo da literatura *culta* ou de *autor* esta teoria pode ser discutível, por considerar como galegas algumas obras escritas em castelhano, no campo da literatura popular é, no entanto, certa.

As comunidades orgánicas da Galiza nom só tenhem acompañado os seus momentos de trabalho e, principalmente, de lazer com composições literárias em prosa e em verso em galego, mas também em castelhano ou bilingües. Deste facto deram conta nos três últimos séculos investigadores da tradição oral da Galiza como o Padre Sarmiento, Saco e Arce, Manuel Fabeiro, Xoaquín Lourenzo ou Ramón Cabanillas, entre outros, e se nalgumas colectâneas da literatura popular nom se encontram textos em língua castelhana é porque os seus editores decidiram nom incluí-los, como X. M. Álvarez Blázquez em *Cantos de Nadal, Aninovo e Reis* (1967) ou D. Blanco em *A poesía popular en Galicia: 1745-1880* (1992).

Nom é nengumha anormalidade achar composições em língua alheia na literatura dum povo; trata-se dum fenómeno universal que se produce mesmo em sociedades monolingües. Pensemos, por exemplo, nos vilancicos galegos que se cantaram em Castela na Idade Moderna ou nas havaneras em catalám que ainda sobrevivem na costa de Cuba. Por isso nom deve surpreender que na Galiza nom poucos textos do acervo literário dos camponeses e marinheiros se transmitam em castelhano ou numa mistura lingüística de base galega ou de base castelhana. Se a língua de Castela já está presente, ao menos na escrita, dende o século XIII na Galiza, se a interrelaçom das diversas camadas sociais galegas com as suas homólogas castelhanas foi contínua desde finais da Idade Média até hoje, e considerando, que ao longo da história existiu sempre permeabili-

JOSÉ LUÍS FORNEIRO

Nom é nengumha anormalidade achar composições em língua alheia na literatura dum povo"

dade entre os âmbitos da cultura letrada e da cultura oral, o realmente estranho seria que no saber literário popular galego nom existissem composições total ou parcialmente em língua castelhana.

Bem é verdade que a maioria dos textos castelhanos e bilingües que se recolherom na Galiza contemporânea, além de serem importados, pertencem aos níveis mais superficiais da literatura popular. Mas, nom se deve esquecer, como assinalaram Jakobson e Bogatyrev (1929), que para a ciência folclórica o que importa nom é a origem nem a natureza das fontes

e ao mesmo tempo *re-criado* com variantes autóctones numa língua pética bilingüe de base predominantemente castelhana. Esta realidade, ocultada nos dous últimos séculos mediante diversos procedimentos (como a tradução para galego dos textos obtidos da tradição oral ou através da fabricação de baladas apócrifas: *O Saqueo de Cangas polos Turcos, Gaiferos de Mormaltán, Dama Gelda, O Canouro*, etc), tem-nos privado de conhecer a verdadeira personalidade do nosso romance, umha dos pólas mais ricas em textos e em qualidade literária do romanceliro tradicional ibérico⁽¹⁾.

Por todo isto, a afirmaçom de que só é literatura ou música popular galega aquela que é transmitida na língua autóctone, além de pecar de científica, mutila o patrimonio literário daqueles que atesouraram desde a Idade Média a cultura mais pró-

(que são extra-folclóricas), mas a realidade do préstamo, da seççom e da adaptaçom do material recebido. De facto, no acervo popular da Galiza, um dos géneros mais interiorizados, o romanceliro tradicional, foi conservado

pria deste país, segundo o lugar comum que tem vigorado na Galiza desde o Ressurdimento oitocentista. ♦

JOSÉ LUÍS FORNEIRO PÉREZ é professor de português na Univ. de Santiago de Compostela e autor da tese de doutoramento *O bilingüismo do romanceliro tradicional galego*

(1) Veja-se esta riqueza na obra, há pouco editada, de Ana Valenciano, *Romanceliro Xeral de Galicia I. Os romances tradicionais de Galicia, Catálogo exemplificado dos seus temas*, Madrid-Santiago de Compostela, Fundación Ramón Menéndez Pidal Centro de Investigacións Lingüísticas

XACOBEO: UNHA MENTIRA DISFRAZADA CUNHA BOA IMAXE

Non me gusta o Xacobeo. Paréceme noxento e feo. Oinlle dicer a un mozo que "deberia estar proibido". Eu penso o mesmo. O turismo racha a Santiago. Rompe a súa beleza, a súa soedade, o seu misticismo. Vas póla rua andando e chocando coa xente. As persoas convértense en obstáculos ou en números. Os números das estatísticas baleiras. Paréceme ben que gañemos cartos e que sexamos cosmopolitas pero non me gusta o Ano Santo. Paréceme unha mentira disfrazada cunha boa imaxe. Prefiro a capitalidade cultural. Prefiro o vento da cidade e os estudantes. No Xacobeo só fan negocio uns poucos. Non repartimos as gañancias, como nun país socialista e libre.

Os traballos que se xeran están mal pagos. É como unha esmola que che dan por ser xoven e ter gañas. É como se te violasen por dentro. Os xóvenes non somos xoguetes, como a sociedade adulta pensan.

Por outra parte o cosmopolitismo é difícil. Hai unha fronteira que separa un galego dun turista. Non estamos afeitos a deixar o noso para falar todo o día inglés. E está de moda a peregrinaxe de "alto standing". Xente rica, que vén a luxar as pedras. Xente coa que non podes falar de ti a ti. Privilexiados que viaxan por todo o mundo e para os que só es unha pequena peza do puzle da vida.

O Xacobeo non me parece unha peregrinaxe espiritual. Hai moita frivolidade e moito abismo.

LUPE GÓMEZ

Eu do turismo non vou gañar un peso"

O que manda son as cámaras de video e fotos, e non o corazón das persoas. Os viaxantes que nos chegan están ansiosos por ser parte dunha película. Viaxar a Santiago é necesario como ver a televisión. O Camiño non leva a nengures, a nada. Non alcanzas nada concho chega. Respeito aos crentes pero eu non creo.

Eu penso que o catolicismo é unha farsa ben contada. Eu penso que o Apóstol é unha figura que moi poucos adoran. O que importa é a boa comida e o riso. O que importa é dicer que "fixemos o que todo o mundo fai". Todo é unha pantomima. Imitación, moda, publicidade; adversidade. E a feliz chuvia, mollando e ríndose de todo. Galiza é como é, escura, sen luz, viva na noite da História. Os peregrinos póñenlle mala cara a Galiza. Non lles gusta o clima; un clima, para min, perfecto.

Podo parecer agoísta e nacionalista e ao mellor é verdade. Estórbanme os turistas. Non me deixan ver. Non me deixan pensar. Véxoos cruzar a porta santa e parécenme tontos. Qué precuran, se non hai nada? Non miran con admiración as cousas. Miran posuindo. Miran roubando. Miran violando. A cidade está fea. As nenas e as putas non teñen por onde andar e correr. As vacas miran tolas sen saber comprender. As vacas quedan baleiras cando o turismo as racha.

Eu do turismo non vou gañar un peso, non vou

gañar nada. Vou perder a tranquilidade e a paz da cidade da que estou namorada. Voume sentir extranxeira e allea na miña nación. Non vou existir. Só van existir turistas, coas súas caras frías de xeo. O turismo roubounos carácter e autonomía. Sentimos que estamos nun país distinto ao noso. Un país sen vacas, sen gheada, sen seseo. Unha civilización nun lugar roubado.

As rúas de Santiago están ateigadas de policías e eu quixera protestar por iso, cuspirles na cara. Tanto control é demasiado, é excesivo. Niso o goberno sí sabe gastar cartos. En poñer medo á poboación, asustarnos, estorbarnos. É o goberno da incultura e do medo.

Os actos para o Xacobeo non ensinan aos de fóra de Galiza. Galiza queda sometida e oculta detrás dun mapa. Bob Dylan enche xornais pero á música galega queda no cárcere. E o mesmo pasa con todas as expresións culturais do noso reino. Están abatidas, proscritas, enfermas. Xá está ben de tanto negocio feo.

Estamos divididos e rotos. Galiza está nunhas matemáticas malas. A cidade máis bonita do mundo está fea no Xacobeo é unha foto difícil que minte. As putas e as vacas están soas, mirando o mural feo da cidade. A cidade é só propaganda, plástico, e malditos cartos. Non hai relixión. Non hai a ledicia da nación. ♦

O mar, de ben sagrado a fonte de riqueza

Especialistas analizan a súa importancia na VIII Semana Galega da Historia

♦ P. CASTRO

A auga xogou, de sempre, un papel fundamental na historia de Galiza, xa fose a auga do mar, a dos rios ou a das fontes. Por iso, nesta VIII Semana Galega da Historia, a Asociación Galega de Historiadores celebrou o seu congreso baixo o epígrafe "Galiza Mare Nostrum: A importancia do mar en Galiza". Historiadores, xeógrafos e especialistas en diversas disciplinas afondaron na influencia do mar desde a prehistoria até a actualidade, facendo fincapé na evolución dunha das principais actividades económicas: a pesca, tanto pola súa importancia no desenvolvemento das distintas formas de povoamento, como no artellamento de formas específicas de relación nas comunidades humanas ao longo do tempo.

"Desde antigo, as augas foron consideradas sagradas, tanto as das fontes, como as dos rios ou as dos mares". Deste xeito comezaba a súa exposición sobre a *Relixiosidade mariñeira: os exvotos*, Xosé Fuentes Alende, historiador e especialista en antropoloxía. Xunto ao aspecto relixioso, tamén foron obxecto de análise, nesta Semana Galega da Historia o povoamento costeiro no período castrexo, a navegación atlántica, as vilas mariñeiras na Costa da Morte, o comercio co Atlántico, a historia baixo as augas, a modernización da pesca galega, o asociacionismo mariñeiro ou a economía das poboacións pesqueiras.

Pero ademais, tendo en conta o

Os historiadores explicaron o proceso de formación de grémios profesionais arredor do mar.

A.N.T.

carácter multidisciplinar que necesariamente exige o coñecemento da historia, tamén houbo ponencias centradas na análise da *Evolución xeográfica da costa galega*, apresentada polo xeógrafo Alberto Pérez Alberti ou *As enfermidades e a súa difusión na época dos descubrimentos*, exposta polo especialista en anatomía e antropoloxía, Xosé Carro Otero.

Colectivos do mar

Arredor do mar establecéronse

comunidades, artelláronse actividades económicas relacionadas coa pesca e o comercio e asentáronse formas de relación que aínda hoxe conforman un dos principais sinais de identidade da Galiza.

Neste sentido, Begoña Fernández analisaba, na súa ponencia sobre *Arte e confrarías de mareantes na época medieval*, o nacemento de agrupacións de colectivos profesionais, parello ao rexurdir do mundo urbán na Ida-

de Média. Grémios que "teñen como finalidade a defensa dos seus intereses laborais e que posúen un amplo vencellamento relixioso. A este movemento súmanse os traballadores relacionados coas actividades marítimas".

O aproveitamento das riquezas do mar conlevou un proceso de modernización da pesca galega, o desenvolvemento dun modelo económico específico que marcou e segue a marcar a historia

das poboacións costeiras e o desenvolvemento parello de formas de asociacionismo mariñeiro. A el referíuse, na súa ponencia o historiador Dionísio Pereira, para ofrecer unha ollada de conxunto e establecer as bases que o caracterizan, desde unha óptica máis contemporánea.

Pouco estudiado

O Congreso, organizado con carácter anual pola Asociación Galega de Historiadores céntrase, cada ano, nun aspecto ou período concreto da historia de Galiza. Nesta ocasión o mar foi o eixo monográfico arredor do que se desenvolveron as distintas ponencias. Segundo María Seixas, presidenta da asociación, "porque consideramos que é un tema que non está demasiado estudado e porque ten un grande interese".

A Asociación Galega de Historiadores criárona, no ano 90, os propios alumnos de segundo e terceiro ciclo da facultade de Xeografía e Historia da Universidade de Santiago, co fin de propiciar a divulgación da historia e achegala ao público en xeral. Ao tempo, coa celebración desta *Semana da Historia* trátase de por a disposición dos investigadores un trínque através do que dar a coñecer os resultados dos últimos estudos realizados. Diego Lamas, vicepresidente da asociación, lembra algúns dos temas obxecto de análise ao longo destes anos, nomeadamente o poder na historia de Galiza, a guerra ou estudos sobre o mundo rural e urbano. ♦

A SERPE DOS CAMIÑOS

LOIS DIÉGUEZ

Olcoz

Volven a Liédena os viaxeiros pola estrada que pasa rentes de Rocafort e do parque industrial que bota o desagradábel cheiro. Antes do Alto de Loiti queda a vila romana, á mesma beira da estrada. Afeitos a admirar os castros galegos non lles chama a atención, mais si o que se ve desde ali: a Foz de Lumbier coa vella ponte medieval fundida (A Ponte do Demo) que moito antes daba paso aos peregrinos para vencer o río Irati. Saef di-lles que paga a pena arrodear unha miga e, mesmo, perder a mañá para desperguizar os corpos enlatados polo coche.

Despois de deixá-lo no aparcadeiro da área recreativa, entran andando, na mesma Foz, por un estreito camiño entre o altísimo rochedo curtado a prumo polo Irati. Han pasar dous túneles longos, totalmente a escuras durante un pequeno treito, pois a volta que fan agacha a luz das súas bocas. Como o percorrido non é dificultoso, a xente de Lumbier usa-o como paseo e cruzan-se arreo con parellas ou xente maior. As águas e os abu-

tres pairan solenemente no estreito teito de ceo. Ao final topan coa Ponte do Demo espetada no lugar en que o río estreita. Só quedan os comezos do arco por ambos os lados. A xente baixa á ribeira para bañar-se ou para se perder nas refrescantes sombras do arboredo.

A vila de Lumbier ten dúas pontes medievais de pedras recién la-

vadas. Na encosta apiñocan-se as casas, nobres algunhas como en calquer cidade de Navarra, e coidadas, pero xa cunha ampla zona de novas construcións, e xa se sabe como son estas agora. Nunha delas, con vistas á grande muralla penedia sulcada polas aves, xantan os viaxeiros, non moi ben, pero contentos polo paseo e pola panorámica. Despois, cando o sol peta máis encarraxado,

volven ao camiño, con perguiza.

En Idocin soben ao cemitério. Buscan a sepultura de Espoz e Mina, o sonado guerrilleiro navarro. Teñen que limpar a humilde lápida esquecida para ler: "Aquí yace una parte de los restos mortales de...". O seu corpo foi soterrado no claustro da catedral de Pamplona, mais a muller trouxo o corazón para este cemitério do seu rincullo natal.

A paisaxe é dura, en ondas suaves de baixos outeiros, pero seca, moi traballada. Queiman os rastrolos dos cereais e aran a terra despois. Dá a sensación de que se van estendendo os viñedos. A montaña sobe cara á Enériz. Antes de entrar en Tirapu collen unha estrada que leva a Olcoz, situado nunha especie de castro que domina unha ampla zona de terra cha. No adro da igrexa deixaron pedras con curiosos gravados de pequenos círculos centrados en grosa retícula. Repetense na torre medieval, oca pero ben conservada. As poucas casas, grandes, adornan-se con escudos. A igrexa parece unha fortaleza,

altísima. Encanta o lugar. Distínguese, entre lixeira brétema, Santa María de Eunate como unha luz a chamar. Nengun dos viaxeiros estivo nunca ali, pero intuen que aquel pequeno bulto é Eunate e Saef certifica-llo. Aquí empeza o encanto. A xoia de Olcoz é a porta románica, xémea da de Eunate e especular nas figuras da arquivolta exterior. Di-se que se trouxo de outro lugar que non se coñece. A boa conservación de capiteis e figuras permite interpretar mellor as de Eunate máis gastadas. "Aquí está a muller espida rodeada pola serpe, vedes? A serpe bebe nun cáliz que sostén ela". Saef voara até a figura que describía e ocupaba a súa mesma posición. Eran igualiñas. "Repete-se en Eunate. Dela parte a historia das dúas portas, pero contareivo-lo mañá". Os viaxeiros quedaran engaiolados.

Anoitecia cando pasaron rentes da igrexa de Eunate. Resaltaba xa como unha torre escura. Ao mirar para atrás viron, no alto, as outras sombras das de Olcoz. Había unha silenciosa comunicación entre elas. ♦

ANACOS

Unha alcaldesa que se chama Rosalía

BOROBÓ

Renxendo os meus vellos *anacos* pra atopar algúns dos moitos anos nos que tratei asuntos rosaliáns, coa intención de compoñer un volume consagrado á *Cantora do Sar*, encontrei un diles que ven como anelo ao dedo pra discurrir venturiramente sobre os próximos comicios municipais.

Titulábase *El 15 de Julio*, data da morte de Rosalía e tamén festividade de San Enrique, emperador de Alemaña e casto esposo de Santa Cenegunda. Niste día do mes de Santiago empezan tradicionalmente as Festas Patronaes na cidade do Apóstolo, pero naquil ano 1955, dábase ademais a circunstancia de que o alcalde compostelán chamábase Enrique Otero Aenlle; e celebraba, por iso, o seu santo nisa xornada inicial das festas da Urbe Xacobeá (como diría o inesquencible xornalista Alvite).

Tales coincidencias non cabían ser desaproveitadas por Borobó, entón cronista eventual disa máxima cidade (que diría o inxel Américo Castro) e que mantiña antiga relación co alcalde Enrique, malia que seguisen rutas absolutamente diferentes a principios de setembro do 36. Pois tanto un coma outro estaban de bolseiros da Universidade compostelán na Internacional de

Verao en Santander, onde os pillou a Guerra Pluscuancivil. Mais ao decidir o ministro de Instrucción Pública, D. Francico Barnés, o traslado conxunto dos universitarios de verao dende a zona norte republicana ata Madrid, inevitablemente tiñan que atravesar o sur de Francia, xa que caíra Irún naquil día nefasto en poder dos facciosos. Chegados a Biarritz, Otero Aenlle optou por irse a territorio franquista, mentras que Borobó seguiu o seu vermello destino.

Once anos despois volveu a cadrar en Santiago con Enrique Otero. Xa era iste catedrático de farmacia, e axiña (no 1950) tomou posesión da Alcaldía compostelá, precisamente o día da súa festa onomástica. Así, nos sucesivos quince de Xullo celebrábanse á vez santo do Alcalde, o aniversario do seu acceso á Alcaldía e o comezo das Festas. Dise xeito cun só viño español festexábanse, no palacio de Raxoi, os tres acontecementos, aforrando cartos ás arcas do Concello. Por iso o cronista provisional da Cidade propuxo de coña, na súa columna diaria, "que en lo sucesivo todos los alcaldes de Santiago se llamen Enrique", e que a renovación diles —como a dos lores maiores da citi londinense— fose

a data fixa, niste caso no día de seu santo.

Escribía no tempo, longa noite de pedra, en que os alcaldes designábanse a dedo polos poncios, ou polo propio ministro da Gobernación. O que se nomeasen Enriques viría a ser unha limitación da discrecional facultade gubernativa. Mais ou menos os alcaldes franquistas, agás a idade, serían as mesmas persoas que hoxe escollería o Partido Popular pra semellante tarefa.

D. Manuel Fraga coñeceu ben a Otero Aenlle, lugués coma il: un de Ribadeo, outro de Vilalba. Supoño que sin desprezar a Dositeo, non tería incoementa en que o catedrático de Farmacia, logo Gobernador civil de Lugo e de Salamanca, fose candidato á alcaldía santiaguesa, si por ventura vivise, cuarenta e tantos anos despois de ser alcalde dixital. O que non sei é o que pensaría Cuiña.

Posto que a nomenclatura da dereita, con leves variacións, sempre é moi parecida nos diversos rexímenes aos que se acomoda: sexa coa democracia orgánica ou coa inorgánica; ben se practique designación a dedo, a elección corporativa, ou o sufraxio universal. Son os

mesmos *dogos* con diferentes colares.

Esta vez, xa semanas denantes do 15 de xullo, haberá flamante alcalde en Santiago, igual que en todos os demais concellos galegos e nos restantes municipios españois. Asegun quen resulte elexido, pode que se desprace isa tarde a Padrón, onde asistiría, na Casa de Rosalía á presentación de *A Cantora do Sar*, libro editado polo seu Patronato. Anque pola mañá, os novos edís deberían celebrar, no Palacio de Raxoi, xa que non o San Enrique, unha efeméride compostelán de moita maior categoría espiritual: a do 114 cabodano da máis egrexia e xenial das mulleres santiaguesas de todos os tempos. Pois xa vai sendo hora —tras pedilo o cronista, hai coarenta e catro anos— que a cidade venera consagre a Rosalía de Castro, Nosa Señora da Saudade, a primeira xornada das súas Festas Patronais; que tamén poderían ser chamadas, polos bos e xenerosos galegos, as Festas de Rosalía.

Easimesmo, pra aforrar cartos, coma eu propoñoia naquil vellísimo *anaco* que a alcaldesa se chamara Rosalía. Ou, ao non poder ser así agora, Encarna Otero cando menos. ♦

Que lé?

Ana Maria Arellano

'A narrativa require reflexionar sobre o que se quer comunicar'

Estou lendo *Don Quijote*, que non tivera oportunidade de ler de moza. Ademais, tamén leo *Daguenizah*, o libro de Belén Felio.

Que leituras recomendaría?

Ademais dos libros que estou lendo, recomendaría a un autor que me gusta moito, Italo Calvino. O último que lín de el titúlase *Marco Baldo*, e son unhas páxinas moi divertidas, unha crítica aceda á sociedade na que vivimos.

O seu primeiro libro chámase *Menu de degustación* e os seus capítulos converten o texto na carta dun restaurante.

Bueno, o xeito de dividir os relatos pareceume un bon xeito de ordealos, como pratos dun menu, pero non están directamente relacionados cons contidos. Dan pistas do que vai acontecer nestes relatos. Por exemplo, seleccionei para a "sobremesa" os relatos que considere máis frescos, os que poden deixar o mellor sabor de boca. O feito de que escollera gastronomía para darlle ligazón non significa que me motive como a outras escritoras. A cociña non é algo nen que me goste nen que se me de ben.

Bótanse en falta narradoras. A vostede lle pasa como leitora?

Non teño unha explicación reflexionada sobre as causas polas que hai moitas menos mulleres narradoras galegas que homes. O que si é certo é que na poesía pesa máis a espontaneidade. A narrativa require sentarse, reflexionar, traballar moito sobre o que se quer comunicar.

Escrebe en galego, colabora en *Andaina*, como foi a adaptación a Galiza desde que chegou nos setenta?

A miña familia é catalana. Cando cheguei a Galiza tiña as ideas claras sobre o que significa botar raíces nun lugar. Colaboro en *Andaina* e formamos unha equipa aínda que durante algun tempo eu figurei como directora sen moita xustificación. Tratamos de que a revista saia á rua tres veces ao ano pero nos atopamos con moitas dificultades, non temos subvencións e a distribución é insuficiente. ♦

Zaragoza, (1954).

CAMIÑO VELLO CONGOSTRA NOVA

Un pozo con caseta

Tanto pola banda da Mariña luguesa como máis cara ao interior, ata os límites da Terra Cha, é abundante este tipo de pozos, con caseta protectora por enriba do peitoril.

Quen queira velo cun pouco de fantasía, ve nenas casotiñas o fogar das divinas ninfas da auga, protectoras da frescura e da potabilidade; pero cando lle preguntei a un paisano para que o resgardan tanto, el, sen darlle demasiada importancia á construción, da maneira máis simple e prosaica, contoume como, ás veces, podía caer lixo dentro, e incluso animais ou persoas, polo que este tipo de protección aseguraba, ademais da pureza das augas, a prevención de accidentes.

—Home, para iso cun peitoril e unha trapela xa bastaría.

O paisano miroume como dicíndose para si "aquí ven outro listiño"; pero axiña, sorrindo, coa paciencia infinita do vello que senta e se prepara a acender un pito mentres debulla as palabras con que leccionar sen ofender, seguiu contando:

—Non, home non. ¿Ti non sabes o que lle pasou a aqueles

tres canteiros que viñan do seu traballo tan esgarecidos e mortos de fame que xa nin vían o camiño por onde pisaban?

Cando lle fixen un aceno amosando o meu descoñecemento, o home dispúxose a contar, polo miúdo, a historia de tres paisanos, que cadraron a pasar por alí unha noite de lúa, co estómago roéndolles ata rabiñar.

—Non hai maior desgracia que a do obreiro sen pan.

Contaba o meu interlocutor como aqueles tres, cando pasaron preto dun pozo sen protección, viron no seu fondo, reflectida na auga, a lúa; tan clara e viva, que eles, coa fame que traían, confundiron cunha bola de pan branco.

—Hoxe en día non vos podeades imaxinar o que é pasar fame.

Os tres, dando voltas a redor do pozo, lamentaban a falta dunha escada para baixar a meterlle o dente á bola.

O mestre canteiro rascaba a cabeza e nubrábaselle a vista mirando para aquel pan branco, ao oficial caíalle a baba agardando a decisión do mestre e o rapaz, máis impulsivo, apuntou a solución:

—Mestre, si vostede agarra ao oficial polos pés, e este a min polos meus, eu podoo coller a bola e subila para repartir.

A idea non era mala, pero aquel pillabán, pensaba o mestre, era capaz de comela antes de chegar arriba con ela; así que seguiu rascando a cabeza e, finalmente, accedeu cunha pequena variante.

FRANCISCO A. VIDAL

—Fagámolo así, pero ti agarras ao oficial, o oficial a min.

O cativo notou a desconfianza do mestre, pero, para non seguir discutindo aceptou a proposta; e fóronse agarrando polos pés e estirándose boca abaixo. Pero cando o cativo, desde arriba, viu como unha pedriña desprendida ao fondo do pozo dil úfu por un instante a imaxe da bola, mirou para o ceo e caeu na conta, ao ver a lúa proxectando o seu reflexo na auga.

Sen dubidalo, con premeditada mala fe, o rapaz berroulle ao oficial.

—Agarre ben do mestre, señor, que teño que cuspir nas mans que me súan.

E dito isto soltou ao oficial e este e o mestre caeron ao fondo do pozo e comprobaron, desilusionados, a súa ilusión.

—Para que vexas que nin é outro todo canto reloce, nin un rapaz, por ser rapaz, ten que ser máis parvo que o mestre.

—Ese conto eu sabíao doutro xeito.

—É que o home, non sempre tropeza na mesma pedra, ás veces faino en pedras semellantes e en situacións parecidas. ♦

O Trinque

Fuxan os Ventos

As fábricas da creación musical galega botan fume. O día 26 estará xa nas tendas o novo disco de *Fuxan os Ventos*: "Sempre e máis despois". Pero non hai que esquecer outros traballos igualmente re-

cén saídos da factoría: os de Be-rrogüetto, Carlos Núñez, Treixadura... E axiña: A Quenlla, Milla-doiro, Luar na Lubre... Variedade e calidade. E! Carballeira! Árde-lle o eixo! ♦

A Fundación Barrié da CORUÑA acobilla a mostra fotográfica de Alfonso Sánchez, do que ollamos, á dereita, un retrato realizado a Valle Inclán. Neste mesmo lugar tamén podemos contemplar a exposición adicada ao Cister na Galiza e no Norte de Portugal. Á dereita ferraxes na porta de Santa María de Meira (Lugo).

Cangas

EXPOSICIÓNS

POLOS CAMIÑOS DE CANGAS

A Asociación Cultural A Cepa organiza a mostra de fotografías antigas da vila, que se exhibe, até o 15 de Maio, na Casa da Cultura.

A Coruña

CINEMA

PROGRAMA DO CGAI

O CGAI remata o mes coa proxección das seguintes fitas: o Venres 23 e Sábado 24, *Tree Lounge/Unha última copa* de Steve Buscemi (USA, 1996). O Martes 27 e Mércores 28, *Hebry Faul* de Hal Hartley (USA, 1997). O Xoves e Venres 29 e 30, corresponde ao pequeno ciclo de cinema africano composto por dúas fitas: *Tilai* A lei de Idrissa Ouedraogo (Burkina-Franza-Suíza, 1990), Xoves 29 e *Samba Traore* Idrissa Ouedraogo (Burkina-Franza, 1993). As proxeccións realízanse no CGAI ás 20,15 h, agás o Sábado que comeza ás 18,30 h. O prezo da entrada é de 200 pta, tamén está dispoñible un abono para dez sesións por 1.500 pta.

EXPOSICIÓNS

ALFONSO SÁNCHEZ

Na Fundación Barrié abre a exposición antolóxica da obra fotográfica de Alfonso Sánchez Portela, unha das fontes da memoria histórica do Estado español de grande parte do século XX. Escolma de 150 fotografías realizadas entre 1917 e 1989. Tamén se pode ollar na Fundación Barrié a mostra *Arte de Cister en Galiza e Portugal*, na que se combinan fotografías de edificacións e pezas reais.

A ARTE DO CÍSTER

Até o 30 de Maio, exposición adicada a *A arte do Cister en Galiza e Portugal*, na Fundación Barrié.

ARTURO CUADRADO

Luis Seoane, Lorenzo Varela e Arturo Cuadrado volven estar xuntos na exposición adicada a este último que se encontra na Fundación Luis Seoane. Fotografías, caricaturas, debuxos e manuscritos, libros, revistas e os gravados de Seoane realizados para as carpetas da *Antología sonora*, dirixida por Cuadrado, que recolle en disco poemas e textos de Ramón Gómez de la Serna, Ricardo Molinari, Juana de Ibarbourou ou Pablo Neruda.

RUTH MATILDA ANDERSON

Baixo o título de *Fotografías de Galicia 1924-1926*, o Museo de Belas Artes exhibe as fotografías realizadas pola investigadora americana Ruth Matilda Anderson na sua andaina polo país. Até o 16 de Maio.

HOMENAXE A GRÉCIA

Na Agrupación Cultural *Alexandre Bóveda* está aberta a mostra de óleos e gouaches de María Braxe.

XOSÉ LUÍS ARAUXO

Na Biblioteca Pública Miguel González Garcés, colgan os últimas pinturas do coruñés X.L. Arauxo.

BOLSEIROS DE CAIXA GALICIA

Na Fundación Caixa Galicia (Médico Rodríguez, 2), pódese ollar, durante estes días, a mostra sobre os bolseiros beneficiados coas axudas da Fundación.

MÚSICA

7 NOTAS 7 COLORES

O grupo de hip-hop con máis éxito no Estado español chega a Galiza para ofrecer o seu potente concerto. Venres 23 na sala Pinto 3.

Ferrol

EXPOSICIÓNS

RUEDO IBÉRICO

Exposición documental or-

ganizada pola galería *Sargadelos* sobre a editorial *Ruedo Ibérico*, fundada por Jose Martínez, no 1961, en París. Nela repásase a historia dunha das editoriais máis activas durante o franquismo. Até o vindeiro 10 de Maio.

CARVALHO CALERO

A Fundación Artábria, Madalena 31, ten montada unha exposición bio-bibliográfica sobre Ricardo Carvalho Calero, de 18 a 23 horas, até finais deste mes.

FESTA

REVOLUÇÃO DOS CRAVOS

A Fundación Artábria organiza, para o Sábado 24 de Abril, unha xornada comemorativa e festa de confraternización con Portugal. A partir das 21 h, na Fundación Artábria, coa participación de conxuntos musicais que interpretarán aos principais autores da *Revolução dos Cravos*.

Lugo

EXPOSICIÓNS

TOUROS E TOUREIROS

A Fundación Caixa Galicia inaugurou a exposición *Tauromaquia, tauromaquias, touros e toureiros*, en colaboración coa Fundación Museo del Grabado Español Contemporáneo de Marbella. Noventa obras de artistas españois contemporáneos, entre as que sobresaen as vinte e seis augatintas que Picasso realizou para a edición do libro *La tauromaquia o arte de torear* de Pepe Ilo. Até o 28 de Maio, de 18 a 21 horas, de Luns a Venres.

M. TIESSEN PASTOR

Na Biblioteca Provincial, pódese ollar a mostra, organizada pola Consellería de Cultura, da pintura de Miguel Tiessen Pastor.

TEATRO

FESTIVAL INTERNACIONAL UNIVERSITARIO

O 14 de Abril deu comezo o Festival Internacional de Teatro Universitario organizado pola Deputación, Concello de Lugo e a Universidade de Santiago. Até o 29 deste mes pódese asistir no *Gustavo Freire* á actuación de: *Aula de Teatro da USC* que representa *La ca-*

beza del dragón de Valle, Sábado 24 ás 20,30 h. Aula de Teatro. Semidistrito de Cáceres, coa obra *Rebelión na Granxa* baseada na novela de Orwell, Domingo 25 ás 0,30 h. Desde Cádiz chega *Caramba Teatro* co seu espectáculo *Jacques y su amo* de Milan Kundera, Luns 26 ás 20,30 h. Aula de Teatro Universitario de Ourense coa obra *O país das últimas cousas*, baseada na novela de Paul Auster, Martes 27 ás 20,30 h. E a derradeira actuación coa Aula de Teatro do Campus de Lugo co espectáculo *A máquina de Hamlet* de Hainer Müller.

Moaña

EXPOSICIÓNS

A REVOLUÇÃO DOS CRAVOS

No *Café-Teatro do Real* pódese ollar unha mostra de fotografías e cartazes de José Afonso. Incluída dentro do programa de celebración dos 25 anos da Revolución portuguesa, ademais da exposición, están previstos outros actos para as noites dos Xoves, ás 20,30 h, coma proxeccións de documentais e mesas redondas sobre o 25 de Abril.

Nigrán

MÚSICA

URBANO CABRERA

O cantautor galego dá un recital no bar *Patos de Patos*, o Venres 23 ás 23,30.

Ourense

EXPOSICIÓNS

ANTONIO LABRADOR

A galería de arte *Visol* acolle a mostra de Antonio Labrador, até o 8 de Maio.

HERNÁNDEZ PIJUÁN

Até o 15 de Maio, permanece aberta na galería *Maria Marimón*, a mostra de pintura de Joan Hernández Pijuán que leva por título *Pinturas*.

MÚSICA

OURENSE FOLC

Nesta primeira fin de semana, do 23 ao 24, terá lugar, no Pavillón dos Remedios, o festival de música folc *Ourense Folc*. Para o primeiro día está prevista a actuación do basco Kepa Junkuera e do grupo *Hevia*. O Sábado actuarán os ingleses

Continúan por diversos lugares os actos conmemorativos adicados á revolución portuguesa do 25 de Abril.

A galería *Sargadelos* de FERROL adica unha exposición ao fundador da editorial *Ruedo Ibérico*, José Martínez. Á esquerda, deseño de Luis Seoane para a citada empresa.

Carteleira

LOCK & STOCK. Nunha partida de cartas uns mafiosos estafan a catro mozos, que lles quedan a deber unha suma importante de cartos. Para pagalos, os rapaces amañan un plano chafalleiro co que, de carambola e grazas aos enfrontamentos entre bandas rivais, obteñen resultados. Comedia disparatada.

AMIGOS E VECIÑOS. Cal foi o seu mellor polvo? É a pregunta que fai xirar esta película. Clases medias, na fronteira da mocidade e a madurez, cometen adultério e conversan bastante explicitamente sobre sexo. Pouco apropiada para emitir nos cine-clubes de coléxios relixiosos.

THE FACULTY. O norteamericano de orixe hispana, Robert Rodriguez, volve con outra parodia cinematográfica. Neste caso tocoulle ás películas de institutos, mesturadas co cine de terror e alienixenas.

AVIDA É BELA. Comedia ambientada na Italia fascista. Humor e traxedia ensarillados por un inspirado Roberto Benigni. Magnifica a primeira metade. Máis floxa na segunda.

A CEA DOS IDIOTAS. Empresarios e altos executivos teñen por costume buscar individuos supostamente parvos para convidalos a cear e rirse deles. Comedia francesa, que ten como base unha obra teatral. Entretida, aínda que non seña unha grande película.

MORTOS DO RISO. Un guiño que avanza a saltos non impide rir en varias ocasións. Correcta interpretación de Santiago Segura e o Gran Wyoming. De la Iglesia confirma a súa boa posta en escaea, pero non as suas potencialidades narrativas.

CELEBRITY. Outro Woody Allen ben realizado, ben interpretado, crítico coa superficialidade da sociedade do espectáculo. O guiño queda, sen embargo, un pouco corto e algúns diálogos fanse reiterativos. Ben o protagonista, Kenneth Branagh.

ENTRE AS PERNAS. Película de enredo que desperta o interese na súa última

média hora. Interpretes: Carmelo Gómez (aceitábel), Javier Bardem (ben intencionado, pero inmaduro) e Vitoria Abril (que é desde hai anos a mellor actriz española con diferenza). Máis cutes que erotismo, con cenários mal iluminados (non se sabe se por falta de medios ou a mantenta).

BÁGOAS NEGRAS. Un mozo namórase dunha esquizofrénica con tendencias asasinas e, nunha tentativa de redimila, trata de fuxir con ela, pero a protagonista sabe que a súa doenza vai levala á loucura máis absoluta, por iso a súa vida carece de sentido. Bon papel de Ariadna Gil nunha película moi frouxa.

VELVET GOLDMINE. Dous mozos ben feitos escandalizan a conservadora sociedade británica dos sesenta coa súa música *glam* e a súa estética bisexual. Moito video-clip e un chisco de socioloxía da época.

A DELGADA LIÑA ENCARNADA. Un soldado que é obrigado a participar na II Guerra Mundial pergúntase polo seu papel contenda e chega á conclusión que esta corrompe ao individuo e non ten utilidade. Filme anti-belicista que critica a presenza norteamericana nesa guerra.

A VIDA SONADA DOS ANXOS. Dúas rapazas francesas rexeitan a explotación da fábrica, viven nun piso prestado e tratan de buscar unha vida mellor. Só unha leve membrana separa este filme da realidade. Aconsellábel, aínda que o centro da película seña un pouco demorado.

ESTACIÓN CENTRAL DO BRASIL. Caro lle custou ás pantallas comerciais pasar este filme de Walter Salles que narra a busca interminábel de tenura dunha muller na madurez da vida e un pequeno comezando a súa. Personaxes que buscan e fuxen da ameaza que pesa sobre os desposeídos. A candidatura ao Oscar ábrele por fin as portas dos cinemas.

A GUERRA DO ÓPIO. Retrato do imperialismo británico através dos sucesos que en 1840 desembocaron na guerra do ópio entre o Reino Unido e a China, tras a decisión chinesa de prohibir a venda desta droga. Esquemática. ♦

The Whisky Priests e Luar na Lubre. Os concertos dan comezo a partir das 22 h. e o prezo da entrada é de 1.500 pta. anticipada, 2.000 na billeteira.

Pontevedra

MÚSICA

CAMAWAY

Nesta semana, a sala *Camaway* ten prevista unha serie de actuacións: o Xoves 22 contará coa presenza do *Gran Combo del Malecón* ás 23 h. O Venres 23 ás 23,30 h, actúa o grupo madrileño *Buenas Noches Rose*. O Sábado 24 ás 23,30 h, serán os de *La Cabra Mecánica* quen ocupen o cenário. A seguinte actuación que acolle a sala será a do grupo caribeño *Camagüey. Cuba*, o Xoves 29.

EXPOSICIÓNS

SIMÓN PACHECO

Mostra escultórica de Simón Pacheco na sala de arte de Cajamadrid, baixo o título de *Rehabilitación*. Até o 9 de Maio.

A galería compostelá *José Lorenzo* alberga a obra de *Sérxio Portela*, do que ollamos un lenzo á dereita.

Acampada no Xistral

ADEGA, a Liga Celtiga Galáica e Galiza Nova organizan, para esta fin de semana, do 23 ao 25, unha acampada reivindicativa no Xistral, en contra dos parques eólicos. A acampada conta con unha chea de actividades que ocuparán a fin de semana: no primeiro día, Venres 23, de 16 a 22,30 h, recepción dos participantes, para dar lugar as 23 h, ao festival de música coa participación de Paloma Suances (solista), Quenlla, Zeltia Folk, Skornabois e a presenza de Candido Pazó. Ao día seguinte organizase un roteiro guiado polo Xistral que rematará con conferencias-debate que analisan o patrimonio natural da zona e os riscos que provocan a instauración de novos parques eólicos. Á noite, novamente, festival de música con Liñaceira (voces), Papaqueixos, Cempés e a actuación do contacontos Manuel Lourenzo. Os bonos de inscrición custan 2.000 pta, e a entrada dos concertos 500 pta. Máis información no teléfono 981 570 099 ou 981 553 526. ♦

Santiago

EXPOSICIÓNS

DO IMPRESIONISMO AO FAUVISMO

Composta por fondos pertencentes á Colección

No mosteiro de San Martiño Pinário de SANTIAGO podemos contemplar a mostra titulada *Todos con Santiago*, Patrimonio eclesiástico. Á esquerda, Virxe peregrina do Arenteiro.

Convocatorias

HISTORIA DE GALIZA NOS SÉCULOS XIX E XX

A CIG-Ensino e a Asociación Socio-Pedagóxica Galega, coa colaboración da Universidade de Vigo, organizan un curso sobre a historia de Galiza nos séculos XIX e XX, que se desenvolverá nos meses de Abril e Maio no parinifio da Universidade de Vigo. O curso dá comezo o 28 de Abril con Xesus Giráldez, que abordará o tema da economía e sociedade no XIX e primeiro tercio do XX, e chegará ao seu fin o 19 de Maio, coa conferencia *Do provincialismo ao nacionalismo galego* por Justo G. Beramendi, autor do libro *Nacionalismo en Galiza de A Nosa Terra*. O custe normal da matrícula é de 7.000 pta, 4.000 pta, para estudantes e parados e 2.500 para afiliados das asociacións organizadoras. Máis informa-

ción e matrícula nos teléfonos 986 371 700 ou 981 278 259.

CERTAME MANUEL LUEIRO

O Certame literario de novela curta *Manuel Lueiro Rey*, organizado polo Concellode O Grove, chega a sua VII edición. Aberto a todas as persoas que o desexen, o tema das narracións é libre. Os relatos haberán de ser orixinais e inéditos, non premiados en outro concurso. Presentaranse por quintuplicado, en follas escritas a máquina por unha só cara e a dobre espazo. Enviaranse sen remite e baixo lema. En sobre adxunto pechado e baixo o mesmo lema, achegarase os dados persoais do autor. As obras presentadas non deberán exceder das 30 follas. Os traballos remitiranse antes do 12 de Outubro de 1999 a: VII Certame Literario Ma-

nuel Lueiro Rey, Concello de O Grove. Praza do Corgo, s/n. 36.980 O Grove (Pontevedra). Dotado cun primeiro premio de 300.000 pta, un segundo de 100.000 e un terceiro de 50.000 pta., fallarase farase público durante a segunda quincena do mes de Decembro.

PRÉMIO DE CONTOS

A Casa da Xuventude e a Agrupación de Libreiros de Ourense en colaboración coa Concellaria de Cultura convocan o *XVI Concurso de contos para a mocidade*. Ao premio poden acceder todos os xóvenes entre 14 e 30 anos, cun ou varios relatos. O tema dos traballos é libre. Os orixinais, inéditos, terán unha extensión mínima de seis fóllos e máxima de vintecinco, mecanografiados a duplo espazo e por unha só cara. Estabéllese un único premio

de 100.000 pta. e catro accésit de 25.000 pta, cada un. Os traballos entregarase ou enviarase á Secretaría da Casa da Xuventude, Celso Emilio Ferreiro, 27. 32.004 Ourense. As narracións presentaranse baixo pseudónimo e irán acompañadas dun sobre pechado no que figurarán os dados persoais do autor. O prazo de presentación dos traballos remata o 25 de Abril. Maior información no teléfono 988 228 500.

INTERCÁMBIO CON PETERSBURGO

A Asociación Máximo Gorki organiza intercambios de estudantes e profesores con outra Asociación de Hispanistas de Petersburg. Maior información na Asociación Máximo Gorki de 17 a 20 no teléfono 986 224 457. ♦

Thyssen-Bornemisza, o CGAC organiza a mostra de pintura *Do Impresionismo ao Fauvismo: a pintura de fin de século en París*. Comprende un total de 42 obras que abordan de xeito monográfico o cambio da pintura de fin de século no que se xesta a creación da arte contemporánea. Pódese contemplar até o vindeiro 25 de Maio. Até o 5 de Maio, pódese ollar tamén no Centro Galego de Arte Contemporánea, a mostra *Las Hurdes*, sobre o cineasta argonés Luis Buñuel. Igual sucede coa mostra de fotografía do arxentino Humberto Rivas, escolma de 56 fotografías realizadas desde 1979, nas que se amosan arredores das cidades de Bos Aires, Barcelona, Lisboa, Coimbra e Santiago de Compostela.

AJMER, PEREGRINOS DO SUFISMO

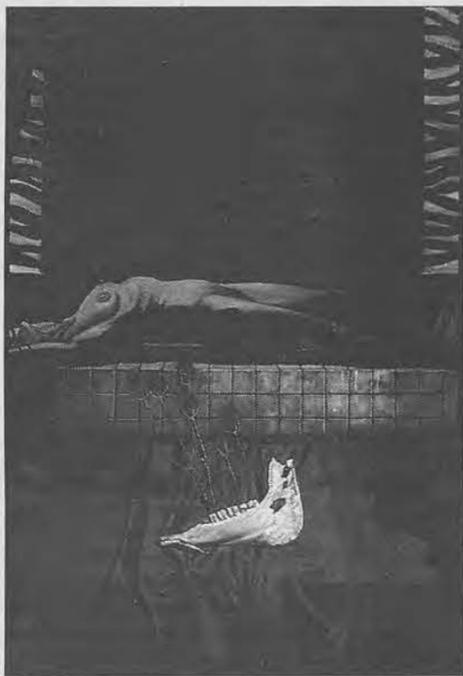
Fotografías en branco e preto sobre papel baritado ao clorobromuro e tratadas ao selénio, da man de Ignacio Castellano, na que se amosa a andaina das peregrinacións, desde as orixes do culto Xacobeo aos grémios. No Museo das Peregrinacións (San Miguel, 4).

O CICLO DO LIÑO

Na *Mouga*, Xelmírez, 26, pódese contemplar a mostra *O ciclo do liño*, que amosa o proceso e os elementos da elaboración do liño no país (tear, sarillo, debandoira, ripanzo...)

VÁZQUEZ CEREIXO

Até finais de mes pódese contemplar, na *Casa da Parra*, a mostra de pintura de José Vázquez Cereixo que leva por título *Paisaxes*. Comprende traballos realizados nestes últimos nove anos.

PATRIMONIO ECLESIASTICO

Até o 18 de Maio, pódese ollar no Museo Diocesano a mostra *Todos con Santiago. Patrimonio eclesiástico*, que amosa os traballos artísticos e culturais dos centros relixiosos do Estado, textos, pintura, escultura.

PANCHO LAPEÑA

Até o 7 de Maio encóntrase na sala *Luis Costa* a mostra de pintura de Pancho Lapeña. Na sala *Mundo Creativo* está aberta a mostra de pintura de Morquecho que permanecerá até finais de mes. Na galería *La Campana* colgan as pinturas de Jesus Santos até o 14 de Maio. Até finais de mes pódese ollar, na Fundación *Araguany*, a mostra *Paisajes del camino* de Antonio Moragón.

ARTE E DIREITOS HUMANOS

Fotografías e pinturas de Siro López pódense ollar na mostra *Arte e dereitos humanos* aberta na *Casa da Xuventude* até finais de mes.

MINIMAL-MAXIMAL

O Minimalismo americano e europeu a xeito de exposición no CGAC, coa mostra *Minimal-Maximal*, na que participan máis de trinta artista, coma poden ser Carl Andre, Mona Hatoum, Rolf Walz, Fred Sandback ou Haimo Zobering.

CATRO PINTORES ITALIANOS PARA UN POETA

Catro pintores lombardos, que hai 36 anos fundaron o grupo *No!*, semella que aínda seguen unidos nos seus compromisos e nos planteamentos críticos coa arte e co home, pois non ben coñeceron os *Catro poemas para catro gravados* de Lorenzo Varela, do que se cumpre o vinte cabodano da sua morte, dispuxéronse a facer as suas interpretacións plásticas deles, axudados pola versión italiana do poeta Luigi Cavallo. Eles son Luciano Bianchi, Nando Luraschi, Giancarlo Pozzi e Marcello Simonetta.

LEANDRO LAMAS

Até o 30 de Abril pódese contemplar na tenda *Funil* a mostra de pinturas de Leandro Lamas. No *pub A Reixa* podemos ollar unha escolma de debuxos e esmaltes criados por Silvia Viveiro e Sandra Torrente até o 25 deste mes. Na Rúa Nova, no *pub Retablo* encóntrase a mostra de pintura de Ernesto Matilla. No *pub Modus Vivendi*, está aberta unha mostra de Manuel Ebra, pódese ollar até o 15 de Maio.

S. PORTELA CAMPOS

A galería *José Lorenzo* acolle, até o 4 de Maio, a mostra de pintura dos últimos traballos do novo pontevedrés Sérxio Portela.

BESTIÁRIO DA ROTINA

Permanece aberta, na sala *Nasa*, a mostra colectiva dos artistas Montse Amigo, John Eastham e Fernando Arenaz.

MÚSICA

REAL FILARMONIA DE GALIZA

O Xoves 22 ás 21 h, a Real Filarmonía de Galiza ofrece un concerto, no *Auditorio de Galiza*, baixo a dirección de Pedro Alcalde. No programa Ravel e Stravinski. Volverá a actuar o Xoves 29 ás 21 h, con Maximino Zumalave como director. Interpretarán temas de Mozart, Barber, Britten e Beethoven.

7 NOTAS 7 COLORES

A forza do grupo de hip-hop chega a Galiza para amosar as suas rimas. *7 Notas 7 colores* ofrecen un concerto na sala *Nasa* para o día 22 ás 22 h. A entrada val 1.500 pta, 200 pta, menos adiantada.

TEATRO

FESTIVAL INTERNACIONAL UNIVERSITARIO

O *Teatro Principal*, o *Galán* e a sala *Nasa* repártense as actuacións desta nova edición do Festival Internacional de Teatro Universitario. Nesta semana pódese asistir ás actuacións de: o Xoves 22, *English Theatre Group*, no *Teatro Principal*. Venres 23, *Aula de Teatro de la Universidad de Extremadura*, no *Teatro Principal*. Tamén o Venres 23, *Teatro Apart de Bulgaria*, no *Teatro Galán*. O Sábado 24, no *Teatro Principal* actúa o grupo portugués *Grupo de Teatro da Universidade do Algarve*. *Grup Teatre Enginyers* da Universidade politécnica de Catalunya, o Domingo 25 no *Teatro Principal*. *Escola de Teatro Alternativa*, o Luns 26 na sala *Nasa*, no mesmo día pero no *Teatro Galán* estará o *Espacio de Danza Universitario*. Martes 27, na sala *Nasa*, *Captatio Benevolentie* e no auditorio Universitario, *Repámpanos Teatro*. O Mercores 28 na sala *Nasa*, *Grupo de Teatro Nus* e no *Teatro Galán* *Aula de teatro Universitario de Ourense*. Xoves 29, na sala *Nasa*, *Trititaun Teatro* e no *Galán*, *Debaser*. Finaliza o Festival o Venres 30 na *Nasa* con *Grupo Eis* e no *Galán*, *Aula de Teatro do Campus de Lugo*.

Vigo

CINEMA

LUMIERE

O Cine Clube Lumière ten prevista a proxección, o Luns 26 ás 20,30 h, de *O Vestido* de Alex van Warmerdam (Holanda, 1996). No Auditorio do Concello con entradas a 400 pta.

EXPOSICIÓNS

ANTÓNIO PALÁCIOS

O Venres 23 inaugurárase, na *Casa das Artes*, a antoloxía adica ao arquitecto António Palácios.

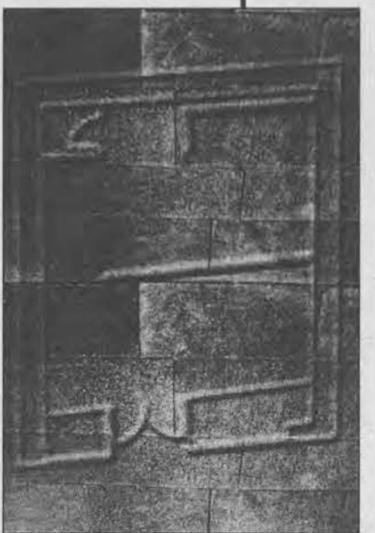
F. MANTECÓN

Até o 8 de Maio, pódese contemplar na galería de arte *Abel Lepina* a mostra de pintura de Francisco Mantecón. De Luns a Venres de 11,30 h. a 13,30 h, e de 19,30 a 21,30 h.

BEIRAMAR

Na sala *Peiraos* colgan, durante estes días, as fotografías que dan nome a mostra *Beiramar* de Anxo Iglesias.

BEGOÑA PAZ

A galería *Artefacto* acolle, até finais de mes, unha instalación escultórica de Beñigno Paz.

CARLOS TRONCOSO

Abre na subdelegación do Colexio Oficial de Arquitectos a mostra de pintura de Carlos Troncoso, escolma de óleos e debuxos realizados nestes tres últimos anos. Até o vindeiro 5 de Maio.

A Filarmonía de Galiza é dirixida, o Xoves 22, por Pedro Alcalde.

A galería *Artefacto*, de VIGO, mostra unha instalación escultórica de Beñigno Paz.

Anúncios de balde

■ **Se te inqueda a situación da Galiza e teimas pola independencia**, escríbeme. Gostariame atopar a alguén que estivese fora do bostezo universal. Rúa Torrente Ballester, 4, 5ºC. 13.011 A Coruña.

■ **Ven de sair á rua o número 4 da publicación poética A Polpa**, que editan as mulleres do Colectivo Humilladoiro. Con poemas de Lucía Novas, Ana Cibeira, Beltza, Natália Redondo, Enma P. Lombardia e Silvia Pardo. Para conseguilo envía dous selos de 35 pta. ao Colectivo Humilladoiro. Apdo. 816. 15.080. A Coruña. Enviadonos as vosas colaboracións.

■ **Véndese ou alúgase piso en Cangas**. 144 metros cadrados, 4 cuartos, cocíña, dous baños, aseo, salón, terraza. Perguntar por Isabel no 986 328 557.

■ **Alúgase piso en Marín**, para a tempada de verán, todo exterior e novo. 986 703 146.

■ **Bicis pola Paz vende sudadeiras para financiar a doazón de bicis** a médicos de Latinoamérica e África. Prezo 1.500 pta. Pago por talón ou xiro postal ao apartado 35 de Chantada 27.500. Fai deporte solidario.

■ **Véndese Ford Fiesta XR.2. 110 CV. En perfecto estado**. PO-AN. Teléfono 986 450 776 de 20 h en diante.

■ **Se vivides en Ferrol e queredes esmendar co riso**, os Luns de 11 a 12, oíde en Radio Kaos, 96,3 FM: *O que nós sabemos e vostede non*. Chama á tertulia radiotónica definitiva no 981 337 413 e resolveremos todas as tuas dúbidas.

■ **Esquerda Nacionalista-Mocidade vende os textos da súa IV Asemblea Nacional**. Interesados envíen 300 pta. en selos ao apartado de correos 384. 15.780 Compostela.

■ **Asociación Cultural e Vicaría Emilio Crespo** (Návia - Vigo) ofrece primeira oportunidade de actuacións a novos grupos musicais de calquer estilo. Chamar polas tardes de 5 a 8 ao teléfono 986 241 534.

■ **Novo grupo de música fusión-folk** da zona de Vigo busca os seus primeiros concertos e oportunidades. Seriedade. Chamar polas noites de 10 a 11 ao teléfono 986 240 431.

■ **Enfermeira titulada busca traballo na comarca do Salnés ou próximas**. Experiencia en coidado de enfermos hospitalizados e a domicilio. Teléfono 630 787 633 ou 988 216 562.

■ **O Centro Social semente convida-vos a que pasades unha tarde connosco** disfrutando dumha boa conversa, dumha mellor compañía, ou se preferides, lendo un libro da nosa biblioteca, o tempo que vos tomades algo. Estamos na Paz 16 (Zona os Malhos-Coruña) podedes vir as sextas feiras e os Sábados das 18 ás 21 h. e das 18 ás 20 h, respectivamente. Também podes organizar acós os vossos actos e fazer as vossas asembleas.

■ **Grupo independente do Povo Basco vende dúas camisetas ao prezo de 3.000 pta.** Todas as tallas e todas os cores. **Euskadi independente e Euskal presoak**. Baraka-Taldear/Ekonomia nº 17- 4ª esq. c.p. 48.902 Barakaldo (Bizkaia).

■ **Lixo Urbano, novo catálogo** con máis de 300 referencias musicais (punk, rock, hardcore, metal, ska, reggae...), fanzines, revistas, libros. Especial atención á música do país. Pídeo de balde ao apartado dos correos 304 de Compostela (15700) ou a lixo@ctv.es. Páxina web: members.xoom.com/lixourbano

■ **Cursos de verán en Irlanda**. Swan lutt. Grupos acompañados por guía. Teléfono 986 702 131. Carmen.

■ **Se queres ter o Nº 2 do vozeiro Além do Cócito ou o manifesto Mal-Dito**, só tes que enviar un selo de correos (mínimo 35 pta.) a: Pub Trincheira. Rúa d@s Irmandinh@s, 15-baixo. 36201. Vigo Galiza.

■ **Precisase persoa para compartir piso céntrico en Vigo**. Duas habitacións tranquilas e cuarto de baño propio. 30.000 pta. máis gastos. Teléfono 986 228 748

■ **Alúgase apartamento en zona de praias**. Xullo e Agosto. Teléfono 986 702 131. Carmen

■ **Synergia é un Boletín, que con periodicidade trimestral, contén as últimas novas das nacións sen estado de Europa-Oeste**, escrito en inglés e editado en Catalunya. Synergia está aberto para quen crea no dereito

de cada nación a preservar a súa identidade e a decidir o futuro co dereito de autodeterminación. Encomendas a Liga Célitiga Galaica. Apdo. 2167 da Coruña. Enviase gratuitamente.

■ **Alúgase apartamento en Carnota (A Coruña)** ao lado da praia, con terraza e vistas ao mar. Completamente equipado. Para Semana Santa ou tempada de verán. Teléfono 981 761 144 preferentemente á noite. Daniel.

■ **Enfermeiro cubano** ofrece os seus servizos para coidar enfermos e anciáns. Teléfono 986 266 282.

■ **Se es radioaficionado e nacionalista** luita connosco por unha entidade galega (ham e 11mts). Escríve ao apdo. 111-15920 de Rianxo (A Coruña) ou ben ao correo electrónico xoanpin@teletel.es.

■ **A Asociación de Mulleres Andanza ofrece información e asesoramento sobre maus tratos, alcolemia, violacións, ludopatías, drogodependencias, actividades culturais, cursos de interese, etc.** Máis información no café bar *A Esquina*, urbanización *Sol e Mar*, Oseiro, Arteixo ou no telf. 981 602 266.

■ **Auxiliar de clínica con experiencia ofrécese para traballar en Santiago**, coidando nenos, enfermos, anciáns ou calquer traballo relacionado coa rama sanitaria. Teléfono 617 065 527.

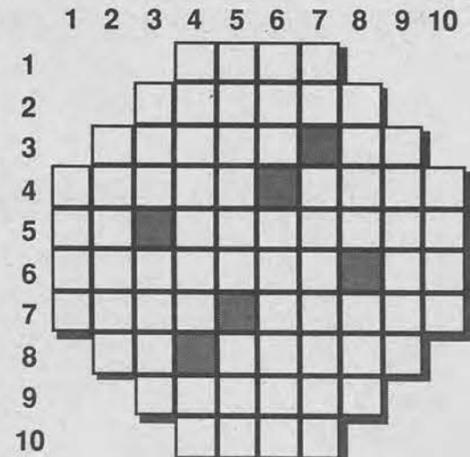
■ **Véndese cinco enciclopédias** novas. *A Nosa Terra, Nós, Documentos Galegos, Alfaz e Historia de Galiza*. De Luns a Venres, de 15 a 16 horas no 981 716 203. Perguntar por Marcos.

■ **Coral Máximo Gorki. Se entendes a música como un acto de solidariedade entre povos**. Se tes un par de horas libres á semana e queres empregarlas de xeito lúdico e creativo. Esperámote os Luns e Xoves de 19.45 a 21.15 no Instituto Santa Irene de Vigo. Tlf. 986 224 457 ou 986 366 381.

■ **Celebráranse Conferencias Juventude-Festival Mundial Juventude-1998 (Portugal)**. No marco da Conferencia Mundial Ministros Juventude (Declaração de Lisboa), solicitou-se-lhe em 8 Agosto (escritos em mão) a Kofi Annan resolução ONU favorável à livre determinação, independência, soberania da Galiza. Quem desejar mais informação escreva ao apdo. 1.012, Ferrol. CP 15406.

Encrucillado

XOAN COSTA

Horizontal

1) A luz da Lúa. 2) Signos que se utilizan para escribir. 3) Asunto complicado ~ Ao revés, deus exipcio. 4) Galería, pasadizo, corredor ~ Falto de calor. 5) Ao revés, preposición ~ No plural, muller que exerce a medicina. 6) Que teñen limos ~ Sentimento de pena, compaixón. 7) Que non teñen nada dentro ~ Poñas o til. 8) Ao revés, entrega algo a alguén ~ Bolsas grandes. 9) Facer unha operación 10) Rezas.

Vertical

1) Posúelo. 2) Pertencente ou relativa ao xogo. 3) Pasan a vista sobre un texto ~ Forma particular de ser ou estar. 4) Interpretaremos o escrito ~ Río de Italia. 5) Que teñen utilidade ~ Ao revés, cabeza de gando. 6) Argola ~ Dará dote a. 7) Batraquio moi frecuente en pozas, lagoas e regos ~ Corpóreas, materiais. 8) Ao revés, palabra onomatopéica utilizada para indicar que algo rompeu ~ Ao revés, relación, lista. 9) Manifestades o riso. 10) Pezas do esqueleto.

Para a inclusión de información nestas páxinas do Lecer pregámosvos nolas fagades chegar antes dos Luns. Pódese facer a través do correo. Apdo. 1.371, 36200 Vigo; por Telf., 986 222 405, por Fax 986 223 101 ou correo electrónico antpcg@arrakis.es

O CARTELISMO NA GALIZA

Análise da actividade cartellística galega, desde as súas orixes até o 36, onde foi troncada pola guerra. Conta con figuras como Seoane ou Castelao. Na sala *Caixa Galicia* (P. Sanz, 21).

da na súa maior parte por óleos.

CAIDOS DO CEO

Na Casa das Artes abre a mostra *Caidos do ceo*, na que se recolle información e imaxes de meteoritos, asteroides e cometas. Organiza a *Fundación La Caixa*.

LEITURAS

CENIZAS ROJAS

O Luns 26 ás 20 h, no Clube Faro de Vigo, presentación do libro *Cenizas Rojas* da periodista catalana *Olga Merino*. A presentación correrá a cargo da Asociación Máximo Gorki.

TEATRO

CARMEN

O Teatro Lírico Tradizionale representará no Auditorio *Caixavigo* a ópera *Carmen* de Bizet, baseada na novela de Prosper Mérimée. Luns 26 ás 20,30 h.

MÚSICA

M.C.D.

Auténtico punk rock da man dos M.C.D que chegan á sala *Anoeta* para presentar o seu último traballo... *Y Punkto*. A canda eles estarán os M.D.R. da Estrada. O Sábado 24 ás 21,30 h.

ÚRBANO CABRERA

O cantautor galego dá un

recital no *pub Machin* de Samil, o Xoves 29 ás 23,30.

CONFERENCIAS

XORNADAS SOBRE SINDICALISMO

Do 22 de Abril ao 20 de Maio desenvolverase no café *De catro a catro* de Vigo unha serie de charlas-colóquio sobre o sindicalismo. **Fernando Acuña** (Secretario Xeral da CIG) abrirá as xornadas o Xoves 22 de Abril, seguiralle, o 6 de Maio, **Héctor Rodríguez** (Secretario Xeral da

UGT en Vigo). As xornadas finalizarán o 20 de Maio co X. **Manuel Fernández** (Secretario Comarcal de CCOO de Vigo). Todas as charlas terán lugar ás 21 h.

Vilagarcia

MÚSICA

TREIXADURA

O grupo de gaitas tradicionais *Treixadura* ofrece un concerto, o Venres 23, na Casa da Cultura ás 21 h.

Caldo de letras

O	N	R	S	W	C	I	I	Z	T	Q	W
G	M	F	H	F	Ç	C	Z	V	I	V	M
Q	A	G	B	L	O	B	B	O	M	B	O
Z	R	E	A	I	R	E	T	A	B	V	E
L	A	T	E	R	I	E	D	N	A	P	B
B	C	T	V	O	E	V	P	Ç	L	B	Y
R	A	Ñ	A	B	D	S	P	C	O	I	F
W	S	D	L	M	N	M	A	N	U	Y	A
K	A	U	C	A	A	M	G	U	I	R	O
D	V	K	U	T	P	O	U	E	J	U	O
C	O	N	G	A	S	Q	K	X	X	J	C
M	N	K	G	Z	G	W	N	F	Z	V	L

Unha dúcea de instrumentos musicais de percusión.

SOLUCIONS AO ENCRUCILLADO

1) TLEO. 2) LUDICA. 3) LEN - MODO. 4) RA - FÍSICAS. 5) LREMOS - PO. 6) SAR - LOR. 7) DOTARA. 8) DES. 10) OSOS.

SOLUCIONS AO CALDO DE LETRAS

Vertical
1) LUAR. 2) LETRAS. 3) LERIO - AR. 4) TU. 5) NEL - FRIO. 6) LIM. 7) MEDICAS. 8) LIMO. 9) MEDICAS. 10) LIMO. 11) MEDICAS. 12) LIM. 13) MEDICAS. 14) LIM. 15) MEDICAS. 16) LIM. 17) MEDICAS. 18) LIM. 19) MEDICAS. 20) LIM. 21) MEDICAS. 22) LIM. 23) MEDICAS. 24) LIM. 25) MEDICAS. 26) LIM. 27) MEDICAS. 28) LIM. 29) MEDICAS. 30) LIM. 31) MEDICAS. 32) LIM. 33) MEDICAS. 34) LIM. 35) MEDICAS. 36) LIM. 37) MEDICAS. 38) LIM. 39) MEDICAS. 40) LIM. 41) MEDICAS. 42) LIM. 43) MEDICAS. 44) LIM. 45) MEDICAS. 46) LIM. 47) MEDICAS. 48) LIM. 49) MEDICAS. 50) LIM. 51) MEDICAS. 52) LIM. 53) MEDICAS. 54) LIM. 55) MEDICAS. 56) LIM. 57) MEDICAS. 58) LIM. 59) MEDICAS. 60) LIM. 61) MEDICAS. 62) LIM. 63) MEDICAS. 64) LIM. 65) MEDICAS. 66) LIM. 67) MEDICAS. 68) LIM. 69) MEDICAS. 70) LIM. 71) MEDICAS. 72) LIM. 73) MEDICAS. 74) LIM. 75) MEDICAS. 76) LIM. 77) MEDICAS. 78) LIM. 79) MEDICAS. 80) LIM. 81) MEDICAS. 82) LIM. 83) MEDICAS. 84) LIM. 85) MEDICAS. 86) LIM. 87) MEDICAS. 88) LIM. 89) MEDICAS. 90) LIM. 91) MEDICAS. 92) LIM. 93) MEDICAS. 94) LIM. 95) MEDICAS. 96) LIM. 97) MEDICAS. 98) LIM. 99) MEDICAS. 100) LIM.

A Fundación *Caixagalicia* de VIGO acolle a mostra dedicada ao cartelismo galego. Abaixo, á dereita, un cartaz de L. Seoane a prol do Estatuto do 36.

A Rede

CENTRO RAMÓN PIÑEIRO
www.cirp.es

O Centro Ramón Piñeiro para a investigación "en" (sic) Humanidades informa das súas actividades, proxectos e bolsas que concede e ofrece varias bases de datos en liña. Esta páxina ás veces é pouco operativa porque require programas moi avanzados para os usuarios que non están á última.

CAIXAVIGO

As salas de arte de *Caixavigo* acollen durante estes días, tres mostras: *Ernest Hemingway y España*, na Sala de Arte (P. Sanz-V. Moreno). Exposición da pintura de *Diego Antona* na Sala Temática (P. Sanz, 26-1ª), comprendi-

A volta do protectorado

MANUEL CIDRÁS

Se a cousa non estivese envolta na traxedia da guerra quente poderíamos dicir que a evolución das relacións internacionais nos últimos tempos, poñamos que dende a fin da guerra fría, ten o interese que sempre suscitan os cambios. Para un espectador cínico o panorama pode ser apaxoante. A crise do Iraq, primeiro, e logo máis claramente a dos Balcáns van evidenciando os caracteres do que algúns apadriñaron efusivamente como a nova orde internacional e outros consideramos, con perdón pola herexía, unha orde restaurada.

O que apunta nestas crises é o rexurdimento, incipiente aínda, de figuras que se asemellan á do vello protectorado, que era un mecanismo case esquecido propio do mundo neocolonial. Ao través del, pobos que lle pon as lles consideraba (pola "comunidad internacional") plenamente maduros quedaban sometidos á tutela dunha potencia á espera de que madurasen. Todos caíron, como cae precisamente a froita madura, porque o protectorado era un contrasentido e unha anomalía nun mundo civilizado. Eran outros tempos e ninguén ousaba discutir que aos pobos non se lles debía tratar como aos idiotas, poñéndolle titor.

Por iso resulta tan ilustrativa como preocupante esta reaparición de formas de soberanía limitada sobre territorios determinados, coladas de matute coa pía intención de que a soberanía non ampare conductas criminais. Pois ben: se falásemos de sometemento dos Estados Unidos tocos a un Dereito que se poidese chamar tal estaríamos conformes, pero como falamos de sometemento ao mero poder do Imperio erixido como vontade normativa, eu polo menos discrepo. Para fundar unha verdadeira nova orde internacional, como se pretendía nos tempos en que era lícito avogar polo soño dunha orde xusta, a soberanía que primeiro cómpre limitar é a que exerce extraterritorialmente o Imperio, sempre contra a finca de Castro chamada Cuba, a de Gadafi, Libia, a de Sadam, Iraq, e a de Milosevic, Iugoslavia. O primeiro é someter a Dereito o poder do poderoso, pero ¿quen lle pon o axouxere ao gato? ♦

VOLVER AO REGO

Galiza conta cunha povoación homoxénea. Pero tamén é un país mestizo. En cada bloque de vivendas, en cada bairro e en cada parroquia, hai alguén que viviu en Alemaña e sabe alemán ou en Francia, Suíza, Venezuela, Inglaterra... Son os nosos retornados. A palabra emigrante sen embargo segue a ser un estigma. Pocos gustan de recoñecerse como tales. Menos aínda os seus fillos (algúns disfrazáronse de cosmopolitas, abandonan a lingua dos pais). Galiza tampouco os ten en conta, nen sequera o nacionalismo. Cómpre levantarle a tapadeira a esa mala e falsa conciencia. Cómpre a reconciliación. ♦

O cantante nunca conseguiu porse en contacto cos seus familiares ourensáns

Antonio Machín, anxeliño negro de pai galego

♦♦ A. EIRÉ / X. CARBALLA

Xosé naceu en Ourense con apelidos de pasodoble, Lugo Padrón, e marchou a Cuba de emigrante, sendo aínda mocío, polo porto de Vigo. Alá traballou arreo nun enxeño até chegar deslombado a cotío á súa casa. Un dos dezasete fillos que tiveron a "negra negra" Leoncía e o galego Xosé foi o famoso cantante Antonio Machín.

"Antonio sempre tivo a moita galanía levar sangue galego. Tentou varias veces averiguar de que aldea procedía seu pai, quería mesmo visitar aos familiares, que algun habería daquelas, pero as promesas que lle fixeron amigos e autoridades de realizarlle a pescuda ou non se levaron a cabo ou non tiveron éxito". Quen así fala é María Xosé Lugo, Pepita Lugo para os seus moitos amigos sevillanos, sobriña de Antón Machín.

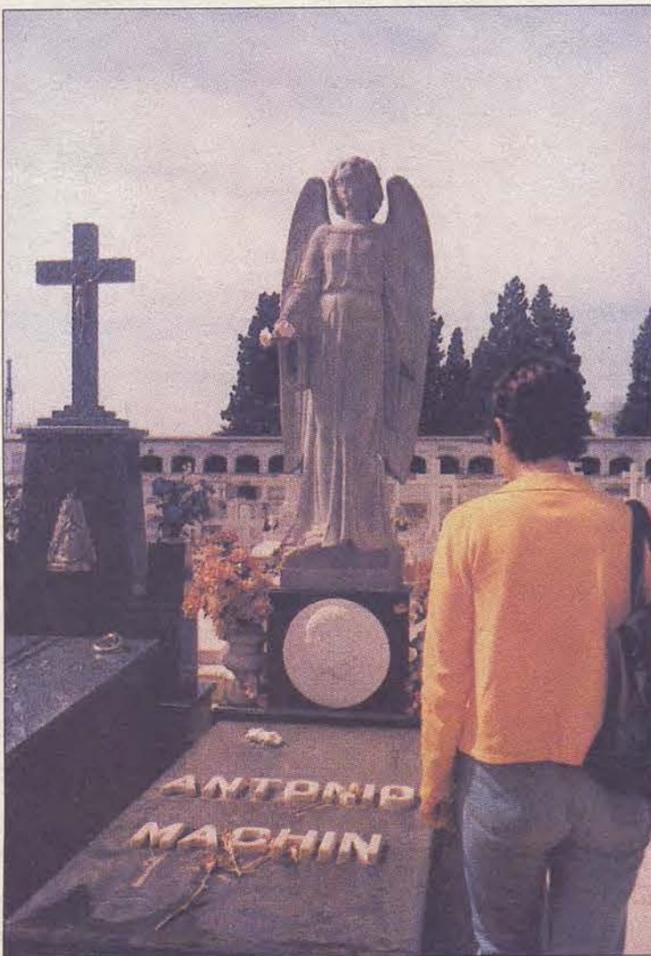
Sentados nunha terraza, á entrada do parque sevillano de María Luísa, a sobriña do cantante relátanos recordos e vivencias entre arelas de vir ela a Galiza coñecer a terra do seu avó e aos parentes.

Non lembran cal é o concello de procedencia, coidaba que era Padrón, polo apelido, pero a derradeira irmá de Machín que queda en Cuba, Gloria, La Chica, postos en contacto con ela, tratou de averigualo, pésiase á súa avanzada idade. Tampouco foi posíbel e, agora, a única vía para saberlo é porse en contacto cos descendentes de Micaela, a irmán máis vella, que seica conservou os papeis do legado familiar. Pero estes non teñen teléfono.

Antonio Lugo, coñecido popularmente como Antonio Machín, naceu en Sagua La Grande, unha cidade da provincia de Las Villas, na costa Norte de Cuba, en 1911. Contrariamente ao que afirman os seus biógrafos españois non foi un rapaz da "rua", nen se escapou a traballar de obreiro para La Habana. Pepita Lugo afirma que estudou nos Xesuítas, "de pobre", pero "aínda así, recibiu unha boa educación, entre ela a música". Dicia ser lector asiduo de Faulkner e, sobre todo, de Blasco Ibáñez.

Anxeliños negros e ron

A Deputación hispalense, todos os anos, polo aniversario da morte de Antonio Machín (Agosto de 1977), faílle unha "festa moi bonita, xunto á súa tumba, no cementerio de Sevilla", segundo nos conta Pepita Lugo. Nesta homenaxe troula xúganse o flamenco andaluz e o son cubano, rematando coa cantiga de Anxeliños negros e benzoando a

Tumba de Machin no cemitério sevillano. Abaixo, a súa sobriña Pepita Lugo. A.N.T.

tumba cunha botella de ron cubano.

Antonio Machín foi morrer a Sevilla, o mesmo que a súa muller que vivía en Barcelona, recollido polo seu irmán que viñera a Sevilla de plomero (fontaneiro) cando a primeira Exposición Universal a traballar no pavillón dos EE.UU. e Cuba, quedándose logo de xefe de mantimento do consulado ianqui e traballando para as familias sevillanas de máis aboengo. A súa fama foi tanta en Sevilla que se converteu nunha especie de "embaixada dos negros, fosen da nacionalidade que fosen", coméntanos a súa filla. Na súa casa sempre había comida e un lugar para os morenos que caían por Sevilla dun xeito ou doutro.

Tamén o seu irmán Antonio foi para Sevilla cando chegou a España, despois de pasar por Barcelona. "Daquela gañaba moi pouco, non era famoso e meu pai díxolle que se viñese para acá, que comida e cama non lle ían faltar". Aquí comezou a cantar, primeiramente nas terrazas e, logo, foi pasando aos cafés concerto e aos teatros", comenta Pepita Lugo. En Sevilla (1943), cunha sevillana, Angelita, casou Antonio, sendo padriño o mesmo alcalde da cidade, e, perto de Hispalis, en Alcalá de Guadaíra, realizou a súa derradeira actuación.

Cantante xarelo e trotamundos

Primeiro para sobrevivir e logo para triunfar, Antón Machín tivo que perder o seu choteo cubano e adaptarse á férrea moral franquista, na que o goze hai que disfrazalo de ruleiro pecado venial. Antonio Machín faise cun repertorio cordial, esquecendo o son libre, desfazado, quente,..., que os españois non coñecen tan sequer. Atrás quedan letras como "pasalle a fría a Félix, chico. Como toca este rapaz, cando está grifo!" "Dame a mota, Daniel, dame a mota, chico, para poñerme chivoncito..." Ou, "abrin os

pavillóns solitarios, iluminei os falsos corredores, queimei a mirra dos incensarios e o frío mármore alfombrei de froles..."

Atrás quedan aqueles tempos nos que comezou a cantar dándolle serenatas ás rapazas e tentando ser cantante de ópera mentres se gañaba a vida na praia de La Habana formando duo con Miguel Zaballa. Vai aos programas de radio e comeza a ser coñecido, sendo fichado por Don Aspiazo para o Casino Nacional, que lle pon as maracas nas mans, porque ten un "non sei que, que non é moi danzón", o sangue galego, seguro. Forma trio, cuarteto, sexteto e, como Cuba era dos americanos, sobre todo os seus casinos, lévano a Nova lorque onde comeza a arrasar en 1930 co Manisero.

Non se sabe o motivo e tampouco a razón pero dá o salto a Inglaterra, despois a Suécia, Dinamarca, Noruega, Italia, Holanda, Rumania e Francia. O que de certo se sabe é porque ven a España. El contaba que cando a invasión de Polonia por Alemaña acórdase de Blasco Ibáñez e ten medo de caer nas mans dos nazis. Tamén se lembra do seu irmán que estaba en boa situación en Sevilla. Pero aquí é un descoñecido mála a case un cento de discos que xa ten editados.

Atópase na obriga de esquecer os seus sons, boleiros, pregóns e guajiras, para abriar o seu ritmo, a súa picardía, a súa fluidez, os seus acompañamentos con arranxos orquestais (chachacheo, violins nupciais, platillos volantes...) moi ao estilo dos festivais franquistas, do que é o máximo exemplo o de Benidorm. Aparecen as cancións paladeáveis, como Naiciña, Dous gardénias, Falei coa lua á noite, Amar e vivir, Sei que tes noivo, Corazón tolo, Fidel amigo, Eu direiche ou Somentes unha vez, a cantiga preferida de Escrivá de Balaguer, fundador do Opus. Machín é adoptado polo franquismo, mála a súa familia manterboas relacións co réxime de Fidel.

Pero Machín segue a ser reivindicativo, ao seu xeito. "Se analizamos ben o seu grande éxito, Anxeliños negros, e o situamos no seu tempo, podemos ollar como é unha cantiga moi contra corrente, moi rachadora coa España franquista, de moita protesta", afirma Luís Carlos Millán, o home da súa sobriña Pepita Lugo. Machín tamén nos deixou nunha canción descritas as suas orixes, "fillos de negra guajira e de pai galego son...". E foi precisamente en Pontevedra, en Novembro de 1945, no café-cantante Urquin, onde Machín, xunto á Orquestra Sur, cantou un poema especificamente composto para el por Celso Emilio Ferreiro. ♦